

Betænkning om

DE BIBLIOTEKARISKE UDDANNELSER

afgivet af det af ministeren
for kulturelle anliggender
den 23. august 1971 nedsatte udvalg

BETÆNKNING NR. 671

KØBENHAVN 1973

ISBN 87 503 1390 8

STATENS TRYKNINGSKONTOR
Un 00-630-bet.

Indholdsoversigt

	Side
1. Indledning	9
2. Oversigt over den tidligere uddannelse af bibliotekarer i Danmark	15
3. Den nuværende organisation og undervisningsvirksomhed ved Danmarks Biblioteksskole	18
3.1. Biblioteksskolens organisation	18
3.2. Biblioteksskolens undervisningsvirksomhed	18
3.2.1 Bibliotekaruddannelse (folkebibliotekerne)	18
3.2.2 Bibliotekaruddannelse (forskningsbibliotekerne)	19
3.2.3 Biblioteksteoretisk uddannelse af forskningsbibliotekarer	19
3.2.4 Adgangsbetingelser til de bibliotekariske uddannelser	19
3.2.5 Videregående uddannelse af bibliotekarer (årskurser)	20
3.2.6 Kursusvirksomhed	20
3.2.7 uddannelse af arkivpersonale	21
4. De bibliotekariske grunduddannelser	22
4.1. Forslag om revision af de bibliotekariske grunduddannelser	22
4.1.1 En vurdering af de to nuværende 4-årige bibliotekaruddannelser ...	22
4.1.2 Baggrund for forslag om et fælles bibliotekarstudium	23
4.1.3 Baggrund for forslag om basisuddannelser som grundlag for bibliotekarstudiet	24
4.1.4 Baggrund for forslag om koordination af det 4-årige bibliotekarstudium og det 2-årige bibliotekarstudium som overbygning på basisuddannelser	28
4.2. Forslag til studieplan for et fælles 4-årigt bibliotekarstudium	29
4.2.1 Studiets struktur	29
4.2.2 Tidsrammer	30
4.2.3 Studiets 1. del	30
4.2.4 Studiets 2. del	32
4.2.5 Undervisningsformer	34
4.2.6 Evaluering	34
4.2.7 Disciplinernes indhold	35
4.2.8 Særlige bestemmelser for studerende, der har fuldført en basisuddannelse	35
4.3. Forslag til biblioteksfaglig uddannelse af forskningsbibliotekarer	36
4.3.1 En vurdering af den nuværende forskningsbibliotekarlinie	36

4.3.2	Forudsætninger for forslaget om en revision af den nuværende uddannelse	36
4.3.3	Uddannelsens målsætning	37
4.3.4	Uddannelsens opbygning og form ...	37
4.3.5	Uddannelsens indhold og varighed ..	38
4.4.	De bibliotekariske uddannelsers forløb og placering i ændrede uddannelsesstrukturer	40
4.5.	Adgangsbetingelser	44
5.	Uddannelse af arkivvæsenets personalegrupper	46
5.1.	Den hidtidige uddannelse af arkivpersonale ... C.....O	46
5.2.	Uddannelse af arkivsekretærer	46
5.3.	Kursus for arkivarer	47
5c4.	Kursus for arkivbetjente	48
6.	Videregående bibliotekaruddannelse, efteruddannelse og anden kursusvirksomhed	49
6.1.	Definitioner	49
6.2.	Den nuværende kursusvirksomhed ved Danmarks Biblioteksskole	49
6.3.	Almene synspunkter på fremtidig kursusvirksomhed	50
6.3.1	Kursusvirksomhedens almindelige placering	50
6.3.2	Kursernes varighed	52
6.3.3	Kursernes geografiske placering ..	52
6.3.4	Kursusrejser	52
6.3.5	Kursusformer	53
6.3.6	Kursuskoordination	54
6.3.7	Kursusdeltagere	54
6.3.8	Kursuslærere	55
6.4.	Forslag til fremtidig kursusvirksomhed ..	55
6.4.1	Efteruddannelseskurser	55
6.4.2	Videreuddannelse	56
6.4.3	Kurser for bibliotekernes øvrige personalegrupper	57
6.4.4	Internationale kurser	58
6.4.5	Dokumentalistkurser	58
6.4.6	Supplerende efter- og videreuddannelse for forskningsbibliotekarere	59
7.	Videregående studier og forskning	60
7.1.	Definition og afgrænsning	60
7.2.	Kort oversigt over hidtidige specialstudier, forskning og publikationsvirksomhed inden for de biblioteks-faglige områder	61
7.3.	Forslag til videregående biblioteks-faglige studier	62
7.3.1	Et videregående biblioteks-fagligt studium	62
7.3.2	Licentiatgrad	64
7.3.3	Doktorgrad	64

7.4. Forskningsområder inden for biblioteks- væsenet	65
7.5. Forskning	66
8. Kapaciteten for uddannelse af bibliotekarer .	68
8.1. Den nuværende kapacitet og baggrunden for udvalgets overvejelser	68
8.2. Behovet for bibliotekarer i perioden op til 1976/77	69
8.3. Behovet for bibliotekarer og uddannel- seskapaciteten i 1985	72
8.4. Ophævelse af adgangsbegrænsningen til bibliotekarstudierne	74
9. Organisation og administration af de biblio- tekariske uddannelser	75
9.1. Organisation og administration af Dan- marks Biblioteksskole og dens afdelin- ger	75
9.1.1 Kontaktudvalg	76
9.2. Organisation og administration af de bibliotekariske uddannelser som led i et universitetscenter	76
9.2.1 Organisation af en biblioteks- videnskabelig faggruppe i et universitetscenter	76
9.3. Danmarks Biblioteksskole indtil place- ring som en del af et universitetscenter	77
9.3.1 Koordination af uddannelsesvirk- somheden i Københavnsområdet	77
9.3.2 Biblioteksskolens arbejdsopgaver .	78
9.3.3 Behov for samarbejde med andre uddannelsesinstitutioner	78
9.4. Fællesorganer for flere bibliotekar- uddannelsesinstitutioner	78
9.4.1 Bibliotekaruddannelsesråd	78
9.4.2 Kontaktudvalg	79
9.5. Bibliotekaruddannelsens koordination med andre uddannelser	79
9.5.1 Bibliotekarstudiets integration i studierne ved et universitetscen- ter	80
9.5.2 Planlægning af uddannelser i Odense Universitetscenter	80
9.5.3 Planlægning af uddannelser i Ålborg Universitetscenter	81
9.5.4 Centerbibliotekets opgaver over for den biblioteksvidenskabelige faggruppe	81
9.5.5 Samarbejde om undervisning og forskning	82
9.6. Lærerstrukturen ved Danmarks Biblio- tekskole og de andre biblioteks- faglige in- stitutioner	84

	Side
10. Forslag til lov om Danmarks Biblioteksskole	86
10.1. Bemærkninger til lovforslaget	87
10.1.1 Almindelige bemærkninger	87
10.1.2 Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser	89
Bilag 1: Lov nr. 232 af 8. juni 1966 om Danmarks Biblioteksskole	96
Bilag 2: Bekendtgørelse af 18. december 1967 om Danmarks Biblioteksskole	97
Bilag 3: Uddrag af forslag af 9. januar 1970 til bekendtgørelse om Danmarks Biblioteksskole (kapitel 3-7 incl.)	101
Bilag 4: Bekendtgørelse af 11. august 1970 om studie- og eksamensordning ved Danmarks Biblioteksskole, sektion I	106
Bilag 5: Bekendtgørelse nr. 462 af 18. september 1969 om studie- og eksamensordning ved Danmarks Biblioteksskole, sektion II, linjen for biblioteksassistenter	110
Bilag 6: Bekendtgørelse nr. 461 af 18. september 1969 om studieordningen ved Danmarks Biblioteksskole, sektion II, linjen for forskningsbibliotekarere	114
Bilag 7: Cirkulære af 11. november 1968 om stipendier og vikarhjælp under videregående biblioteksfaglig uddannelse og deltagelse i kurser på Danmarks Biblioteksskole ...C.	115
Bilag 8: Oversigt over kursusvirksomheden på Danmarks Biblioteksskole 1967/68 ff.	117
Bilag 9: Betænkning af 6. januar 1972 om bibliotekaruddannelsens kapacitet	122
Bilag 10: Skrivelse af 1. juni 1972 fra ministeren for kulturelle anliggender vedrørende etablering af en afdeling af Danmarks Biblioteksskole i Ålborg fra 1. september 1973	131
Bilag 11: Oversigt over det anslåede behov for bibliotekarere i 1985 ifølge Betænkning nr. 614 af 1971	132
Bilag 12: Oversigt over udbudet af erhvervsaktive bibliotekarere ifølge Betænkning nr. 614 af 1971	134

Bilag 13: Oversigt over forholdet mellem perspektivplanlægningen 1970-1985 og det ifølge Betænkning nr. 614 af 1971 skønnede behov for bibliotekarer og udbud af bibliotekarer	135
Bilag 14: Oversigt over antal ansøgere til bibliotekarstudierne i årene 1967-1972 ..	136
Bilag 15: Cirkulære af 30. august 1971 om ledelse af centerfunktionerne ved Odense Universitetscenter	137
Bilag 16: Skitse til integration af en biblioteksvidenskabelig faggruppe i et universitetscenter	140
Bilag 17: Sammenfattende bemærkninger og notater fra Danmarks Biblioteksskoles administration om de økonomiske konsekvenser ved gennemførelse af de i betænkningen indeholdte uddannelsesforslag ...0....	141
Litteraturfortegnelse	154

1. Indledning

Ved skrivelse af 23. august 1971 nedsatte ministeren for kulturelle anliggender et udvalg til revision af lov af 8. juni 1966 om Danmarks Biblioteksskole.

Udvalget fik følgende kommissorium:

Udvalget har til opgave at forberede en revision af lov af 8. juni 1966 om Danmarks Biblioteksskole med de heri forudsatte uddannelsesordninger ved biblioteksskolens to sektioner.

Ved tilrettelæggelsen af bibliotekaruddannelserne skal udvalget tage hensyn til bibliotekernes fremtidige opgaver, herunder folkebibliotekernes opgaver som kulturformidlende institutioner. Endvidere skal de påtænkte ændringer i uddannelsesstrukturen ved universiteterne og de højere læreanstalter tages i betragtning af udvalget, som tillige skal overveje mulighederne for at indpasse bibliotekaruddannelserne i uddannelsescentrene.

Endelig skal udvalget overveje kapacitetsproblemet på baggrund af bibliotekarprognoseudvalgets betænkning og Planlægningsrådets redegørelse for de videregående uddannelsers udbygning indtil 1975/76.

Udvalget har bestået af 22 medlemmer:

Danmarks Biblioteksskole:

Rektor Preben Kirkegaard (formand)
Fagleder Viggo Bredsdorff
Biblioteksstuderende Helle Hove Christensen,
sektion I (fratrådt pr. 7. januar 1972)
Biblioteksstuderende Anne Pritzen, sektion II
Assisterende fagleder E. Hinge-Christensen
Biblioteksstuderende Mikael Jakobsen, sektion I
Fagleder Niels Christian Lindtner
Biblioteksstuderende Peter Grønholt Pedersen,
sektion I
Biblioteksstuderende Carsten Reyhé, sektion I
(tiltrådt pr. 7. januar 1972)

Forskningsbibliotekernes Fællesråd:

Rigsbibliotekar Palle Birkelund
Overbibliotekar Torkil Olsen

Bibliotekstilsynet:

Bibliotekskonsulent Børge Sørensen

Danmarks Biblioteksforening:

Folketingsmedlem R. lysholt Hansen
Programleder Åge Petersen
(fratrådt pr. 7. januar 1972)

Folketingsmedlem Bent Sørensen
 (tiltrådt pr. 7. januar 1972)
 Sekretariatschef Svend Esbech
 (beskikket til suppleant for folketingsmedlem
 R. Lysholt Hansen den 17. august 1972)

Bibliotekarforeningen:

Bibliotekar Jan Østergaard Bertelsen
 Bibliotekar Kirsten Dahlfelt
 (tiltrådt pr. 19. januar 1972)
 Overbibliotekar Stig Hegn
 (fratrådt pr. 19. januar 1972)

Bibliotekarforbundet for Forsknings- og Fag-
 biblioteker:

Bibliotekar Søren Carlsen
 (tiltrådt pr. 31. maj 1972)
 Bibliotekar Birgit Pedersen
 (fratrådt pr. 31. maj 1972)
 Bibliotekar Lis Jacoby
 (beskikket til suppleant den 4. maj 1972)

Akademikernes Centralorganisation:

Forskningsbibliotekar Bent Jørgensen
 Forskningsbibliotekar Ivan Boserup
 (beskikket til suppleant den 4. maj 1972)

Statens Arkivvæsen:

Overarkivar Sigurd Rambusch
 Arkivsekretær Marianne Reimer
 Arkivar Hans Kargaard Thomsen
 (alle tiltrådt pr. 10. oktober 1972)

Undervisningsministeriet:

Kontorchef Ernst Goldschmidt
 Sekretær Berrit Hansen (suppleant)

Ministeriet for kulturelle anliggender:

Fuldmægtig Kirsten Østman

I oktober 1971 nedsatte udvalget af sin midte et
underudvalg bestående af

Bibliotekar Jan Østergaard Bertelsen
 Rigsbibliotekar Palle Birkelund
 Fagleder Viggo Bredsdorff
 Biblioteksstuderende Anne Fritzen
 Biblioteksstuderende Mikael Jakobsen
 Bibliotekar Birgit Pedersen
 Bibliotekskonsulent Børge Sørensen

Underudvalget fik til opgave at undersøge det aktuelle behov for bibliotekarer ved såvel folkebiblioteker som forskningsbiblioteker, at vurdere foranstaltninger til imødegåelse af bibliotekarmangelen og at belyse mulighederne for en hurtig udbygning af uddannelseskapaciteten på biblioteksskolens to sektioner.

Den 6. januar 1972 afgav underudvalget til hovedudvalget en betænkning om bibliotekaruddannelsens kapacitet (bilag 9), som har dannet basis for en indstilling af 28. januar 1972 om kapacitetsspørgsmålet fra udvalget til ministeriet for kulturelle anliggender.

I november 1971 besluttede udvalget at nedsætte tre arbejdsgrupper, som fik til opgave at gennemarbejde en række centrale problemer i forbindelse med revisionen af loven om Danmarks Biblioteksskole.

Arbejdsgruppe A fik følgende kommissorium:

- A. En vurdering af de to 4-årige bibliotekaruddannelser og en undersøgelse af mulighederne for at etablere en hel eller delvis fællesuddannelse.
- B. Et forslag til etablering af en helt eller delvis fælles bibliotekaruddannelse for studerende, som har gennemført en basisuddannelse ved et uddannelsescenter.
- C. En vurdering af linien for forskningsbibliotekarer og dennes forhold til ændrede uddannelsesstrukturer for bibliotekarer.

Arbejdsgruppen bestod af følgende medlemmer:

Overbibliotekar Vibeke Ammundsen, Danmarks Tekniske Bibliotek
 Bibliotekar Jørgen Bang, Søllerød
 (fratrådt pr. 1. februar 1972)
 Afdelingsbibliotekar Jørn Bech, Lyngby
 Stadsbibliotekar Poul Daugaard, Århus
 (fratrådt pr. 1. april 1972)
 Afdelingsbibliotekar Flemming Ettrup, Gentofte
 (tiltrådt pr. 1. marts 1972)
 Fagleder Søren Fjeldborg, Danmarks Biblioteksskole (formand)
 Overbibliotekar Jørgen Bro Glistrup, Frederikssund
 Forskningsbibliotekar Inge Berg Hansen, Danmarks Tekniske Bibliotek
 Bibliotekar Steen Stegeager Hansen, Det kongelige Bibliotek
 Bibliotekar, redaktionssekretær Ingerlise Koefoed, Danmarks Biblioteksforening
 Biblioteksstuderende Birgitte Lauritsen, Danmarks Biblioteksskole, sektion II
 Lektor Ib Magnussen, Københavns Universitet
 Forskningsbibliotekar Bente Ahlers Møller, Statsbiblioteket (fratrådt pr. 1. april 1972)
 Biblioteksstuderende Carsten Reyh , Danmarks Biblioteksskole, sektion I
 Bibliotekar Jette Schmidt, Danmarks Tekniske Bibliotek
 Førstebibliotekar Jacob Thomsen, Rigsbibliotekar-embedet

En mindre arbejdsgruppe nedsattes til støtte for gruppe A og leverede et oplæg vedrørende forskningsbibliotekaruddannelsen, som dannede basis for gruppe A's stillingtagen til kommissoriets punkt C. Denne arbejdsgruppe bestod af

Forskningsbibliotekar Ivan Boserup, Det kongelige Bibliotek
 Forskningsbibliotekar Inge Berg Hansen, Danmarks Tekniske Bibliotek
 Fagleder Christian Hermann Jensen, Danmarks Biblioteksskole
 Forskningsbibliotekar Bent Jørgensen, Det kongelige Bibliotek
 Forskningsbibliotekar Kirsten Snoer, Universitetsbibliotekets 2. afdeling

Arbejdsgruppe B fik følgende kommissorium:

Fremsættelse af forslag til planlægning af videregående studier og forskning og til udbygning af videregående bibliotekaruddannelse, efteruddannelse og anden kursusvirksomhed.

Arbejdsgruppen bestod af følgende medlemmer:

Overbibliotekar Oluf Abitz, Roskilde
 Fagleder Axel Andersen, Danmarks Biblioteksskole (formand)
 Forskningsbibliotekar Ivan Boserup, Det kongelige Bibliotek
 Fagleder B.V. Elberling, Danmarks Biblioteksskole
 Sekretariatschef Svend Esbech, Danmarks Biblioteksforening
 Ledende børnebibliotekar Eva Glistrup, Frederikssund
 Biblioteksstuderende Poul Steen Larsen, Danmarks Biblioteksskole, sektion I
 Bibliotekar Inger Malmtoft, Danmarks Statistiks Bibliotek
 Professor, dr.phil. Henning Spang-Hanssen, Københavns Universitet
 Overbibliotekar Carsten Tofte, Nykøbing Falster
 Bibliotekskonsulent Grethe Torfing, Bibliotekstilsynet

Arbejdsgruppe C fik følgende kommissorium:

- A. Udformning af planer til organisation og administration af de bibliotekariske uddannelser ved selvstændige institutioner og som led i uddannelsescentre.
- B. Fremsættelse af forslag til de biblioteksfaglige undervisningsområders integration i centeruddannelsernes forløb.

Arbejdsgruppen bestod af følgende medlemmer:

Undervisningsleder J.B. Friis-Hansen, Danmarks
Biblioteksskole
Kontorchef Ernst Goldschmidt, Undervisnings-
ministeriet
Bibliotekar Jette Hagen, Odense Universitets-
bibliotek (fratrådt pr. 11. maj 1972)
Administrator Edvard Jeppesen, Danmarks Biblioteks-
skole (formand)
Forskningsbibliotekar Bent Jørgensen, Det kongelige
Bibliotek
Stadsbibliotekar Birger Knudsen, Ålborg
Biblioteksstuderende Walther Bach Knudsen,
Danmarks Biblioteksskole, sektion I
Stadsbibliotekar Poul Munch, Odense
Overbibliotekar Torkil Olsen, Odense Universitets-
bibliotek
Biblioteksstuderende Birgitte Rischel, Danmarks
Biblioteksskole, sektion I
Overbibliotekar Morten Laursen Vig, Roskilde
Universitetsbibliotek
Amanuensis Niels Erik Wille, Roskilde Universi-
tetscenter
Fuldmægtig Kirsten Østman, Ministeriet for
kulturelle anliggender

Udvalgets og arbejdsgruppernes sekretariat har bestået af:

Assistent Kirsten Kofod, Danmarks Biblioteksskole
lektor Jørgen Svane-Mikkelsen, Danmarks Biblioteks-
skole

Arbejdsgrupperne afgav til udvalget tre delbetænkninger, som i juli 1972 offentliggjordes i en fælles publikation med titlen De bibliotekariske uddannelser. 3 delbetænkninger. Publikationen blev dels udbudt til salg gennem Bibliotekscentralen, dels udsendt til en vid kreds af interesserede med tilknytning til dansk biblioteksvæsen.

Disse delbetænkninger blev udsendt til offentlig debat, uden at udvalget havde taget stilling til de forslag, der blev fremsat heri. I begyndelsen af september måned arrangerede Danmarks Biblioteksforening i samarbejde med Bibliotekarforeningen, Bibliotekarforbundet og Danmarks Biblioteksskole 6 diskussionsmøder i henholdsvis Ålborg, Århus, Sønderborg, Odense, Nykøbing Falster og København. På disse møder, hvortil indbydelse udsendtes til såvel bibliotekskredse som kommunernes kulturelle udvalg og andre interesserede, drøftedes de bibliotekariske uddannelser på baggrund af de tre delbetænkninger, og de fremsatte synspunkter er indgået i udvalgets videre overvejelser.

Uddannelsen af arkivvæsenets personalegrupper har været behandlet i et underudvalg, som nedsattes af arkiv-

væsenet i efteråret 1971. Underudvalget, hvis arbejde udgør grundlaget for betænkningens kapitel 5, har stået af følgende medlemmer:

Rigsarkivar, dr.phil. Johan Hvidtfeldt (formand)
 Arkivar Thelma Jexlev (indtil september 1972)
 Landsarkivar, dr.phil. Harald Jørgensen
 Førstebetjent Carl Pedersen (siden september 1972)
 Overarkivar Niels Petersen
 Overarkivar Sigurd Rambusch (siden marts 1972)
 Overarkivar Aage Rasch (indtil marts 1972)
 Arkivsekretær Marianne Reimer (siden september 1972)
 Arkivar Hans Kargaard Thomsen (siden september 1972)

Udvalget har modtaget skriftlige henvendelser fra overbibliotekar Gustav Auring, Bibliotekarforbundet for Forsknings- og Fagbiblioteker og lærerrådet ved Danmarks Biblioteksskole.

Det materiale, der har stået til rådighed for arbejdet i udvalget, fremgår af litteraturfortegnelsen.

Udvalget har holdt 12 møder:

2. september, 28. september, 28. oktober og
 16. november 1971, 11. januar, 11. april, 2. juni,
 21. september, 6.- 7. oktober, 7. november,
 14. november og 28. november 1972.

Udvalget har afgivet betænkningen i enighed, idet undervisningsministeriets repræsentant, kontorchef Ernst Goldschmidt, dog har udtrykt et forbehold i forbindelse med afsnit 9.1. og afgivet en særudtalelse i tilknytning til afsnit 9.6.

København, i december 1972.

Preben Kirkegaard (formand)	Jan Østergaard Bertelsen
Palle Birkelund	Viggo Bredsdorff
Søren Carlsen	Kirsten Dahlfelt
Anne Fritzen	Ernst Goldschmidt
R. Lysholt Hansen	E. Hinge-Christensen
Mikael Jakobsen	Bent Jørgensen
Niels Chr. Lindtner	Torkil Olsen
Peter Grønholt Pedersen	Sigurd Rambusch
Marianne Reimer	Carsten Reyhé
Bent Sørensen	Børge Sørensen
Hans Kargaard Thomsen	Kirsten Østman

/Jørgen Svane-Mikkelsen

2. Oversigt over den tidligere uddannelse af bibliotekarere i Danmark

Den første egentlige skoling af bibliotekarere ved folkebibliotekerne blev iværksat af Statens Bogsamlingskomité, som den 16. september 1918 åbnede et kursus af 3 måneders varighed.

Ved gennemførelse af lov om statsunderstøttede biblioteker i 1920 blev det fastslået, at en faglig uddannelse af bibliotekarere i folkebibliotekerne skulle finde sted under ledelse af biblioteksdirektøren og under medvirken af Biblioteksrådet. I henhold til denne lovbestemmelse udformedes et 5 måneders undervisningsprogram for Statens Biblioteksskole, som gennemførtes første gang i 1920. Derefter afholdtes med variationer i undervisningsforløbet skoler hvert andet år indtil 1928, da man dels indførte en regelmæssig årlig skole og dels indførte en bestemmelse om, at biblioteksaspiranter, der ansattes på grundlag af en studentereksamen, lærereksamen suppleret med særlig sprogundervisning eller en dertil svarende uddannelse og med en flerårig aspiranttjeneste, skulle bestå en optagelsesprøve for at få adgang til skolen.

I 1938 udformedes et omfattende reglement for biblioteksskolens virksomhed, som fastlagde bestemte rammer for en 3-årig elevtid ved et uddannelsesberettiget folkebibliotek og for omfanget af den teoretiske undervisning, som de enkelte biblioteker skulle meddele eleverne inden optagelsesprøven. Desuden medførte den en reorganisering af undervisningen på skolen, som udvidedes til 1 år.

Disse bestemmelser om en 4-årig uddannelse af bibliotekarere ved folkebibliotekerne bestående af 3 års praktisk oplæring og lokalt foranstaltet undervisning samt 1 års afsluttende uddannelse ved biblioteksskolen var gældende indtil vedtagelse af lov om Danmarks Biblioteksskole af 25. maj 1956.

For forskningsbibliotekerne havde uddannelsesproblemet ikke været så påtrængende som for folkebibliotekerne. Forskningsbibliotekarere ansattes på grundlag af en afsluttet højere uddannelse inden for et speciale, som var relevant for varetagelse af det enkelte biblioteks virksomhed, og den biblioteksfaglige kompetence erhvervedes under ældre kollegers vejledning.

Det assisterende personale ansattes på grundlag af en studentereksamen og oplærtes i en 4-årig periode i det enkelte bibliotek og ofte kun i en af dets afdelinger.

Savnet af en almen biblioteksteoretisk undervisning blev dog efterhånden mærkbart, og i 1950 organiserede Rigsbibliotekarembetet et forsøgskursus på 150 timer i biblioteksfaglige discipliner, beregnet for yngre

bibliotekarer ved Det kongelige Bibliotek og Universitetsbiblioteket. I 1952 afholdtes for assistenter og ledere af mindre specialbiblioteker et kursus af mere elementær og teknisk karakter, som fik en sådan søgning, at det måtte gentages i 1953 og 1955.

Under Biblioteksrådets arbejde med forberedelse af forslaget til loven om Danmarks Biblioteksskole tog rigsbibliotekaren initiativ til, at også forskningsbibliotekerne blev inddraget i forhandlingerne, hvis endelige resultat blev loven af 25. maj 1956 om en fælles læreanstalt for de bibliotekariske uddannelser.

I undervisningsministeriets bekendtgørelse af 4. januar 1957 om reglement og undervisningsplan for Danmarks Biblioteksskole opdeltes skolen i to sektioner for henholdsvis folkebibliotekerne (sektion I) og forskningsbibliotekerne (sektion II).

Uddannelsen under folkebibliotekssektionen (sektion I) organiseredes inden for en tidsramme på 4 år, som omfattede et halvt års tjeneste på et uddannelsesberettiget folkebibliotek (aspiranttjeneste), et halvt års grundskole på Danmarks Biblioteksskole, to års yderligere praktisk uddannelse (elevtjeneste) på det ansættende bibliotek samt den afsluttende 1-årige hovedskole.

Undervisningen på sektion II opdeltes i en linie for forskningsbibliotekarer omfattende ca. 300 timer og en skole for biblioteksassistenter på ca. 200 timer. En del af undervisningen var fælles for de to kategorier af medarbejdere. Adgangsbetingelserne til denne sektion to linier var betinget af ansættelse ved et forskningsbibliotek.

I 1962 afholdt ministeriet for kulturelle anliggender en rundbordskonference, hvor problemerne inden for dansk biblioteksvæsen blev underkastet en fælles drøftelse mellem repræsentanter for forskningsbibliotekerne, folkebibliotekerne og biblioteksskolen samt for biblioteksvæsenets organisationer, kommunerne, amterne og de interesserede ministerier. Under denne konference blev det bl.a. pålagt biblioteksskolen sammen med udvalg og arbejdsgrupper at undersøge de uddannelsesmæssige problemer, som måtte opstå i forbindelse med en ny lovgivning for folkebibliotekerne og udbygningen af forskningsbibliotekerne, samt at fremkomme med en indstilling om de lovændringer og nyordninger, som måtte anses for påkrævede.

Efter at en ny lovgivning om folkebibliotekerne var blevet gennemført i folketingets samling 1963/64, afholdtes i december 1964 en rundbordskonference med i det væsentlige samme deltagerkreds som i 1962, hvor en betænkning om uddannelse af personale ved folkebibliotekerne og forskningsbibliotekerne blev forelagt.

På grundlag af rundbordskonferencens drøftelser og indstillinger udarbejdedes et forslag til lov om Danmarks Biblioteksskole, som forelagdes folketingets samling 1965/66.

Den 3. juni 1966 vedtog folketinget ved 3. behandling den gældende lov om Danmarks Biblioteksskole (lov nr. 232 af 8. juni 1966) og den 18. december 1967 fastsatte ministeriet for kulturelle anliggender den bekendtgørelse, som danner grundlaget for den gældende organisation af de bibliotekariske uddannelser.

3. Den nuværende organisation og undervisningsvirksomhed ved Danmarks Biblioteksskole

Efter lov om Danmarks Biblioteksskole af 8. juni 1966 (bilag 1) er biblioteksskolen statens biblioteksfaglige læreanstalt, som har til opgave:

at uddanne bibliotekarer til folkebiblioteker (sektion I),

at uddanne bibliotekarer til forskningsbiblioteker og at meddele biblioteksteoretisk undervisning til forskningsbibliotekarer ved videnskabelige og faglige biblioteker (sektion II),

at give videregående uddannelse til faguddannede bibliotekarer,

at fremme forskning inden for biblioteksvæsenet,

at afholde kurser for medarbejdere ved offentlige arkiver.

3.1. Biblioteksskolens organisation

Reglerne om skolens organisation og virksomhed findes i ministeriet for kulturelle anliggenders bekendtgørelse af 18. december 1967 om Danmarks Biblioteksskole, jfr. bilag 2.

Biblioteksskolen har forelagt kulturministeriet et forslag af 9. januar 1970 til ny bekendtgørelse om skolens styrelse; det indeholder bl.a. bestemmelser om repræsentation for de studerende, lærerne og andre personalegrupper i det øverste organ, skolerådet. Forslagets endelige gennemførelse afventer revisionen af loven om Danmarks Biblioteksskole, men med ministeriets tilslutning har skolen fra 1. januar 1971 som midlertidig ordning oprettet de nye styrelsesorganer, således at de formelt fungerer inden for rammerne af den gældende bekendtgørelse. Foruden skolerådet, der behandler principielle sager vedrørende hele skolens virksomhed, er der for hver af de to sektioner oprettet et studienævn til behandling af sager, der vedrører undervisningen. Inden for nogle fagområder er desuden oprettet fagudvalg til behandling af særfaglige spørgsmål.

Bestemmelserne om styrelsesorganerne i forslag af 9. januar 1970 er optaget som bilag 3.

3.2. Biblioteksskolens undervisningsvirksomhed

3.2.1 Bibliotekaruddannelse (folkebibliotekerne)

Sektion I omfatter uddannelsen af bibliotekarer til folkebibliotekerne, der består af 3 års teoretiske

studier og 1 års praktisk uddannelse, jfr. bekendtgørelse af 11. august 1970 om studie- og eksamensordning, sektion I (bilag 4). På sektion I optages ca. 200 studerende om året.

3.2.2 Bibliotekaruddannelse (forskningsbibliotekerne)

Sektion II omfatter uddannelsen af bibliotekarer til forskningsbibliotekerne, der består af 2 års teoretiske studier (1. og 4. år) og 2 års praktisk uddannelse ved bibliotekerne (2. og 3. år), jfr. bekendtgørelse nr. 462 af 18. september 1969 om studie- og eksamensordning, sektion II, linien for biblioteksassistenter (bilag 5). Biblioteksskolens optagelseskapacitet ved sektion II's bibliotekaruddannelse er på ca. 70 studerende årligt.

3.2.3 Biblioteksteoretisk uddannelse af forskningsbibliotekarer

Sektion II omfatter desuden den biblioteksteoretiske undervisning af videnskabeligt uddannede bibliotekarer ved forskningsbibliotekerne (i alt ca. 350 timer), jfr. bekendtgørelse nr. 461 af 18. september 1969 om studieordningen ved sektion II, linien for forskningsbibliotekarer (bilag 6). Der optages årligt 20-25 deltagere på sektion II's linie for forskningsbibliotekarer.

3.2.4 Adgangsbetingelser til de bibliotekariske uddannelser

Siden 1967 har uddannelserne til bibliotekar ved folkebibliotekerne og bibliotekar ved forskningsbibliotekerne været frie i den forstand, at adgangen til Danmarks Biblioteksskole - i modsætning til forholdene under ældre uddannelsesordninger - ikke har været afhængig af forudgående aspirant- eller elevansættelse i et bibliotek. Adgangsgivende er studentereksamen, højere forberedelseseksamen, højere handelseksamen og lærereksamen.

Biblioteksskolens uddannelseskapalet har imidlertid ikke tilladt optagelse af samtlige ansøgere. For optagelse af studerende har ministeriet for kulturelle anliggender med gyldighed fra 1972 fastsat regler, hvorefter som hovedregel eksamensresultatet er afgørende, idet der dog i det nederste grænseområde beregnet ud fra den kvotient, der ville være den laveste til at sikre direkte optagelse, $\pm 0,5$ foretages lodtrækning blandt ansøgerne. Ved fordelingen af indtil 15% af studiepladserne kan biblioteksskolen i øvrigt i det omfang, det skønnes nødvendigt, tage særligt hensyn til ansøgere med matematisk/naturvidenskabelig studentereksamen eller HF-eksamen med tilvalg inden for de matematisk/naturvidenskabelige fag.

Adgang til optagelse på Danmarks Biblioteksskoles linie for forskningsbibliotekarer har videnskabeligt uddannede, der er ansat som forskningsbibliotekarer eller dokumentalister ved forskningsbiblioteker eller

dokumentationscentre, jfr. bekendtgørelse nr. 461 af 18. september 1969 om studieordningen ved Danmarks Biblioteksskole, sektion II, linien for forskningsbibliotekarere, § 1 (bilag 6).

3.2.5 Videregående uddannelse af bibliotekarere (årskurser)

Biblioteksskolen meddeler videregående uddannelse til bibliotekarere ved folkebiblioteker, til bibliotekarere ved videnskabelige og faglige biblioteker og til forskningsbibliotekarere samt til andre, der er fagligt lige-stillede med disse grupper (jfr. bilag 2: bekendtgørelse af 18. december 1967 om Danmarks Biblioteksskole, § 2, stk. 5).

Der er hidtil organiseret kurser af denne karakter for bibliotekarere ved folkebibliotekerne, og de har været tilrettelagt efter samme retningslinier som Danmarks Lærerhøjskoles årskurser for lærere. De deltagende bibliotekarere får tjenestefrihed fra deres bibliotek, og kurserne er tilrettelagt som heltidskurser og skal have en varighed på mindst 3 måneder. Der holdes ikke eksamen, men der udstedes et bevis for deltagerens gennemførelse af kursus. Staten yder godtgørelse af udgifterne til vikar ifølge cirkulære af 11. november 1968 (bilag 7).

3.2.6 Kursusvirksomhed

Der afholdes mange efteruddannelseskurser og specialkurser af kortere varighed for bibliotekarere ved folkebiblioteker, for bibliotekarere ved videnskabelige og faglige biblioteker og for forskningsbibliotekarere (jfr. bilag 2: bekendtgørelse af 18. december 1967 om Danmarks Biblioteksskole, § 2, stk. 6). Kurserne er normalt på 1 eller 2 uger, enkelte dog på 4. Biblioteksskolen yder en opholdsgodtgørelse på 15 kr. pr. dag og betaler rejseudgifterne for én rejse frem og tilbage (bilag 7).

Efter de gældende regler i bekendtgørelsen om folkebibliotekerne skal deltidsbibliotekarere, det vil sige personale uden biblioteksfaglig uddannelse, der bestyrer et kommunebibliotek, gennemgå et kursus på 2 uger ved Danmarks Biblioteksskole (jfr. bilag 2: bekendtgørelse af 18. december 1967 om Danmarks Biblioteksskole, § 2, stk. 7).

For kontoruddannet personale ved folkebibliotekerne er der siden 1967 hvert år gennemført et særligt kursus på 2 x 4 uger. Gennemførelse af dette kursus kvalificerer til ansættelse som biblioteksassistent i folkebibliotekerne (jfr. bilag 2: bekendtgørelse af 18. december 1967 om Danmarks Biblioteksskole, § 2, stk. 9).

Der gennemføres årligt to bibliotekstekniske grundkurser på 4 uger for kontoruddannet personale i offentlige eller private institutioners fagbiblioteker (jfr.

bilag 2: bekendtgørelse af 18. december 1967 om Danmarks Biblioteksskole, § 2, stk. 8).

3.2.7 Uddannelse af arkivpersonale

I henhold til bekendtgørelse af 18. december 1967 om Danmarks Biblioteksskole, § 2, stk. 4 (bilag 2) afholder Danmarks Biblioteksskole kurser for medarbejdere ved de offentlige arkiver efter behov. Som den hidtil eneste personalegruppe i arkivvæsenet har et hold arkivsekretærelever i 1970 på biblioteksskolen modtaget den undervisning, der udgør den teoretiske del af deres uddannelse. Næste kursus for arkivsekretærelever er planlagt til gennemførelse i 1973.

4. De bibliotekariske grunduddannelser

4.1. Forslag om revision af de bibliotekariske grunduddannelser

4.1.1 En vurdering af de to nuværende 4-årige bibliotekaruddannelser

Sektion I Den nuværende bibliotekaruddannelse på skolens sektion I (bibliotekar ved folkebibliotekerne) blev startet i 1967, således at kun to årgange studerende på nuværende tidspunkt har gennemført det 4-årige uddannelsesforløb.

Trods det beskedne erfaringsgrundlag har det klart vist sig, at uddannelsens teoretiske del (3 år) ligesom tidligere bibliotekaruddannelser er for kalejdoskopisk. Den studerende undervises i for mange forskellige fag og dermed i for kort tid i det enkelte fag, hvorved en dybere forståelse og en grundigere tilegnelse af det enkelte fag ikke nås.

Også uddannelsens opbygning lider af væsentlige mangler. Semestrene lægger et stærkt varierende arbejds-pres på de studerende, og visse fags placering i uddannelsesforløbet har betydet en mindre hensigtsmæssig rækkefølge. En række justeringer har bevirket en forbedring af dette og ovennævnte forhold, men den ønskelige konsekvens har ikke kunnet opnås uden gennemgribende ændringer af den gældende bekendtgørelse om studie- og eksamensordningen ved sektion I (bilag 4).

Den praktiske uddannelse (1 år), som består af et semesters bibliotekspraksis efter første del og et semesters volontørtid mellem anden dels 2. og 3. semester, har vist sig at være vanskelig at administrere med et tilfredsstillende resultat. Praktikbibliotekerne udgør en så uensartet gruppe, at praktiktiden ikke har kunnet gennemføres med samme udbytte for alle studerende. En særlig kritik har været rettet mod volontørtiden, hvis uhensigtsmæssige placering i studieforløbet gør det vanskeligt at give den et rimeligt indhold og samtidig hæmmer en tilfredsstillende afvikling af studiets anden og tredie del.

Sektion II Den nuværende bibliotekaruddannelse på sektion II (linien for bibliotekarer ved forskningsbibliotekerne, jfr. bilag 5) blev påbegyndt i 1969, således at man på nuværende tidspunkt endnu ikke har gennemført det første fulde uddannelsesforløb på 4 år.

Til trods for, at det første hold studerende på denne uddannelse først i september 1972 påbegyndte det afsluttende 4. år (det sidste af de to teoriår), foreligger allerede på nuværende tidspunkt erfaringer, som tyder på, at de 2 års teoretiske studier er så stofmættede og så hårdt belastet med undervisning, at ud-

dannelsens fordeling på kun 2 teoriar over for 2 praktikal må forekomme uhensigtsmæssig. Også her gælder det, at den studerende under studieforløbet skal beskæftige sig med for mange forskellige fag med de under sektion I nævnte ulemper til følge.

Desuden har den lange praktiktid på 2 år hæmmet uddannelsens gennemførelse med det ønskede antal studerende, idet det ikke har været muligt for Danmarks Biblioteksskole at skaffe et antal praktikpladser på forskningsbibliotekerne, som svarer til skolens uddannelseskapa- citet. Det er heller ikke lykkedes at sætte den 2-årige praktiktid i et rimeligt forhold til det teoretiske studium. For stor en del af praktiktiden opfyldes af rent praktisk arbejde uden stadig relation til det teoretiske grundlag, og i øvrigt er forskningsbibliotekerne så forskellige, at de to biblioteker, som den enkelte studerende lærer at kende i løbet af to års praktik- tid, næppe udgør en realistisk basis for en sammenlig- ning med forskningsbibliotekerne som helhed.

4.1.02 Baggrund for forslag om et fælles bibliotekarstudium

Udvalgets drøftelse af perspektivet i at tilstræbe en fælles uddannelse for bibliotekarere ved folkebibliote- kerne og forskningsbibliotekerne har bestået i en ind- kredsning af ligheder i de krav, der i dag stilles til de to bibliotekstyper, og et forsøg på at vurdere hold- barheden i en sådan tendens.

I biblioteksopgaven over for uddannelsessamfundet ud- viskes skellet mellem de to bibliotekstyper i stigende grad. Især til de større folkebiblioteker stilles krav om en specialisering i bogbestand og bibliotekarisk vejledning, som på mange punkter ligner de krav, forsk- ningsbibliotekerne stilles overfor af deres publikum.

På det bibliotekstekniske område anser udvalget det for givet, at metoderne i de to bibliotekstyper stærkt vil nærme sig hinanden. Talrige funktioner i biblio- teksarbejdet er oplagte objekter for automation, og for det samarbejdende danske biblioteksvæsen vil fæl- lesløsninger f.eks. vedrørende katalogapparatet med deraf følgende fælles regler trænge sig på.

Hvad angår formidling af materialerne, vinder en ud- videt forståelse af, hvad serviceydelse og udadvendt biblioteksarbejde betyder for maksimal udnyttelse af bibliotekernes ressourcer, indpas i begge biblioteks- typer.

Udvalget konstaterer dog også forskelle på arbejdsom- råderne i de to bibliotekstyper. F.eks. stiller i fol- kebibliotekerne betjeningen af børn særlige krav, lige- som folkebibliotekernes tilbud om kulturelle arrange- menter, som de bl.a. understreges i betænkning nr. 607 om revision af biblioteksloven, må forudses videre ud- bygget. I forskningsbibliotekerne stiller den højt spe-

cialiserede forskning krav om et differentieret bibliotekarisk personale, der i fællesskab skal løse den bibliotekariske opgave (jfr. afsnit 4.3. om uddannelsen af forskningsbibliotekarer og afsnit 4.4. om ændrede uddannelsesstrukturer for bibliotekarer).

De anførte ligheder i kravene til de to bibliotekstyper peger alle i retning af det ønskelige i en høj grad af fælles uddannelse. Desuden har udvalget ønsket at styrke samarbejdet mellem de to bibliotekstyper, at øge bevægeligheden på arbejdsmarkedet og at sætte bibliotekarerne i stand til at fungere bedre i bibliotekssystemet. Samtidig motiverer de påpegede forskelle imidlertid, at der i sidste del af nedestående forslag til studieplan for et fælles bibliotekarstudium åbnes mulighed for at specialisere sig med henblik på præferencer i det kommende praktiske arbejde.

4.1.3 Baggrund for forslag om basisuddannelser som grundlag for bibliotekarstudiet

Ved behandlingen i 1965/66 af forslag til lov om Danmarks Biblioteksskole udtalte folketingsudvalget i sin betænkning af 18. maj 1966 bl.a. følgende:

For tiden drøftes strukturproblemerne inden for universiteterne og de højere læreanstalter. På et senere tidspunkt vil bibliotekaruddannelsen eventuelt kunne inddrages under disse overvejelser, og bl.a. under hensyn hertil foreslås det at tage loven op til revision senest i folketingsåret 1971/72.

Ovennævnte drøftelser af strukturproblemer medførte et forslag om såkaldte basisuddannelser. Tankerne herom fremkom først i Skitse for udbygningen af de højere uddannelser i tiden indtil 1980 - den såkaldte Plan-skitse, som Planlægningsrådet for de højere uddannelser udsendte i 1967. Heri hedder det om basisuddannelser side 113:

Man ville i så tilfælde f.eks. kunne tænke sig, at der på det første trin i uddannelsesforløbet blev indrettet en række fælles basisuddannelser eller grunduddannelser for to eller flere fag inden for beslægtede fagområder. Efter afslutningen af denne basisuddannelse ville de studerende da kunne vælge, om de vil fortsætte uddannelsen og gå videre i ét af de fag, der indgår i den fælles basisuddannelse.

Man kunne eventuelt gå et skridt videre og åbne de studerende adgang til på det første trin i uddannelsesforløbet at sammensætte deres studium af f.eks. 4-5 fag blandt et større antal muligheder. Den første del af studiet ville da få en mere almindelig karakter på lignende måde, som det er tilfældet på et college i USA, men

samtidig kunne være vejledende for de studerende med hensyn til, hvilke fag de har størst forudsætning eller interesse for, ifald de vælger at studere videre. Man er dog opmærksom på, at en sådan ordning næppe vil kunne undgå at forlænge den samlede studietid for dem, der ønsker at tage en kandidateksamen eller magistergrad.

Rådet har ikke ment på indeværende tidspunkt at kunne tage nærmere stilling til de her nævnte muligheder. Man har blot ønsket at pege på, at det må anses for væsentligt i opbygningen af de højere uddannelser at tilstræbe sådanne løsninger, at man skaber muligheder for at imødekomme de mangeartede uddannelsesbehov, der kan forventes at melde sig i et samfund i hastig udvikling.

Her er som nævnt ikke fra Planlægningsrådets side taget nogen stilling til sådanne basisuddannelser. De er dog i mange kredse senere diskuteret og findes i dag i forskellige varianter ved Roskilde Universitetscenter og Odense Universitetscenter, samtidig med at der arbejdes med modeller for lignende uddannelser ved andre universiteter.

Basisuddannelsen er en nyskabelse i den danske uddannelsesstruktur ud fra princippet om en bred orientering ved begyndelsen af den samlede uddannelse, en senere specialisering og mulighed for flere afgangsniveauer samt udskydelse af det endelige erhvervsvalg.

Således skal det 2-årige uddannelsesforløb, som basisuddannelsen udgør, ikke give nogen erhvervskompetence, men danne indgang til en række videregående uddannelser på forskellige niveauer.

I en omfattende redegørelse (De videregående uddannelsers udbygning 1971/72 - 1975/76, udsendt i april 1971) behandler Planlægningsrådet ikke blot de sædvanlige højere uddannelser, men også en række andre uddannelser med nogenlunde samme rekrutteringsgrundlag, hvis udbygning nøje må koordineres med og prioriteres i forhold til de højere uddannelser, hvis en virkelig planlægning skal have mening. Redegørelsen medtager ud over de i planskitserne omhandlede studier uddannelser til folkeskolelærere, bibliotekar, socialrådgiver, terapeut, sygeplejerske, journalist og teknikumingeniør, der tænkes samlet med de højere uddannelser i brede uddannelsescentre.

Redegørelsen omtaler basisuddannelser som en naturlig mulighed ved uddannelsescentre, hvoraf Planlægningsrådet for 1970-75 forudsiger følgende: Odense-centret, Roskilde-centret, Ålborg-centret, Amager-centret, Nørre Fælled-centret og Århus-centret/centre.

I den af Planlægningsrådet i maj 1970 udsendte Rapport vedrørende samfundsvidenskabelige basisuddannelser

(Milhøj-rapporten) behandles en række væsentlige problemstillinger. Den foreslåede basisuddannelse (2-årig) tager sigte på jurister, økonomer, statskundskabsuddannede, sociologer, etnografer, samfunds-fag (som cand.phil. et mag.) samt psykologer. Basisuddannelsen kan med yderligere et studieår afrundes til en mellemuddannelse ("bachelor-grad") eller - efter arbejdsgruppens forslag - ved forskellige andre uddannelsesinstitutioner, bl.a. Danmarks Biblioteksskole. Desuden tager basisuddannelsen sigte på at udgøre grundlaget for kandidatstudier for de ovennævnte faggrupper.

Danmarks Biblioteksskole har over for Planlægningsrådet i skrivelse af 4.12.1970 motiveret sin interesse for basisuddannelserne som grundlag for en bibliotekaruddannelse bl.a. med følgende:

En basisuddannelses studium inden for et større fagområde vil muliggøre en vis aflastning af den efterfølgende bibliotekaruddannelse. Alsidighed og tværvidenskabelighed i bibliotekaruddannelsen bør imidlertid stadig tilsigtes, men må i så fald forbindes med valgfrihed inden for en række fag, som ikke hører til basis- eller grunduddannelsen. En vigtig fordel ved den her omhandlede uddannelsesstruktur er det, at den vil lette en fællesuddannelse af bibliotekarer til såvel folkebiblioteker som forskningsbiblioteker.

Jfr. gennemgang af dette og andre høringssvar i Planlægningsrådets udgivelse af Milhøj-gruppens 2. rapport, side 13-17 (Samfundsvidenskabelige uddannelser, august 1972).

Ved indførelse af en basisuddannelse som grundlag for bibliotekaruddannelsen (med henblik på såvel forskningsbiblioteker som folkebiblioteker) og ved integration af bibliotekaruddannelsen i et uddannelsescenter mister denne sin karakter af en ret snæver faguddannelse og vil formentlig lettere kunne tilpasses nye arbejdsområder og samfundets udvikling. Det vil sikre den studerende studiemæssige arbejdsvaner forud for den egentlige bibliotekaruddannelse og vil give den studerende, som måtte have valgt forkert, mulighed for at skifte fag uden for stort tab af kostbar studietid. Jfr. Planlægningsrådets udgivelse af Milhøj-gruppens 3. rapport, side 27-32 (Samfundsvidenskabelige uddannelser, august 1972).

I Milhøj-gruppens argumentation for at anbefale en basisuddannelse som en obligatorisk indgang til bl.a. de samfundsvidenskabelige mellemuddannelser indgår følgende synspunkter, som med lige så stor gyldighed ville kunne anvendes i en argumentation for basisuddannelsernes nødvendighed som indgang til bibliotekarstudiet (jfr. referat i Projektgruppe II's Rapport til planlægningsgruppen for Aalborg Universitetscenter

vedrørende samfundsvidenskabelige uddannelser, juli 1972, side 48-49):

Den fremtidige målsætning for mellemuddannelserne bør være en grundlæggende videnskabelig uddannelse i stedet for en stærkt erhvervsrettet. Nødvendigheden af videnskabeligt uddannelsesindhold skal forstås på den måde, at hovedvægten skal lægges på indlæring af metoder og videnskabelig holdning for dermed effektivt at tilgodese hensynet til beskæftigelsesmæssig fleksibilitet, idet en uddannelse med vægt på anvendelsesviden forældes meget hurtigt. Med skyldig hensyntagen til autorisationskrav kommer forskellen i uddannelsesintentionerne mellem kandidat- og mellemuddannelse alene til at bestå i kandidatens dybere viden på et specialområde. Specielt har det været fremført, at en problemorienteret basisuddannelse vil være et balanceret udgangspunkt for såvel de længere og mere teoretiske kandidatuddannelser som de kortere mellemuddannelser.

En eventuel studieforlængende effekt som følge af en obligatorisk samfundsvidenskabelig basisuddannelse skal ses på baggrund af, at der er en generel tendens til længere uddannelsesforløb for mellemuddannelserne set i sammenhæng med stigende kompetencekrav.

Valget mellem kandidat- og mellemuddannelse udskydes længst muligt. Dette vil bidrage til at fjerne de lukkede båseuddannelser, der i dag præger uddannelsesbilledet, samtidig med at den meget efterspurgte fleksibilitet i uddannelsessystemet tilgodeses noget nær maksimalt.

I De højere uddannelsers indre struktur, som Planlægningsrådet har udsendt i august 1972, fremhæves endvidere (side 2-20), at de brede basisuddannelser vil kunne afbøde virkningerne af specialiseringstendenser og kommunikationsvanskeligheder. Tilsvarende påpeges det af Projektgruppe II med henvisning til Milhøj-rapporterne (Rapport til planlægningsgruppen for Aalborg Universitetscenter vedrørende samfundsvidenskabelige uddannelser, side 37), at man ved at lade det være et gennemgående princip for hele uddannelsesforløbet, at en specialisering foretages successivt, øger sikkerheden og stabiliteten i det foretagne studievalg, samtidig med at de flest mulige valgmuligheder står længst muligt åbne. Den store faglige bredde på de tidlige uddannelsestrin - først og fremmest i basisuddannelsen - vil ligeledes sikre den maksimale tilskyndelse til tværfaglighed og tværfaglige kontakter såvel inden for instituttet som i hele universitetscentret.

4.1.4 Baggrund for forslag om koordination af det 4-årige bibliotekarstudium og det 2-årige bibliotekarstudium som overbygning på basisuddannelser

Udvalget har ment, at en afgørende forudsætning for at tilrettelægge både et 4-årigt bibliotekarstudium og et 2-årigt bibliotekarstudium som overbygning på en basisuddannelse må være, at der etableres koordination mellem de to uddannelser i størst muligt omfang.

Et bærende princip for forslaget har da været at give studiet et sådant indhold og en sådan form, at dets sidste del, de afsluttende 4 semestre, samtidig kan fungere som overbygning på en basisuddannelse fra et universitetscenter.

Det vil fremgå af forslaget, at grundsynspunkter under udarbejdelsen har været:

- A. at en 1. del på biblioteksskolen måtte tilstræbe at anvende sådanne undervisningsformer (kombination af problem- eller projektorienteret og disciplinorienteret undervisning) og evalueringsformer, at der opnås størst mulig tilnærmelse til basisuddannelsernes pædagogiske principper.
- B. at man måtte søge at besvare spørgsmålet: Hvilke kundskaber er det værdifuldt for den studerende at være i besiddelse af, når han påbegynder en specifikt biblioteksfaglig grunduddannelse, hvadenten han sigter mod et forskningsbibliotek eller et folkebibliotek?

Udvalget har ment, at disse kundskaber falder inden for tre store områder:

- a. Kulturformidling og kulturelle aktiviteter i det danske samfund - som oplæg til de særlige kulturelle aktiviteter, de forskellige bibliotekstyper udøver.
- b. Informationsvidenskab - som oplæg til 2. dels studier i informationssøgning og -formidling i bibliotekerne.
- c. De boglige og audio-visuelle materialers former, set i deres sociologiske sammenhæng.

Herudover undervises i klassifikationsteori, fremmedsprog og enkelte andre fag.

En omgruppering af de fag, der indgår i den nuværende uddannelse, har fundet sted, og i forslaget til såvel 1. del som 2. del af studiet har man søgt at nedbryde de traditionelle faggrænser. Der er lagt vægt på at tilrettelægge studiet således, at den studerende på 1. del iagttager og indhenter viden om det samfund og

den kultur, biblioteket virker i, og de materialer, det virker med, før man - på 2. del - går over i det egentlige bibliotekariske erhvervsstudium.

Udvalget understreger, at der overalt i studieplanerne for såvel 1. del som 2. del i opregningen af de enkelte fag er tale om eksempler. Dels er det ikke muligt for udvalget nøje at fastslå de enkelte discipliners placering eller omfang, dels er det netop forslaget særkende, at man ved en åben og fleksibel studieplan vil være i stand til løbende at justere fagenes vægt, når engang rammerne er fastlagt.

Det skal til slut præciseres, at udvalgets forslag til et fælles 4-årigt bibliotekarstudium bestående af en 1. og en 2. del er tænkt som en ordning, der også åbner adgang for basisuddannede studerende til at blive optaget direkte på det biblioteksfaglige studiums 2. del.

4.2. Forslag til en studieplan for et fælles 4-årigt bibliotekarstudium

4.2.1 Studiets struktur

Det 4-årige bibliotekarstudium tilrettelægges som et studium i to dele. Såvel 1. som 2. del af studiet består af tværfaglige studieopgaver (projekter). I tilknytning til disse projekter oprettes i det omfang, det skønnes nødvendigt for det enkelte projekts gennemførelse, en række korte disciplinorienterede kurser. 2. del afsluttes med en større opgave.

Studieopgavernes antal og de problemområder, de skal behandle, fastsættes og formuleres løbende af skolens kompetente organer, således at der skabes sikkerhed for, at den viden og de kundskaber, der må anses for nødvendige for varetagelsen af bibliotekarens funktioner, tilegnes af den studerende dels gennem det projektorienterede arbejde med studieopgaverne, dels gennem de tilhørende disciplinkurser.

I det omfang, besvarelsen af studieopgaver gør det nødvendigt, vil udstationering på biblioteker og andre egnede institutioner indgå i studiet. Det må være et krav, at hovedparten af studieopgaverne får en sådan karakter, at de nødvendiggør og forudsætter, at de studerende i samarbejde med skolens lærere og eventuelt bibliotekernes personale foretager undersøgelser af funktioner og aktiviteter på bibliotekerne og i andre egnede institutioner, således at man i videst muligt omfang drager nytte af sådanne udstationeringsperioder og den kontakt, som dermed etableres til bibliotekerne. Hvis en gruppe for at løse en opgave har brug for f.eks. at kortlægge den interurbane lånestruktur, må arbejdsgang og metoder studeres på såvel folke- som forskningsbiblioteker, hvis der skal skabes et helhedsbillede. Hvis det gælder en undersøgelse af grundlaget for det udenlandske bogvalg i bibliotekerne

eller publikums behov for og forsyning med underholdningslitteratur, kræves ligeledes kortere eller længere studieophold på forskellige bibliotekstyper.

Omfanget af denne udstationering kan vanskeligt fastlægges, idet det vil variere fra den ene studieopgave til den anden, men det må skønnes, at de studerende i løbet af uddannelsens 8 semestre vil skulle anvende sammenlagt ca. 1 semester dertil.

1. del Studiets 1. del er normeret til 4 semestre og hviler på princippet om en bred, almen orientering ved begyndelsen af den samlede uddannelse. Studiet er tilrettelagt som en indføring i en række grundlæggende aspekter af kulturformidling, informationsformidling samt de forskellige materialers sociologi og typologi.
2. del Studiets 2. del er ligeledes normeret til 4 semestre og er tilrettelagt således, at de studerende på grundlag af studiets 1. del dels tilegner sig en bred, almen viden om de grundlæggende, specifikt biblioteks-faglige discipliner, dels har mulighed for at specialisere sig med henblik på deres præferencer i det kommende praktiske arbejde.

4.202 Tidsrammer

Studiet er normeret til 4 år, men må dog anses for fuldført af den studerende eller den gruppe af studerende, der har løst det af studienævnet fastsatte antal studieopgaver på tilfredsstillende måde, uanset hvor kort eller lang tid der er anvendt til dette. Som norm vil de studerende - ud over 15-20 ugentlige arbejdstimer i forbindelse med studieopgaver - skulle regne med 10-15 skematimer om ugen med disciplinorienteret arbejde.

4.2.3 Studiets 1. del

1. semester Studieopgaverne formuleres inden for områderne:

1. Kulturformidling, kommunikation og mediekundskab

Målet med undervisningen er at give de studerende et sådant kendskab til de kulturelle aktiviteter og institutioner i det samfund, hvori de senere skal virke som kulturformidlere (teater, film, radio, tv, biblioteker, presse, museer, udstillings- og forlagsvirksomhed, pædagogiske aktiviteter m.v.), at de er i stand til at analysere disse aktiviteter og vurdere deres betydning for og indvirkning på samfundet.

I forbindelse hermed etableres kurser i f.eks.:

Biblioteksorganisation
Boghandel og forlagsvirksomhed (inden- og udenlandsk)
Institutionskundskab

Museumsvirksomhed
 Nyhedsformidling
 Psykologi
 Samfundsvidenskabelig teori og metode
 Statistisk metode
 Uddannelsessystemets opbygning
 Voksenpædagogik

2.-4. semester

Studieopgaverne formuleres inden for områderne:

2. litteraturens og av-materialernes sociologi og typologi

Målet med undervisningen er at give de studerende lejlighed til at betragte litteraturen og de audio-visuelle materialer i en sociologisk sammenhæng, iagttage betingelserne for deres opståen og eksistens og følge dem - også i deres tekniske tilrettelæggelse - indtil det tidspunkt, hvor de står for at skulle anskaffes af biblioteket.

I forbindelse hermed etableres kurser i f.eks.:

Av-teknik og materialekundskab
 Billedkunst
 Bogfremstilling
 Boghistorie
 Børnelitteratur
 Faglitteratur
 Film
 Kritikhistorie og aktuel kritik
 Skønlitteratur

3. Informationsvidenskab

Målet med undervisningen er at give de studerende et grundlæggende indblik i såvel strukturen i som egen-skaberne ved videnskabelig information samt informationsformidlingens lovmæssighed, teori, metodik og organisation. Desuden vil faget omfatte de væsentligste principper for indsamling, analytisk-syntetisk bearbejdning, lagring, genfindning og udbredelse af information.

I forbindelse hermed etableres kurser i f.eks.:

Bibliografisk teori og metode
 Datalogi
 Edb
 Informationssøgning
 Kommunikationsteori

4. Klassifikationsteori

I dette fag studeres klassifikation som begreb og proces samt principperne for de bibliografiske klassifikationssystemers opbygning og deres anvendelse ved informationssøgning. Klassifikationsbegrebet og dets

forhold til vore tænkeregier, vore erkendelsesformer, vor begrebsdannelse og vort kulturmønster studeres på baggrund af erkendelsespsykologien og logikken.

I forbindelse hermed etableres kurser i f.eks.:

Erkendelsespsykologi
Klassifikationssystemers opbygning
Logik
Videnskabsteorier

5. Sprogundervisning

Ved uddannelsens begyndelse vil de studerende have forskellige forudsætninger i fremmedsprog. Den viden og indsigt, de må tilegne sig for at få et personligt og fagligt udbytte af arbejdet med studieopgaverne, nødvendiggør i de fleste tilfælde læsning af fagliteratur og primærtekster på et eller flere fremmedsprog, ligesom den senere erhvervsudøvelse, især i forskningsbibliotekerne, vil kræve et vist mål af sprogkundskaber. Sideløbende med studieopgaverne vil der derfor blive iværksat sprogundervisning.

6. Vejledning i biblioteksbenyttelse

I studiets 1. semester placeres et obligatorisk kursus i biblioteksbenyttelse, hvor de studerende indføres i folkebibliotekernes og de vigtigste forskningsbibliotekers katalogapparater og klassifikationssystemer og i elementær litteratursøgningsteknik. Kurset, der også bør orientere om biblioteksvæsenets organisation og forsknings- og folkebibliotekers arbejdsområder, skal sætte den enkelte studerende i stand til at anvende bibliotekernes ressourcer i forbindelse med studieopgavernes løsning.

4.2.4 Studiets 2. del

Studieopgaverne formuleres inden for 3 fagammer:

1. En administrativ fagamme

Målet med undervisningen i den administrative fagamme er at sætte den studerende i stand til at analysere biblioteksproblemer, både internt i arbejdsledelsen og -udførelsen og eksternt over for et givet geografisk område, og anvende hovedprincipper på biblioteksadministrative problemer. Det vil i den forbindelse være naturligt at inddrage de bibliotekshistoriske aspekter.

I forbindelse med den administrative fagamme kan der etableres kurser i f.eks.:

Bibliotekernes administration
Bibliotekernes organisation
Bibliotekshistorie
Bibliotekslovgivning

2. En sociologisk-pædagogisk fagramme

Inden for denne fagramme studeres bibliotekernes kulturformidling i bred forstand. I undervisningen anlægges et sociologisk og psykologisk syn på kulturformidlingen, suppleret med økonomiske og politiske perspektiver.

I forbindelse med den sociologisk-pædagogiske fagramme kan der etableres kurser i f.eks.:

Arbejde med bibliotekernes sociale særopgaver
Bibliotekernes sociale og kulturelle opgaver
Børnebiblioteksarbejde
Fremstilling og distribution af materialet
Kulturformidling og bibliotekssociologi
Musik- og kunstbiblioteksarbejde

3. En bibliografisk fagramme

Inden for denne fagramme studeres de forskellige litteraturtypers karakteristika, deres anvendelsesmuligheder, deres registrering og de forskellige former for genfindning.

I forbindelse med den bibliografiske fagramme kan der etableres kurser i f.eks.:

Av-materialernes typologi
Bibliografi
Boghistorie
Børnelitteraturens udgavekundskab og typologi
Edb
Faglitteraturens typologi og specialbibliografi
Informationssøgning og dens teoretiske baggrund
Katalogisering
Klassifikation
Materialevalg
Referencekundskab og dokumentation
Skønlitteraturens udgavekundskab og typologi

1.-2. semester

Studieopgaverne, der normalt beregnes til at løbe over 2 eller 1 semester, formuleres inden for en af de 3 fagrammer, selv om opgaveemnerne nødvendiggør kombinationer af fag fra forskellige fagrammer. I denne del af uddannelsen skal studieopgaverne tilsammen omfatte bibliotekernes udadrettede arbejde og samfundsmæssige placering, deres administrative og tekniske funktioner og den bibliotekariske litteraturkundskab.

3.-4» semester

Mens studieopgaverne i de to første semestre af 2. del må lægge lige stor vægt på folkebibliotekernes og forskningsbibliotekernes arbejde samt sikre, at den studerende tilegner sig den litterære grundviden, kan de to sidste semestres studieopgaver stilles under hensyntagen til den studerendes præferencer i det kommende praktiske arbejde.

4.2.5 Undervisningsformer

Studiet må sikre, at de studerende tilegner sig de kundskaber og færdigheder, som både muliggør varetagelse af de specielle bibliotekariske funktioner i det praktiske arbejde, og som samtidig er af en sådan faglig bredde, at tværfaglig kommunikation og samarbejde muliggøres. Der må i studiet være indbygget mulighed for, at de studerende kan analysere og tage stilling til de betingelser, hvorunder de pågældende funktioner udøves.

Studiet må tilrettelægges således, at det har professionelle funktioner som slutmål, og at disse mål nås gennem et studium med en bredde og arbejdsform, der udvikler evner til at betragte funktionerne i større sammenhænge, til at samarbejde med andre og til at bearbejde problemer metodisk.

Endelig må studiet have en sådan struktur, at sammenhængen mellem undervisning og forskning - på alle niveauer af studiet - er til stede. Med en undervisningsform bestående af en kombination af tværfaglige studieopgaver og disciplinrettede kurser kan disse krav imødekommes. En projektorienteret studieform karakteriseres først og fremmest ved den mulighed for tværfaglig bredde og metodisk træning, som den lægger op til. Da lærernes forskningsprojekter og de studerendes studieopgaver gensidigt vil inspirere og påvirke hinanden, vil undervisning og forskning hermed være bragt i overensstemmelse med hverandre med hensyn til metode, kritik og indhold.

Samtidig må det dog være klart, at der - ikke mindst i et erhvervsorienteret studium som dette - i forbindelse med den projektorienterede undervisning vil være brug for kurser til indlæring af basal viden, teorier og metoder, først og fremmest i fag, der må anses for uomgængelige med henblik på erhvervsudøvelsen, men også i fag, der må betragtes som forudsætning for andre fag.

Selv om der i studiet lægges vægt på, at de studerende tilegner sig en videnskabelig metode til at sætte elementer af de forskellige discipliner i relation til hinanden i et tværfagligt projekt, vil uddannelsen således også komme til at indeholde kursuspræget tilegnelse af basal viden og metodisk færdighed i på egen hånd at tilegne sig viden.

4.206 Evaluerings

Når undervisningsmålet i forbindelse med den problemorienterede uddannelse lægger afgørende vægt på udviklingen af den studerendes personlige, videnskabelige modenhed og selvstændighed, samt opøvelsen af kritiske arbejdsmetoder gennem projektorienterede studier, er eksaminer af traditionelt tilsnit et ganske uegnet evalueringsinstrument.

Der er derfor (med udgangspunkt i et forslag til en evalueringsprocedure fremsat i De højere uddannelsers indre struktur. Et debatoplæg. 1972) foreslået en alternativ evalueringsform, der omfatter dels en intern eller en pædagogisk evaluering, dels en ekstern evaluering.

Intern evaluering

Den interne evaluering, som finder sted ved afslutningen af hver enkelt studieopgave, har primært til formål at danne grundlag for en tilbagemelding til den enkelte studerende/gruppe af studerende om hans/hendes/deres pædagogiske situation og ændringer i denne situation under forløbet af studiet. Derudover tjener den interne evaluering til vurdering af undervisningsprocessen og af selve undervisningssystemet. Den interne evaluering bør være obligatorisk, og den studerende/gruppen af studerende kan ikke indstille sig til den eksterne evaluering, førend de opgaver, som indgår i studiet, er vurderet af de implicerede lærere og studerende og bedømt som godkendt/ikke godkendt.

Ekstern evaluering

Når den studerende eller en gruppe af studerende har fået en række studieopgaver, hvis antal, indhold og niveau fastsættes af studienævnet, godkendt, formulerer den studerende eller gruppen af studerende en større opgave/projekt, der skal vise evne til at anvende studiets fagområder integreret og på det krævede niveau. Er den studerende/gruppen af studerende og lærerne enige om, at afhandlingen opfylder de krav, der er fastsat i studieplanen i overensstemmelse med uddannelsens formål, tilkaldes udefra kommende censorer. Den afsluttende eksterne evaluering vil bestå i en diskussion om opgaven/projektet, og uddannelsen bedømmes som fuldført/ikke fuldført.

Den eksterne evaluering foretages ved afslutningen af uddannelsesforløbet, normalt efter 2- dels 4. semester. Den eksterne evaluerings resultater stilles til rådighed for afdelingerne af studiets kandidater.

4.2.7 Disciplinernes indhold

Skolens kompetente organer foretager en nærmere bestemmelse af de enkelte discipliners indhold og niveau.

4.2.8 Særlige bestemmelser for studerende, der har fuldført en basisuddannelse

Studerende, som har fuldført en basisuddannelse ved et af universitetscentrene, vil kunne uddannes til bibliotekarere ved at fuldføre bibliotekarstudiets 2. del.

Skolens kompetente organer træffer afgørelse om, hvorvidt der for de studerende fra de forskellige basisuddannelser bør etableres særlige obligatoriske kurser, f.eks. i sprogfag.

4.3» Forslag til biblioteksfaglig uddannelse af forskningsbibliotekarer

403.1 En vurdering af den nuværende forskningsbibliotekarlinie

Den biblioteksfaglige uddannelse af forskningsbibliotekarer er i sin nuværende form baseret på bekendtgørelse nr. 461 af 18. september 1969 (jfr. afsnit 3.2.3 og bilag 6). To hold har indtil nu gennemgået denne uddannelse, medens det tredje begyndte i oktober 1972 og slutter i foråret 1973.

Erfaringerne fra disse hold har megen lighed med de under de hidtidige bibliotekaruddannelser nævnte (jfr. afsnit 4.1.1): Der har været en mærkbar stoftrængsel, og undervisningen har trods værdifulde indslag virket noget spredt og ukoordineret samt været præget af, at den i vid udstrækning er givet af timelærere udefra. Nogle problemer skyldes de deltagende forskningsbibliotekarers meget forskellige bibliotekserfaring og deres faglige specialisering, der skaber behov for større fleksibilitet og flere valgmuligheder og stiller særlige krav til tilrettelæggelsen og udformningen af undervisningen i bibliografi og håndbogskundskab. Endelig har afviklingen af specialet givet arbejdsomstændige vanskeligheder, samtidig med at en sådan opgave har virket overflødig på deltagerne, der allerede under deres fagstudium har dokumenteret evne til at behandle et større samlet emne.

En klarere formulering af forskningsbibliotekarliniens hele målsætning har vist sig nødvendig, og en betydelig udvikling er foregået siden dens oprettelse. Det er næppe muligt på den ret korte tid, der er til disposition, at give en indføring af samme omfang i alle biblioteksfaglige discipliner. Undervisningen bør derfor koncentrere sig om de fagområder, der i første række danner baggrund for forskningsbibliotekarens opgaver i et forskningsbibliotek.

4.3.2 Forudsætninger for forslaget om en revision af den nuværende uddannelse

En intensiv biblioteksfaglig videreuddannelse på den akademiske uddannelses grundlag er nødvendig for at sikre bibliotekerne den bedst mulige anvendelse af forskningsbibliotekarernes specialviden og give udgangspunkt for en kommende informationsvidenskabelig videreuddannelse. Indtil nye uddannelser er etablerede i universitetscentrene, går udvalget ud fra, at rekrutteringen vil ske på det hidtidige grundlag, hvilket vil sige, at forskningsbibliotekaren efter afslutningen af en akademisk uddannelse ansættes i et forskningsbibliotek og som en betingelse for fast ansættelse gennemgår den biblioteksfaglige uddannelse ret hurtigt efter sin tiltræden. En vis praktisk erfaring fra arbejdet i biblioteket skønnes dog fremdeles at være værdifuld for uddannelsen.

4.3.3 Uddannelsens målsætning

Uddannelsen bør sætte forskningsbibliotekaren i stand til dels at deltage i planlægningen og udførelsen af bibliotekets almene processer i samarbejde med det øvrige personale, dels at løse de særlige kommunikations- og dokumentationsopgaver, der påhviler et biblioteks videnskabelige medarbejdere.

Forskningsbibliotekarens opgaver i det moderne videnskabelige bibliotek kan beskrives i følgende hovedpunkter:

A. Forskning og udvikling på det faglige specialområde

B. Biblioteksforskning og -udvikling

C. Materialevalg

Klassifikation

Publikumsservice, herunder specielt

- a. Dokumentation, herunder udarbejdelse af bibliografier
- b. Undervisning i biblioteksbenyttelse og litteraturudnyttelse
- c. Analyse af benytterbehov

D. Administration

Der er ikke med beskrivelsen af forskningsbibliotekarens arbejdsopgaver taget stilling til den fremtidige arbejdsfordeling i forhold til forskningsbibliotekernes øvrige personalegrupper.

4.3.4 Uddannelsens opbygning og form

Beskrivelsen af forskningsbibliotekarens opgaver og de under afsnit 4.3.1 omtalte erfaringer har været afgørende for vurderingen af, hvilke fag der bør indgå i uddannelsen samt deres indpasning og sammenkædning.

Uddannelsen foreslås bygget op af en obligatorisk del bestående af et grundkursus af orienterende karakter efterfulgt af en række fagmoduler, der sigter mod en grundigere indføring i de pågældende discipliner.

Ud over grundkurset og de obligatoriske moduler foreslås en række valgfri moduler. Medens grundkurset gennemføres som en samlet helhed, kan de obligatoriske og valgfri moduler afvikles som selvstændige enheder med varierende tidsafstand inden for 2 eller højst 3 semestre. Det understreges, at den foreslåede udformning af grundkurset såvel som tidsrammerne er tænkt som vejledende. Som en mulighed kan også peges på et

kursus af typen "An introductory course on informatics/documentation by A.I. Mikhailov and R.S. Giljarevskij", PID 481, 1971. +)

Det anses for væsentligt, at deltagerne får lejlighed til at arbejde selvstændigt med stoffet i de større discipliner (modulerne) i form af opgaveløsning, gruppearbejde eller udarbejdelse af rapporter, diskussionsoplæg o.lign., ligesom de hidtidige indslag af paneldiskussioner med udefra kommende deltagere og institutionsbesøg ønskes bibeholdt.

Det foreslås, at den enkelte deltager skal gennemgå 4 obligatoriske og 2 valgfri moduler, i alt 6.

En effektiv koordination mellem de enkelte moduler og inden for de enkelte faggrupper må sikres ved, at de lægges under en ansvarlig fagkoordinator. Ud over koordinationen af enkeltfagene ved nær kontakt med andre fagkoordinatorer er fagkoordinatoren ansvarlig for, at litteraturlister og skriftligt undervisningsmateriale sendes til deltagerne i god tid, før undervisningen begynder, for at give tilstrækkeligt gode muligheder for de nævnte selvstændige arbejdsformer, der forudsættes at tage udgangspunkt i konkrete problemer og deltagernes erfaringer.

4.3.5 Uddannelsens indhold og varighed

Den samlede uddannelse består af følgende komponenter:

A. Grundkursus	ca. 9 uger
B. 4 obligatoriske moduler	ca. 9 uger
C. 2 valgfri moduler	ca. <u>4 uger</u>

i alt ca. 22 uger

+) FID-kursets indhold:

1. De videnskabelige informationsaktiviteter - en organisk del af videnskabeligt arbejde.
2. Videnskabelig litteratur - kilde og veje til spredning af viden.
3. Informations- og bibliografiske publikationer - kilder til data om litteraturen.
4. Informationscentraler og specialbiblioteker - videnskabens hjælpeinstitutioner.
5. Hovedpunkter for informationsgenfindelsen.
6. Konventionelle informationsgenfindelsessystemer.
7. Deskriptor informationsgenfindelsessystemer.
8. Tekniske hjælpemidler for informationsgenfindelsen.
9. Reproduktion af videnskabelige dokumenter.
10. Brugen af videnskabelig information.

A. Grundkursus (obligatorisk)

1» Introduktion til uddannelsen,2. Almene biblioteksfag

- a. Biblioteksvæsenets organisation, herunder udenlandske bibliotekssystemer, deres opbygning og udvikling samt biblioteksrelevante internationale organisationer (IFLA, PID, UNESCO etc.)
- b. Videnskabens organisation, herunder forskningsråd, institutioner, arkivvæsen etc.
- c. Biblioteksteoretisk litteratur
- d. Biblioteksterminologi
- e. Reprografi (teknik og anvendelse)
- f. Introduktion til katalogisering
- g. Biblioteksbyggeri og -indretning

3. Edb: introduktion til edb samt anvendelse af edb i bibliotekets almene processer4. Anskaffelsespolitik og materialevalg5. Administration, herunder biblioteksadministration og organisationsteori, budgetteknik og regnskabslære samt ophavsreti alt ca. 9 uger

B. Obligatoriske moduler

6. Klassifikationssystemer7. Publikumsservice, herunder bl.a. bibliotekssociologi, analyse af benytterbehov samt eksempler på løsning af avancerede dokumentationsopgaver8. Introduktion til bibliografien, herunder eksempler på søgeteknik i forbindelse med edb-baserede informationssystemer9. Undervisningsmetodik, herunder anvendelse af av-medieri alt ca. 9 uger

C. Valgfri moduler

i alt ca. 4 uger

Der vælges fag som nedennævnte:

Administrationslære (videregående)
 Anvendt lingvistik
 Bibliotekshistorie
 Bibliotekssociologi (videregående)

Boghistorie
 Edb (videregående)
 Katalogisering
 Klassifikationsteorier
 Kybernetik
 Marketing og PR-virksomhed
 Materialepleje og bogkonservering
 Operationsanalyse
 Russisk, fransk eller andre sprogfag
 Statistik

Hvert af de valgfri moduler tænkes i almindelighed at svare til ca. 2 ugers undervisning, men fagområder som videregående administrationslære og sprogfag bør formentlig ikke tilbydes i et omfang på mindre end 2 moduler, det vil sige ca. 4 ugers undervisning.

Undervisningen i de valgfri moduler kan finde sted på Danmarks Biblioteksskole eller på institutter ved universiteter og højere læreanstalter, hvorfra relevante undervisningstilbud foreligger.

Hvor forholdene taler derfor, anbefales endvidere, at de kurser, der af biblioteksskolen tilbydes som valgfri moduler, i videst muligt omfang tilrettelægges som fællesundervisning for flere uddannelsessøgende grupper.

Den samlede biblioteksfaglige uddannelse tænkes afviklet over maksimalt 4 semestre. Grundkurset bør tilbydes nyansatte forskningsbibliotekarer ret hurtigt efter ansættelsen, og det bør kun undtagelsesvis accepteres, at deltagerne ved grundkursets begyndelse har mere end et års biblioteksansættelse bag sig.

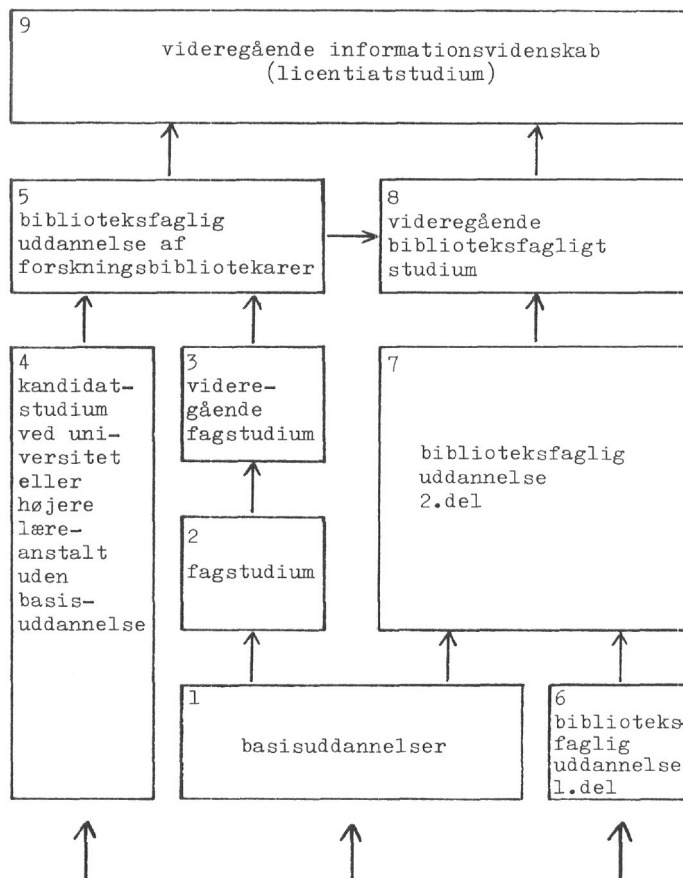
Den i den nuværende forskningsbibliotekaruddannelse integrerede studierejse til udenlandske biblioteker, dokumentationscentre m.v. har været af stor værdi (jfr. i almindelighed afsnit 6.3.4), og den foreslås opretholdt. Det understreges, at udbyttet i afgørende grad er betinget af et omfattende forarbejde sammen med studierejsens leder og fagkoordinatorerne og i nær tilknytning til undervisningen.

4.4. De bibliotekariske uddannelsers forløb og placering i ændrede uddannelsesstrukturer

I forbindelse med etablering af nye uddannelsesformer for bibliotekarer og med oprettelse af universitetscentre, hvis uddannelsesstrukturer i vid udstrækning er opbygget efter et modulprincip, må man tænke sig, at forskningsbibliotekarer med den hidtidige forskningsbibliotekaruddannelse vil komme til at fungere på bibliotekerne som led i grupper bestående af personer med et bredt spektrum af bibliotekariske uddannelsesforløb.

Størstedelen af de uddannelsesforløb, der vil lede til et niveau svarende til de nuværende forsknings-

bibliotekarers, kan efter udvalgets opfattelse skitseres ved hjælp af nedenstående diagram:

Blokkenes størrelse angiver ikke studietidens længde.

Til diagrammet skal føjes følgende kommentarer:

blok 1: Alle de kommende ca. 2-årige basisuddannelser kan anvendes, forudsat at de kan accepteres som adgangsgivende til den nærmest følgende blok (modul).

blok 2: Et ca. 2-årigt fagstudium, som ikke giver erhvervskompetence i bibliotekerne. Det skønnes imidlertid, at visse fag, f.eks. informationsbehandling og datalogi, indeholder så mange biblioteksrelevante elementer, at de (eventuelt suppleret med kortere kurser) efter en

afgørelse i hvert enkelt tilfælde vil kunne være adgangsgivende til blok 8.

- blok 3: 2-årig videreuddannelse til kandidatniveau i det under blok 2 valgte fag.
- blok 4: Kandidatstudium ved universitet eller højere læreanstalt uden basisuddannelse.
- blok 5: Den biblioteksfaglige forskningsbibliotekaruddannelse er som hidtil åben for kandidater med alle anerkendte kandidateksamener. En kandidat med forudgående basisuddannelse må foreløbig forudses at skulle gennemgå den under afsnit 4.3.5 skitserede uddannelse på linie med andre kandidater, idet man ikke mener på nuværende tidspunkt at kunne tage stilling til, om basisuddannelsernes undervisning i litteraturudnyttelse berettiger til at give disse kandidater dispensation fra deltagelse i nogle af uddannelsens elementer eller eventuelt tillader afløsning af nogle af de obligatoriske komponenter med ekstra valgfri moduler.
- blok 6: Bibliotekarstudiets 1. del som skitseret i afsnit 4.2.3.
- blok 7: Bibliotekarstudiets 2. del som skitseret i afsnit 4.2.4.
- blok 8: 2-årigt videregående biblioteksfagligt studium med studier og undervisning på videregående niveau som skitseret i afsnit 7.3.1.

Uddannelsesforløbene 1+7+8 eller 6+7+8 (subsidiært 1+2+8, se ovenfor under blok 2) skulle efter udvalgets opfattelse føre til, at kandidater kan varetage avancerede biblioteksteoretiske og -tekniske opgaver, hvor kendskab til materialernes indhold ikke er nødvendigt. De pågældende kandidater vil derimod ikke kunne udføre opgaver inden for områderne dokumentation, materialevalg og klassifikation, når disse kræver faglig specialviden ud over det biblioteks- og informationsvidenskabelige område. +)

- +) Iflg. A.I. Mikhailov et al i "On Theoretical Problems of Informatics", PID 435; Moscow 1969, kan begrebet informatik defineres således (i oversættelse):

Informatik er den videnskabelige disciplin, der undersøger såvel strukturen i som egenskaberne (dog ikke det konkrete indhold) ved videnskabelig information og udforsker den videnskabelige

blok 9: 2-3-årigt individuelt studium inden for vide-regående informationsvidenskab, fortrinsvis bestående af selvstændig forskning inden for de under blok 8 hørende discipliner. Studierne fører frem til et niveau svarende til de højere læreanstalters licentiatgrader. Med hensyn til en nærmere redegørelse for et licentiatstudium henvises til afsnit 7.3.2.

På baggrund af de skitserede uddannelsesforløb vil det bibliotekariske personale i forskningsbibliotekerne herefter kunne tænkes at omfatte følgende kategorier:

Bibliotekarer med 4-årig bibliotekaruddannelse eller 2-årig basisuddannelse + 2-årig biblioteksfaglig uddannelse.

Forskningsbibliotekarer og informatikere. Disse to kategorier anses for ligestillede uddannelsesmæssigt og ansættelsesmæssigt, idet man dog må forudse en vis funktionsopdeling i overensstemmelse med de pågældendes specialer. Således vil informatikeren primært kunne varetage biblioteksteoretiske og informationsteoretiske og -tekniske opgaver, medens forskningsbibliotekaren primært vil varetage de opgaver, der kræver faglig specialviden. Det må dog bemærkes, at grænserne mellem de to gruppers arbejdsområder uden tvivl vil blive flydende.

Licentiat-niveauet repræsenterer en højere uddannelse end de to foregående og sigter ikke mindst mod videregående forskning og undervisning.

Ud over de tre skitserede uddannelsesniveauer kan man forestille sig en række mindre direkte studieforløb, som vil føre til forskellige niveauer mellem de skitserede. Med henblik på sådanne mellemniveauer skal det understreges, at et uddannelsesforløb bestående af blokkene 1+2+7 ikke kan lede til stillinger som forskningsbibliotekar/informatiker, lige så lidt som et bifagsstudium inden for et cand.mag. studium kvalifi-

informationsformidlings lovmæssighed, teori, historie, metodik og organisation.

Informatikkens formål er at udvikle optimale metoder og midler til præsentation, indsamling, analytisk-syntetisk bearbejdning, lagring, genfindelse (retrieval) og udbredelse af information.

Informatikken beskæftiger sig med logisk (semantisk) information, men skal ikke kvalitetsbestemme denne information. En sådan bedømmelse kan alene gives af specialisterne inden for de enkelte videnskabsområder.

cerer til udførelse af opgaver, der kræver faglig specialviden.

Uddannelsesblokkenes indhold

Blokkene 1, 2, 3 og 4 vil være beskrevet i studiebeskrivelserne fra de pågældende universiteter og læreanstalter.

Blokkene 5, 6 og 7 er beskrevet i afsnit 4.3., 4.2.3 og 4.2.4.

Blokkene 8 og 9 omtales i afsnit 7.3.1 og 7.3.2. Den der anvendte formulering skønnes tilstrækkeligt fleksibel til at kunne dække de krav, der vil kunne rejses til indholdet af og niveauet for disse videregående studier. På baggrund af den hastige udvikling inden for biblioteks- og informationsvidenskaben findes det ikke rimeligt at give en detaljeret studiebeskrivelse af blok 8, som formentlig tidligst vil træde i kraft i 1976. Dog anser udvalget det for ønskeligt, at der med udgangspunkt i den enkelte studerendes tidligere uddannelsesforløb stilles krav til sammensætningen af de under blok 8 hørende fag, således at der sikres en vis bredde i biblioteks- og informationsvidenskabelig henseende.

Blok 9 kunne teoretisk set tænkes bragt i anvendelse, så snart den reviderede biblioteksskolelov foreligger. På dette felt må dog siges at være tale om så individuelle studieforløb, at en mere detaljeret studiebeskrivelse næppe kan anses for påkrævet på nuværende tidspunkt.

4.5. Adgangsbetingelser

Den fælles bibliotekaruddannelse

Adgang til den fælles bibliotekariske grunduddannelses 1. del bør som hidtil studentereksamen, højere forbedelseseksamen eller tilsvarende eksaminer give, idet det dog skal bemærkes, at de formelle adgangskriterier ikke bør afvige fra dem, der gælder ved basisuddannelserne. For biblioteksassistenter og deltidsbibliotekarer ved folkebibliotekerne og for kontoruddannet personale ved forskningsbibliotekerne bør der ligeledes åbnes adgang til bibliotekaruddannelsens 1. del.

Milhøj-gruppen antager, at både de, som gennemgår den 3-årige gymnasiale uddannelse, og de, som benytter 10. eller 11. skoleår som afstigningsmulighed, i stigende omfang vil få tilbudt suppleringskurser, der kan udfylde manglende specialviden og føre op til indgangsniveauet for basisuddannelser og/eller mellemuddannelser (jfr. Planlægningsrådet for de højere uddannelser: Samfundsvidenskabelige uddannelser, august 1972, Milhøj-gruppens 3. rapport side 10-11). I tilknytning her til ønsker udvalget at påpege, at der hos de studerende, som optages på bibliotekaruddannelsens 1. del, forventes sprogkundskaber på gymnasialt niveau i engelsk

og tysk med fransk eller russisk som tredje fremmedsprog.

Adgang til bibliotekaruddannelsens 2. del foreslås betinget af gennemførelse af studiets 1. del, en gennemført basisuddannelse ved et universitetscenter eller en opnået kandidatgrad fra universitet eller højere læreanstalt. Desuden bør der være direkte adgang til 2. dels studiet for skolebibliotekarere med læreruddannelse. For ansøgere, der ikke opfylder disse betingelser, kan der dispenseres herfra af skolerådet.

Forskningsbibliotekaruddannelsen

Det foreslås, at de eksisterende betingelser for optagelse på Danmarks Biblioteksskoles linie for forskningsbibliotekarere opretholdes, jfr. afsnit 3.2.4. Den kompetence til at dispensere herfra, som er tillagt lærerrådet ifølge § 1, stk. 2 af bekendtgørelse nr. 461 af 18. september 1969 om studieordningen ved Danmarks Biblioteksskole, sektion II, linien for forskningsbibliotekarere (bilag 6), foreslås henlagt til skolerådet.

5. Uddannelse af arkivvæsenets personalegrupper

Dette kapitel er udformet på basis af en indstilling fra et underudvalg, som nedsattes af arkivvæsenet i efteråret 1971, jfr. kapitel 1.

5.1. Den hidtidige uddannelse af arkivpersonale

Som nævnt i afsnit 3.2.7 har blandt arkivvæsenets personalegrupper hidtil kun arkivsekretærerne modtaget en egentlig uddannelse ved arkivvæsenet. Herudover har uddannelsen i arkivvæsenet hidtil fundet sted gennem selvstudier og ved praktisk arbejde under ældre kollegers tilsyn, i de senere år tillige ved interne, uformelle kurser på Rigsarkivets hovedafdelinger og de største af landsarkiverne. Personaletilvæksten har ikke været stor nok til, at der kunne etableres en formel undervisning. En større personaletilgang, ikke mindst af unge medarbejdere, i de senere år har imidlertid bevirket, at ønskerne om en regulær, formaliseret undervisning har fået ny næring.

I de følgende afsnit stilles forslag om en udbygning af arkivsekretæruddannelsens teoretiske del, ligesom det foreslås at afholde kurser for arkivarer og for arkivbetjente.

5.2. Uddannelse af arkivsekretærer

I statens arkivvæsen udgør arkivsekretærerne den nyeste medarbejdergruppe, idet de første arkivsekretærelever påbegyndte deres uddannelse den 1. september 1968. Det er hensigten, at denne personalegruppe skulle betyde en aflastning af arkivernes videnskabelige medarbejdere gennem en overtagelse af arkivarernes mere rutinemæssige, ikke-videnskabelige opgaver.

Arkivsekretæreleverne, som ansættes i arkivvæsenet på grundlag af studentereksamen eller højere forberedelseseksamen, gennemgår en 4-årig uddannelse, som består af en praktisk uddannelse i etaten og en teoretisk uddannelse på Danmarks Biblioteksskole.

Den praktiske uddannelse foregår ved et landsarkiv eller i Rigsarkivet. Arkivsekretæreleverne arbejder her under erfarne arkivfolks tilsyn og vejledning med journalisering, besvarelse af skriftlige og mundtlige forespørgsler, læsesalsinspektion samt ordning og registrering af arkivalier.

Det kursus for arkivsekretærelever, som er planlagt til gennemførelse ved Danmarks Biblioteksskole i 1973, og som udgør uddannelsens teoretiske del, skal strække sig over 18 uger fordelt på 2 semestre og vil omfatte i alt ca. 360 timers undervisning. Der undervises i følgende fag:

Historie (herunder kildepublikationer)

Statskundskab

Håndb og skundskab

Historiske hjælpevidenskaber

Skriftlæsning med tekstforståelse og kronologi

Dansk arkivhistorie, arkivorganisation og
arkivforvaltning

Nordiske og andre landes arkivvæsen

Central- og lokaladministrationens historie

Arkivdannelse, herunder journalsystemer og
sagsdannelse

Arkivordning og -registrering

Kassation

Tysk forvaltningssprog

Teknik, herunder reproduktions-, trykke- og
fototeknik, konserveringsteknik samt
edb-problemer

Ved undervisningens afslutning afholdes prøver i en række centrale fag.

Kurset for arkivsekretærelever på Danmarks Biblioteks-skole er imidlertid først under opbygning og kan næppe siges endnu at have fundet den endelige form eller nået det ønskede omfang. Det anbefales derfor, at der skabes mulighed for på længere sigt at styrke uddannelsens teoretiske del, således at arkivsekretæreleverne kan opnå det bedst mulige grundlag for deres virksomhed.

5.3. Kursus for arkivarer

Arkivarerne vurderer arkivaliernes videnskabelige værdi med henblik på opbevaring eller kassation, udarbejder journalplaner for statens embeder, inspicerer statens arkiver, ordner og registrerer arkivalier, udfører administrationshistorisk forskning og udarbejder arkivvæsenets publikationer samt tilrettelægger omvisninger, foredrag og udstillinger.

Eftersom arkivarerne som arkivvæsenets videnskabelige medarbejdere ansættes på basis af en kandidatgrad fra universitet eller højere læreanstalt, foreslås det, at der - med henblik på varetagelsen af ovennævnte funktioner - skabes grundlag for afholdelse af videreuddannelseskurser for arkivarer. Sådanne kurser bør omfatte arkivfaglige områder som administrationens historie,

arkivordning og -registrering samt arkivteori og -terminologi, arkivdannelse, kassation, dansk og udenlandsk arkivhistorie, arkivorganisation og -forvaltning samt teknik.

504. Kursus for arkivbetjente

Arkivbetjentes arbejde består i ekspedition af arkivalier i form af fremtagning og tilbagesætning, i pakning og ompakning af arkivalier samt i stigende omfang i medhjælp ved administrationen af læsesalens arbejde og i vejledning af besøgende.

Arkivvæsenet såvel som arkivbetjentene selv finder det ønskeligt, at der for betjentene åbnes mulighed for kursusuddannelse, som ikke mindst gennem et udvidet kendskab til sagsdannelse vil give øget viden om arkivfonds. Det foreslås at lade et sådant kursus omfatte undervisning i Danmarks historie, den centrale og lokale administrations opbygning, arkiv- og sagsdannelse i central- og lokaladministrationens arkivfonds, nyere skriftlæsning og tekstforståelse samt håndbogskundskab og teknik.

6. Videregående bibliotekaruddannelse, efteruddannelse og anden kursusvirksomhed

6.1. Definitioner

Ved kursusvirksomhed forstås alle sådanne former for videreuddannelse og efteruddannelse, der adskiller sig fra videregående studier ved at være af moderat omfang og ved overvejende at sigte mod dygtiggørelse inden for praktisk biblioteksarbejde.

Inden for disse vide rammer findes et bredt spektrum af muligheder: kursernes varighed kan spænde fra ganske korte møder eller kurser af en enkelt eller nogle få dages udstrækning til årskurser, og kursusformen kan veksle mellem forelæsninger, øvelser, seminarer og konferencer m.v., der i meget høj grad bygger på deltagernes aktivitet og faglige medvirken.

Inden for kursusvirksomheden skelnes mellem fire hovedtyper af uddannelse:

- A. Efteruddannelse, det vil sige uddannelse, der ligger på samme niveau som en tidligere gennemgået uddannelse og har som mål at bevare denne uddannelses værdi for det tjenstlige arbejde.
- B. Videreuddannelse, det vil sige uddannelse, som er videregående i forhold til en tidligere gennemgået uddannelse og har som mål at forøge denne uddannelses værdi for det tjenstlige arbejde.
- C. Kurser i biblioteksarbejde for andre personalegrupper ved bibliotekerne, herunder åbne kurser for alle medarbejdergrupper, der måtte have et behov for at deltage heri.
- D. Kurser i biblioteksfaglige discipliner for ikke-biblioteksansatte, herunder for brugere (se afsnit 9.5.5).

6.2. Den nuværende kursusvirksomhed ved Danmarks Biblioteksskole

Idet der henvises til bilag 8, der indeholder en oversigt over kursusvirksomheden på Danmarks Biblioteksskole siden 1967/68, kan den igangværende kursusvirksomhed kort beskrives således:

Der har været afholdt en række længerevarende videreuddannelseskurser for bibliotekarer:

- A. Musikbibliotekskundskab (4 måneder)
- B. Børnebibliotekskundskab (3 måneder)
- C. Biblioteksadministration (3 måneder)

Der har desuden været afholdt en række kortere specialkurser for bibliotekarer og forskningsbibliotekarer af 1-4 ugers varighed, f.eks. inden for områderne referencearbejde, filmkundskab, reprografi, kontaktarbejde, ungdomsbiblioteksarbejde, teknisk litteraturtjeneste, litterær kritik, udgavekundskab, arbejde med ikke-boglige materialer (av) samt anvendelse af edb i biblioteksvæsenet. I enkelte af disse kurser har også deltaget biblioteksassistenter.

Biblioteksskolen har yderligere afholdt en række kortere kurser beregnet for forskellige ikke-bibliotekaruddannede personalegrupper. Hvert år har været gennemført:

- A. 2 á 3 2-ugers kurser for deltidsbibliotekarer.
- B. Kursus for kontoruddannet personale ved folkebibliotekerne (2 x 4 uger); dette kursus kvalificerer til benævnelsen biblioteksassistent.
- C. Bibliotekstekniske instruktionskurser for kontoruddannet personale i offentlige eller private institutioner og virksomheder fordelt på 2 x 2 uger.
- D. Grundkurser for kontoruddannede medarbejdere i folkebibliotekernes katalogafdelinger (1 uge).

Endelig har der i tilknytning til omlægningen af uddannelsen af bibliotekarer ved forskningsbibliotekerne været afholdt en række efteruddannelseskurser af 3 måneders varighed for tidligere uddannede bibliotekarer.

I kursusomkostningerne indgår dels de egentlige kursusudgifter (til lærere, lokaler num.), dels rejsegodtgørelse og diæter til deltagerne. Ved kurser på 3 måneder eller derover holdes udgifterne til vikar adskilt fra de egentlige kursusudgifter (jfr. bilag 7).

6.3. Almene synspunkter på fremtidig kursusvirksomhed

6.3.1 Kursusvirksomhedens almindelige placering

De bibliotekariske grunduddannelser har et sådant indhold, at de uden noget supplement i form af videregående uddannelse kvalificerer til varetagelse af de bibliotekariske funktioner i bibliotekerne på det tidspunkt, hvor de er modtaget. Det må være Danmarks Biblioteksskoles opgave i et løbende samarbejde med bibliotekerne og i nøje overensstemmelse med de behov, der er konstateret ude i bibliotekerne, at tilrettelægge et kursusprogram, der - ved siden af efteruddannelsesopgaverne - tilbyder videreuddannelse på alle felter, hvor der er opstået behov derfor.

Selv om en forestående revision af bibliotekaruddannelserne vil indebære en forbedring af disse, må man

antage, at de hastige uddannelsesmæssige og sociale forandringer, der præger vor tids samfund, og som i høj grad sætter sig spor i bibliotekernes virksomhed, på dette område vil accentuere det almindelige behov for en livslang uddannelse. Kursusvirksomheden vil fremfor noget andet være svaret på ønsket om en løbende ajourført overbygning på grunduddannelserne.

Kravet om et højt serviceniveau i landets biblioteker kan kun opfyldes, hvis der gives bibliotekernes medarbejdere et tilstrækkeligt tilbud af kurser og skabes økonomiske muligheder for, at de kan deltage i de tilbudte kurser (gennem vikargodtgørelse m.m.). Selv om tiden næppe er moden til fastsættelse af normer for, hvor hyppigt eller hvor lang tid den enkelte bibliotekar bør deltage i videreuddannelseskurser, har der dog i udvalget været almindelig tilslutning til den tanke, at alle bibliotekarer jævnligt bør supplere deres viden gennem kursusdeltagelse, samt at dette forudsætter en meget betragtelig udvidelse af kursusvirksomheden i forhold til nu.

Dette indebærer øgede bevillinger både til afholdelse af kurser og til dækning af udgifter i forbindelse med deltagelse i kurserne (rejse- og opholdsudgifter samt vikarrefusion). Ingen bør af økonomiske grunde være forhindret i at deltage; ej heller bør det være forbundet med væsentlige udgifter at deltage i kurser.

Der eksisterer inden for forskningsbibliotekerne et meget stort behov for videreuddannelseskurser, idet sådanne kurser kun i meget begrænset omfang har været afholdt og må anses for stærkt påkrævet på baggrund af den rivende udvikling inden for denne del af biblioteksvæsenet.

For folkebibliotekernes personale har det hidtidige kursusprogram langt fra kunnet dække efterspørgslen. Der er et behov for en større differentiering af kursusprogrammet, og en kapacitetsudvidelse af betydeligt omfang er derfor nødvendig.

Med hensyn til videreuddannelsens afgørende betydning for biblioteksarbejdets udførelse fremføres som almindeligt synspunkt, at kurserne bør betales af staten, og at der bør ydes orlov med løn til personale, som deltager i et kursus.

Der synes i øjeblikket at være forskellig praksis med hensyn til tjenestefrihed og dækning af udgifter i forbindelse med deltagelse i kurser og faglige møder. Det vil være ønskeligt, at der skabes generelle retningslinier på dette område, også for så vidt angår statens biblioteker.

003.2 Kursernes varighed

Kursernes varighed må fastsættes under hensyntagen til emnet og den fra et praktisk bibliotekssynspunkt ønskelige fordybelse i det pågældende emne.

Det kan i visse tilfælde være hensigtsmæssigt at tilrettelægge længere kurser, inden for hvilke flere beslægtede fagområder behandles i sammenhæng. Man kan med henblik på en specialisering af bibliotekarerne tænke sig flere beslægtede fags encyklopædi, bibliografi og litteratursøgning behandlet i ét større kursus.

6.3.3 Kursernes geografiske placering

For at lette adgangen til at deltage i de annoncerede kurser bør man decentralisere kursusvirksomheden, så deltagerne i større udstrækning vil kunne bo hjemme, mens de følger kursus.

I forbindelse med, at man etablerer bibliotekaruddannelse andre steder, vil det - uanset hvilken organisatorisk struktur denne indgår i - være rigtigt i hvert enkelt tilfælde at undersøge, hvilke muligheder en sådan nydannelse rummer for afholdelse af kurser på det pågældende sted. Ved universitetscentre og andre uddannelsesinstitutioner vil der kunne skabes rammer omkring lokale kurser, som samtidig kan medføre en egentlig decentralisation af hele kursusvirksomheden.

Endvidere kan man tænke sig enkelte korte kurser henlagt til biblioteker, hvis lokaler, materialer, apparatur og personale muliggør det.

Internatkurser vil give mulighed for en bedre geografisk spredning af kursusvirksomheden, ligesom denne kursusform vil kunne fremme deltagernes indbyrdes kontakt, også uden for det egentlige, daglige kursusprogram, og dermed i det hele vil være egnet til at fremme kursisternes faglige udbytte af opholdet. Internatkurser, hvor deltagerne er indkvarteret i selve kursusbygningen, kan henlægges til højskoler eller lignende.

I en række tilfælde må det være hensigtsmæssigt at afholde specielle kurser ved andre institutioner, der har særlig tilknytning til emnet for det pågældende kursus, og som disponerer over materialer og et specialuddannet personale, der kan udnyttes i kursustilrettæggelsen.

6.3.4 Kursusrejser

Der er tradition for, at de studerende ved biblioteksskolen afholder en rejse til udlandet for at studere biblioteksvæsenet der, og da en sådan rejse må anses for et særdeles værdifuldt incitament for de vordende bibliotekarer, har skolen stillet lærere til disposition som vejledere og rejsedeltagere. Som eksempler

på studierejser afholdt i forbindelse med grunduddannelsen kan nævnes rejser til London, Berlin, Praha, Moskva-Leningrad, Ungarn og Polen; de fleste studierejser har været af en uges varighed. I forskningsbibliotekaruddannelsen indgår en studierejse som et fast element, jfr. bekendtgørelsen. Da biblioteksskolen ikke har haft mulighed for i tilstrækkeligt omfang at yde økonomisk støtte til rejsen, har gennemsnitlig en trediedel af de studerende på grunduddannelsen været afskåret fra at deltage.

Studiebesøg i udlandet kan være tilrettelagt som selvstændige arrangementer med et besøgsprogram, der sigter mod en alsidig orientering i det pågældende lands biblioteksvæsen, eller de kan indgå som en del af et kursus ved biblioteksskolen og vil da være rettet mod en bestemt side af biblioteksvæsenet i vedkommende land.

Selv om internationale kurser og seminarer vil kunne tilføre dansk biblioteksvæsen megen værdifuld inspiration ved hjælp af de indkaldte udenlandske eksperter og kursister, må man imidlertid se i øjnene, at der vil være en række biblioteksfaglige emner og nydannelser inden for internationalt biblioteksvæsen, som kun vil kunne studeres på stedet. Studierejser til udlandet er derfor ønskelige, hvis danske biblioteksfolk skal kunne følge udviklingen ude i verden på tilfredsstillende måde.

Der har i forbindelse med flere kurser været arrangeret kursusrejser, enten undervejs i kurset eller som afslutning på dette, således at kursusrejsen har udgjort en integreret del af det samlede kursus (f.eks. børnebibliotekarkursus og kursus i biblioteksadministration samt UNESCO-kurserne (se afsnit 6.4.4) og de under afsnit 6.4.5 nævnte dokumentalistkurser).

Der bør på linie med den egentlige kursusvirksomhed ydes økonomisk støtte til afholdelse af kursusrejser.

6.3.5 Kursusformer

Ved siden af de traditionelle undervisningsformer såsom lektioner og forelæsninger, øvelser og gruppearbejde bør man i kursusvirksomheden inddrage andre, friere undervisningsformer, ligesom der bør eksperimenteres med nye arbejdsmetoder, således at kursusaktiviteterne også med hensyn til metode præges af variation og fleksibilitet under stadig hensyntagen til de aktuelle behov og enkelte situationer.

Ved tilrettelæggelsen bør i særlig grad lægges vægt på friere arbejdsformer såsom studiekredse, seminarer og kollokvier. Kurserne bør desuden tilrettelægges som en kombination af undervisning og selvstudium. Ligeledes bør egentlige kurser, hvor hovedvægten lægges på kundskabsformidling, efter behov suppleres med

afholdelse af konferencer, hvor fagfæller med samme interessefelt på lige fod har adgang til at udveksle erfaringer og synspunkter; herved fremmes den faglige kontakt og debat. For biblioteksskolen vil sådanne mødeformer have særlig værdi ved at give skolens lærere lejlighed til kontakt og meningsudveksling med fagets praktiske udøvere om de processer og problemer, der er af særlig aktuel betydning i biblioteksvæsenet.

Danmarks Biblioteksskole bør drage omsorg for, at forelæsninger og andre arrangementer, som skønnes at være af interesse for en videre kreds, ved bekendtgørelse i bibliotekstidsskrifterne gøres tilgængelige for andre end skolens studerende.

Det vil i almindelighed være hensigtsmæssigt, at relevant arbejdsmateriale med dertil hørende litteraturhenvisninger i god tid distribueres til kursusedtagerne, idet det må anses for vigtigt, at disse kan sætte sig ind i de pågældende emner inden kurset.

Biblioteksskolen bør drage omsorg for, at kursusmateriale, på linie med andet anvendt undervisningsmateriale, søges gjort tilgængeligt for andre interesserede end kursusedtagerne.

6.3.6 Kursuskoordination

Biblioteksfaglige kurser, konferencer og møder afholdes især af Danmarks Biblioteksskole, Bibliotekstilsynet, Bibliotekscentralen, Danmarks Biblioteksforening og Bibliotekarforeningen. Det vil være ønskeligt, at der etableres en koordination af de initiativer, der af disse forskellige institutioner og organisationer udfoldes på dette område. Dette behov for koordination omfatter også den kursus- og mødevirksomhed, der foregår på fællesnordisk basis.

6.3.7 Kursusedtagere

Mange af de annoncerede kurser vil på grund af deres emne kun henvende sig til en enkelt personalekategori. Når som helst det er muligt, bør de tilbudte kurser imidlertid stå åbne for alle interesserede biblioteksansatte, uanset hvilken personalegruppe de tilhører. Herved vil man ikke alene kunne medvirke til at nedbryde skel mellem grupperne og fremme kommunikationen mellem alle biblioteksansatte; man vil tillige tilgode dese det forhold, at et stigende antal arbejdsopgaver udføres af grupper sammensat af forskellige personalekategorier.

I denne forbindelse må også fremhæves betydningen af, at der afholdes kurser, der henvender sig til ansatte ved enhver bibliotekstype.

Der udstedes bevis til deltagerne med angivelse af kursets indhold og varighed.

6.3.8 Kursuslærere

Det er blevet påpeget, at bibliotekaruddannelserne i almindelighed har savnet en tilstrækkelig vekselvirkning mellem lærer og studerende, og man har i den forbindelse fremhævet betydningen af, at der i højere grad blev lagt vægt på lærernes pædagogiske færdigheder og på en systematisk pædagogisk optræning af biblioteksskolens lærere. Man har fremført, at der var et behov for kurser for vordende og nye lærere, både med det formål at udvide den kreds, hvorfra lærere rekrutteredes, og med henblik på en generel højnelse af det pædagogiske niveau ved biblioteksskolen. De kurser, der har været afholdt af denne art, er da også blevet mødt med betydelig interesse. Man foreslår derfor, at sådanne pædagogiske kurser i fremtiden kommer til at indgå som et fast punkt på biblioteksskolens kursusprogram.

Foruden skolens faste lærere vil også timelærere fremdeles være beskæftiget ved kursusvirksomheden, hvilket må anses for særdeles værdifuldt for bevarelsen af en nær og levende kontakt med det praktiske biblioteksarbejde. En væsentlig udvidelse af kursusvirksomheden vil forøge mangelen på kvalificerede lærere. Endvidere bør der skabes mulighed for, at biblioteksskolens kursuslærere kan opnå fastere tilknytning til skolen gennem ændrede ansættelsesforhold, således at undervisningen kan udføres inden for normal arbejdstids rammer og ikke som nu almindeligt som ekstraarbejde med de ulemper og den belastning, dette indebærer for alle parter.

6.4. Forslag til fremtidig kursusvirksomhed

6.4.1 Efteruddannelseskurser

Efteruddannelsen omfatter genopfriskning og ajourføring. Sondringen er praktisk bestemt og grænsen ikke skarp: Enhver genopfriskning indebærer nødvendigvis elementer af ajourføring.

Det er vanskeligt nøjere at fastslå omfanget af behovet for genopfriskningskurser for bibliotekarer, der i længere tid har været ude af erhverv; der er næppe tale om noget betydeligt behov, og udvalget stiller sig tvivlende over for effekten af almene genopfriskningskurser og mener, at det vil være nok så hensigtsmæssigt at iværksætte en genoptræning ved at inddrage de pågældende medarbejdere i bibliotekets daglige praksis, så de hurtigst muligt kommer på linie med deres kolleger og derefter med større udbytte kan deltage i den øvrige kursusvirksomhed. Antagelig er behovet for differenterede, specielle genopfriskningskurser omfattende bestemte dele af biblioteksarbejdet væsentligt større, og sådanne kurser kan i øvrigt meget vel tænkes også at virke attraktive på andre end de bibliotekarer, der i en årrække har været ude af erhverv.

6.4.2 Videreuddannelse

Der knytter sig en række problemer til etableringen af et fleksibelt bibliotekaruddannelsessystem. Men videreuddannelsen bør stå åben for bibliotekarer, der har gennemført deres grunduddannelse under ældre eller nugældende studieordning, uanset at de pågældende ikke har gennemgået en basisuddannelse. Ligeledes bør disse bibliotekarer have samme adgang til videreuddannelse, uanset ved hvilken af biblioteksskolens hidtidige sektioner de har fået deres grunduddannelse.

Også i fremtiden vil kurser, der overvejende har videreuddannelses karakter, formentlig være de kvantitativt dominerende. Af oversigten over de hidtil afholdte kurser vil fremgå, at de spænder over en lang række typer og emner (jfr. bilag 8).

Da kursusudbudet til enhver tid må bestemmes af de aktuelle behov i biblioteksvæsenet, skal der ikke her gives et detaljeret forslag til emner for den fremtidige kursusvirksomhed. Der vil fortsat være et betydeligt behov for videregående kurser beregnet for bibliotekarer, der er beskæftiget inden for bestemte arbejdsområder (kurser for referencebibliotekarer, hospitalsbibliotekarer, børnebibliotekarer, ledere af institutionsbiblioteker m.fl.). Herudover bør imidlertid tilbydes kurser af mere almen og tværgående karakter (anvendelse af edb i bibliotekerne, reprografi, audiovisuelle materialer, materialevalg), ligesom der bør tilbydes kurser inden for de administrative og organisatoriske områder. Både med hensyn til varigheden og den ennemæssige bredde af kurserne bør man være så frit stillet som muligt, således at tilrettelæggelsen først og fremmest sker under hensyn til det aktuelle behov i bibliotekerne.

I forbindelse med bibliotekaruddannelsernes eventuelle integration i eksisterende og kommende universitetscentre vil formidlingen af den faglige baggrundsviden (f.eks. inden for felter som musikkundskab og filmkundskab) naturligt ske i samarbejde med andre institutter eller afdelinger inden for det pågældende center, idet ganske særlig fagenes dokumentation og specialbibliografi vil tilskynde til et nært samarbejde mellem bibliotekaruddannelsesinstitutionen og de pågældende videnskabelige institutter.

I takt med udbygningen af materialebestanden i de store folkebiblioteker vil behovet for en faglig fordybelse og specialisering i litteraturen og de øvrige materialer vokse. Dette behov, der har dannet udgangspunkt for opbygningen af grunduddannelsens undervisning i fagencyklopædi og -litteratur med dens rigdom af tilbud og valgmuligheder for den biblioteksstuderende, bør også imødekommes i kursusvirksomheden ved, at der tilbydes kurser inden for enkelte fagområder. Man vil ved tilrettelæggelsen af sådanne fagligt afgrænsede

kurser f.eks. for medarbejdere ved specialbiblioteker kunne støtte sig til de erfaringer, der er indhøstet ved de hidtidige grunduddannelsers undervisning i faglitteratur og speciel bibliografi og håndbogskundskab; også de nuværende liniefag vil være af værdi for kommende kursusplanlægning (seminarer om "Tidsskrifterne i referencearbejdet" og "Lokalhistorisk arbejde" vil således være nærliggende emner for videreuddannelseskurser).

Større fagligt eller funktionelt afgrænsede kurser vil desuden være et værdifuldt supplement til den bibliotekariske grunduddannelse. I og med, at den enkelte studerende til en vis grad kan gøre sit studium retningsbestemt, vil det være af værdi, at der igennem kursusprogrammet skabes mulighed for, at den uddannede bibliotekar siden hen efter behov kan supplere sin faglige baggrund.

6.4.3 Kurser for bibliotekernes øvrige personalegrupper

Kursusvirksomheden bør tilrettelægges med henblik på alle personalegrupper ved folke- og forskningsbiblioteker samt institutions- og virksomhedsbiblioteker. Foruden de allerede etablerede kurser for biblioteksassistenter og medarbejdere ved firma- og institutionsbiblioteker bør afholdes kurser for bibliotekernes øvrige personalegrupper, ligesom det må overvejes at arrangere kurser for andre, nyttilkomne grupper af medarbejdere (såsom småbørns- og fritidspædagoger tilknyttet børnebibliotekerne).

Selv om en del af kursusvirksomheden specielt henvender sig til en enkelt kategori af medarbejdere, bør man som nævnt drage omsorg for, at der i videst muligt omfang udbydes kurser, der står åbne for alle personalegrupper. Erfaringer fra kurser, hvor en sådan integration har været praktiseret, bekræfter, at man herved opnår en mere alsidig og frugtbar debat end i personalemæssigt mere homogent sammensatte grupper.

Som eksempel på et specialkursus, som det vil være naturligt at holde åbent for alle kategorier af bibliotekets ansatte, kan nævnes biblioteksskolens kursus i lokalhistorisk arbejde; de pågældende funktioner varetages ikke alene af bibliotekarer, men tillige af lokale folk med vidt forskellig baggrund, efter at de pågældende har gennemgået et kursus afholdt af Sammenlutningen af Lokalhistoriske Arkiver.

Der henvises i øvrigt til to betænkninger, som er afgivet i 1972, vedrørende uddannelse på Danmarks Biblioteksskole af ikke-bibliotekarisk personale. Et udvalg bestående af forskningsbibliotekarer, bibliotekarer og HK-ansatte kontomedarbejdere ved forskningsbibliotekerne har afgivet Betænkning fra udvalget for videreuddannelse af kontoruddannet personale ved forskningsbibliotekerne. Heri skitseres såvel grunduddannel-

se som specialuddannelse for ikke-bibliotekariske medarbejdere, inklusive betjentgruppen, ved forskningsbiblioteker samt institutions- og firmabiblioteker. Et andet udvalg, hvori bl.a. HK og Kommunernes Landsforening har været repræsenteret, har afgivet Betænkning om den fremtidige uddannelse af biblioteksassistenter ved folkebibliotekerne. Heri stilles forslag om ændringer af den siden 1967 gennemførte biblioteksassistentuddannelse samt forskellige nye overbygninger på denne.

6.4.4 Internationale kurser

Danmarks Biblioteksskole har tre gange tilrettelagt længere UNESCO-kurser, sidste gang i 1970/71 et 4-måneders kursus for biblioteksskolelærere fra udviklingslande. Både som led i Danmarks udviklingsbistand og som bidrag til skabelsen af et mere internationalt orienteret miljø ved biblioteksskolen vil det være af stor værdi, at der skabes økonomiske betingelser for afholdelse af tilsvarende internationale kurser og seminarer, hvor danske bibliotekarer (hentet fra det praktiske biblioteksarbejde såvel som fra biblioteksskolen) kan få lejlighed til at møde udenlandske kolleger til faglige drøftelser. Det vil være naturligt at udnytte sådanne kurser til også at skabe kontakt mellem de udenlandske bibliotekarer og biblioteksskolens danske studerende. Kursernes omfang og varighed må fastsættes i overensstemmelse med de erfaringer, der indhøstes. Det bør overvejes, om de internationale kurser skal have karakter af internatkurser, hvilket vil indebære en række praktiske fordele for deltagerne. Endelig bør mulighederne for at arrangere internationale udvekslingskurser undersøges.

6.4.5 Dokumentalistkurser

Et vigtigt, meget omfattende kursus er det af Dansk Teknisk Litteraturselskab afholdte kursus for dokumentations- og informationsspecialister, der henvender sig til medarbejdere i danske erhvervsvirksomheder og institutioner; de pågældende skal have afsluttet en højere faglig uddannelse (f.eks. civilingeniør) og have arbejdet mindst 3 år i deres fag. Ansøgerne skal endvidere være beskæftiget med eller udpeget til at beskæftige sig med informationsproblemer. Dokumentalistkurset har været afholdt 4 gange, sidst i 1971/72, og strækker sig over 16 2-dagesperioder med 4 dobbeltlektioner om dagen, det vil sige i alt 256 undervisningstimer. Kursusafgiften ved det sidst afholdte kursus var 5800 kr., der inkluderede kursusmateriale og internatkursus i 3 af undervisningsperioderne.

Dokumentalistkurset ligger med hensyn til både omfang og niveau nogenlunde på linie med forskningsbibliotekaruddannelsen, men afviger indholdsmæssigt fra denne på væsentlige punkter. Det vil være ønskeligt, at der tilvejebringes en koordination og eventuelt et samarbejde ved tilrettelæggelsen af sådanne uddannelser.

6.4.6 Supplerende efter- og videreuddannelse for forskningsbibliotekarere

De retningslinier, der må fastsættes for adgang til supplerende efter- og videreuddannelse for forskningsbibliotekarere, må tage udgangspunkt i udformningen af en kommende forskningsbibliotekaruddannelse. Der bør i en efteruddannelse, der vil kunne tilbydes forskningsbibliotekarere med en ældre uddannelse, lægges vægt på elementer af væsentlig og almen betydning i bibliotekernes funktion i dag, især for så vidt som disse måtte være udviklet i de senere år eller er af særlig stor aktuel betydning.

Der bør skabes mulighed for, at den uddannede forskningsbibliotekarerefter behov siden kan supplere sin bibliotekariske uddannelse i fag, som den pågældende har bortvalgt under selve forskningsbibliotekaruddannelsen.

7. Videregående studier og forskning

7.1. Definition og afgrænsning

Ved videregående studier forstås her studier, der bygger på en afsluttet grunduddannelse, i overvejende grad består af individuelle og selvstændigt tilrettelagte studier og fører frem til tildelingen af et formelt bevis i form af en særlig grad. Der kan ikke trækkes nogen skarp grænse mellem videregående studier og forskning.

Forskningen kan i henhold til OECD-standardens deles i tre hovedområder:

- A. Grundforskning, det vil sige videnskabeligt arbejde, der stiler imod fremskaffelse af ny viden uden sigte på en bestemt praktisk anvendelse.
- B. Anvendt forskning, hvorved forstås videnskabeligt arbejde med henblik på opnåelse af bestemte praktiske mål.
- C. Udviklingsarbejde: Anvendelse af resultaterne af grundforskning eller anvendt forskning med henblik på at indføre eller forbedre materialer, produkter eller processer.

Anvendt forskning omfatter i denne sammenhæng teoretisk-praktisk arbejde med biblioteksfaglige emner med henblik på almen brug i faget og i biblioteksvæsenet samt på udvikling af undervisningen.

Under udviklingsarbejde henhører faglig og pædagogisk ajourføring, herunder tidsskriftslæsning og løbende orientering om den pædagogiske udvikling, samt udarbejdelse af lærebøger og andre hjælpemidler i undervisningen. Endvidere kan nævnes arbejde med udvikling af praktiske hjælpemidler for bibliotekerne såsom redaktion og konstruktion af klassifikationssystemer, katalogiseringsregler, udarbejdelse af bibliografier og andre midler til litteratursøgning.

Endelig må anføres, at visse forskningsprojekter og andre aktiviteter vil kunne henregnes under flere af de tre nævnte kategorier.

Biblioteksrelevant forskning finder sted ved Danmarks Biblioteksskole, forskningsbiblioteker og universiteter samt ved en række centrale institutioner og organisationer inden for dansk biblioteksvæsen.

Samarbejde om forskningen vil for folkebiblioteksvæsenets vedkommende kunne finde sted ved biblioteksskolens medvirken i det i betænkning nr. 607, side 64 nævnte udvalg til koordination og intensivering af biblioteks-

forskningen. For forskningsbibliotekernes vedkommende vil en koordination af forskningsinitiativer kunne ske igennem Forskningsbibliotekernes Fællesråd, der på dette område fungerer som planlæggende, rådgivende og koordinerende organ. En yderligere koordination og udbygning af samarbejdet mellem biblioteksforskningen og den øvrige danske forskning vil henhøre under Planlægningsrådet for Forskningen (jfr. lov om forskningsråd og Planlægningsrådet for Forskningen, lov nr. 199 af 24. maj 1972), der bl.a. har til opgave at tilvejebringe oversigter over den samlede danske forskningsvirksomhed, at udarbejde de nødvendige prognoser og at følge udviklingen inden for dansk og udenlandsk forskning.

7.2. Kort oversigt over hidtidige specialstudier, forskning og publikationsvirksomhed inden for de biblioteksfaglige områder

Man kan gennem biblioteksskolens årligt udgivne studiehåndbøger danne sig et overblik over de forskningsaktiviteter, som sker i forbindelse med studierne ved biblioteksskolen. En henvendelse fra Forskningens Fællesudvalg om statistiske oplysninger om personale, driftsudgifter og forskningsprojekter i 1970/71 samt oplysning om de i juni 1971 aktuelle forskningsprojekter resulterede i en række interne redegørelser for den hidtidige og igangværende forskningsaktivitet. Virksomheden koncentrerer sig - som venteligt for en relativt ny læreanstalt som denne - især om udviklingsarbejde på undervisningsområdet; på enkelte felter har større forskningsprojekter af grundvidenskabelig art været drevet i længere tid - det gælder især inden for kulturformidlingen og bibliotekssociologi - og på en række andre fagområder er projekter i gang eller under forberedelse.

Til nøjere belysning skal her anføres en række eksempler på afsluttede og igangværende forskningsprojekter:

Undersøgelse af dokumentationsproblemer i forbindelse med Avisårbogens registrering af be-
givenheder.

Undersøgelse af problemer i forbindelse med
læsningens psykologi.

Bibliografi over de vigtigste videnskabelige
bidrag til dansk litteraturhistorie og udgaver
af danske klassikere og dansk samtidslitteratur.

Studier i den danske nationalbibliografi.

Litteratursociologisk undersøgelse af Dansk
Skønlitterært Forfatterleksikon 1900-1950.

Tidsskrifterne i referencearbejdet.

Eferencelitteraturens hovedtyper.

Af indtil nu publicerede lærebøger og andre biblioteks-faglige udgivelser skal nævnes:

E. Munch-Petersen: A Guide to Danish Bibliography.

E. Munch-Petersen: Udenlandsk bibliografi og danske kataloger.

Fagbøgernes hvor-står-det. 1-2.

Niels Chr. Lindtner og E. Munch-Petersen: Verdenslitteratur på dansk.

Mette Winge: Kritikhistorie.

Axel Andersen: Håndbøgernes hvor-står-det.

Danske Opslagsværker, hæfte 1-4.

B.V. Elberling og Inger Brunns: Læste bøger.

E. Kolding Nielsen: Historisk litteratursøgning og søgeteknik.

7.3. Forslag til videregående biblioteks-faglige studier

7.3.1 Et videregående biblioteks-fagligt studium

Udvalget har set det som en del af sin opgave at op-ridse rammerne for videregående biblioteks-faglige studier, som skal kunne føjes oven på en afsluttet bibliotekarisk grunduddannelse.

Udvalget foreslår, at der til en biblioteks-faglig grunduddannelse kan føjes et 2-årigt videregående studium, der har karakter af et specialstudium inden for udvalgte biblioteks-faglige områder. Et sådant videregående studium bør stå åbent for bibliotekarere, der har gennemført deres grunduddannelse under ældre eller nugældende studieordning. Det må normalt være en forudsætning, at en studerende for at kunne påbegynde et videregående studium har haft mindst to års praksis efter afsluttet grunduddannelse. Det videregående studium bør også stå åbent for forskningsbibliotekarere.

Eftersom den studerende, der påbegynder et sådant 2-årigt studium, allerede har en bibliotekarisk uddannelse, vil det være rimeligt at tilrettelægge det videregående studium med henblik på fordybelse og specialisering med størst mulig hensyntagen til den pågældendes ønsker. Man kan forestille sig et fleksibelt kombinations- og valgsystem, eventuelt i lighed med det fra amerikanske uddannelser kendte point-system, hvor den studerende "samler" det fornødne antal points ved efter eget valg at følge et dertil svarende antal kurser. Ved siden af kurser bør mere problemorienterede studier af friere karakter indgå som et væsentligt element i dette studium, eventuelt

udmundende i større skriftlige opgaver. Man bør ved udarbejdelsen af den pågældende studieplan lægge vægt på, at fagenes forskningsmæssige aspekter (herunder deres problematik og metoder) får en central placering i studiet. Dette må ses i sammenhæng med, at det videregående biblioteksfaglige studium ikke bør tilrettelægges med henblik på bestemte praktiske biblioteksfunktioner, men bør sigte mod at introducere den studerende i selvstændige studier, herunder udviklingsarbejde og anden forskning, således at den studerende kvalificeres til at gå ind i videregående forskning (f.eks. i forbindelse med et licentiatstudium).

Det videregående biblioteksfaglige studium tænkes således opbygget som et fleksibelt system med vidtgående valgmuligheder for den studerende og dermed baseret på et individuelt tilrettelagt studieforløb samt løbende konsultationer med lærerne inden for de berørte fagområder. Det vil formentlig være hensigtsmæssigt, at der udstikkes fem hovedlinier for det videregående biblioteksfaglige studium:

- A. En administrativ linie, hvorunder hører de biblioteksadministrative fag og biblioteksplanlægningen.
- B. En sociologisk-pædagogisk linie, hvorunder hører kulturformidling, bibliotekssociologi og bibliotekspædagogik, bibliotekernes public relations, bogvalg og anden materialeanskaffelse, samt udstillingsaktiviteter.
- C. En dokumentationslinie, hvorunder hører referencearbejde og dokumentation, informatik, bibliografi og håndbogskundskab, informations- og litteraturformidling.
- D. En klassifikationslinie, hvorunder hører klassifikationsteori og systematisering af bibliotekernes materialer.
- E. En boghistorisk-bibliotekshistorisk linie.

Også andre fagområder inden for biblioteksskolens virkefelt vil efter individuel aftale kunne gøres til genstand for et videregående biblioteksfagligt studium.

Det videregående biblioteksfaglige studium bør opbygges som en kombination af selvstændige studier, hvor lærernes opgave er konsultativ, og kurser, hvor bestemte emner behandles gruppevis (lektioner, kollokvier, øvelser) med tilhørende forberedelsesarbejde. Tallet til sidstnævnte kurser bør være af samme størrelsesorden som på den nuværende 3. del, det vil sige for den 2-årige periode i alt svarende til ca. 500 skematimer.

Det må skønnes, at forskningsbibliotekerne har et umiddelbart behov for dette 2-årige videregående studium.

Udviklingen frem mod større biblioteksenheder i folkebiblioteksvæsenet og den tiltagende specialisering af arbejdet vil i stigende grad nødvendiggøre et omfattende videregående studium. De centrale institutioner inden for biblioteksvæsenet må på tilsvarende måde kunne honorere de øgede krav. For biblioteksskolens vedkommende er der således et betydeligt behov for at kunne rekruttere lærere med biblioteksfaglige kundskaber, der ligger væsentligt over grunduddannelsens.

7.3.2 Licentiatgrad

Ud over det videregående studium foreslår udvalget, at der skabes rammer for gennemførelsen af et licentiatstudium afsluttet med en licentiatgrad, jfr. tilsvarende ordning ved Danmarks Lærerhøjskole.

Licentiatstudiet bør bestå af frie studier uden for snæver tilknytning til bibliotekaruddannelsen; således må folk med anden uddannelse have adgang til licentiatstudiet, eksempelvis må en cand.polyt. kunne gå ind i et licentiatstudium inden for faget klassifikation. Vejledende retningslinier for et licentiatstudium vil kunne hentes i universiteternes, Danmarks Tekniske Højskoles og Danmarks Lærerhøjskoles studieplaner.

Etableringen af et licentiatstudium vil være forbundet med spørgsmålet om at råde over formelt kvalificerede lærere til godkendelse af et givet forskningsprojekt.

7.3.3 Doktorgrad

Som en videreførelse af ovennævnte forslag om oprettelse af en licentiatgrad foreslår udvalget etableret en biblioteksvidenskabelig doktorgrad. Forslaget bestemmes af et ønske om i forbindelse med den forestående lovrevision at skabe rammer, der også på længere sigt vil kunne være tilfredsstillende for den videnskabelige aktivitet ved biblioteksskolen - en aktivitet, der er af største betydning for kvaliteten af de videregående studier, der foregår på denne læreanstalt. En forudsætning for, at der kan skabes et videnskabeligt inciterende miljø, og for at medarbejdere med videnskabelige anlæg kan fastholdes til institutionen, er, at denne rummer de nødvendige forskningsmæssige faciliteter og udfoldelsesmuligheder. Det vil i så henseende være af stor værdi, at biblioteksskolen har mulighed for at tildele disse grader som en anerkendelse af forskningsarbejder af særlig høj kvalitet.

I øvrigt gælder for doktorgraden som for licentiatgraden, at den i tilfælde af bibliotekaruddannelsernes integration i universitetscentre må antages at blive fastlagt i generelle bestemmelser omfattende alle discipliner inden for de pågældende centre.

Udvalget understreger, at forslaget om indførelse af såvel licentiat- som doktorgrad skal ses på baggrund

af ønsket om på længere sigt at skabe betingelser for udviklingen af et videnskabeligt miljø og en egentlig biblioteksforskning på biblioteksskolen. Man har med dette forslag ønsket at lægge grunden til en sådan udvikling, der sandsynligvis vil strække sig over en år-række.

7.4. Forskningsområder inden for biblioteksvæsenet

Den eksisterende fagopdeling ved Danmarks Biblioteksskole grunder sig primært i undervisningsmæssige behov og således i sidste instans i bibliotekernes praktisk bestemte krav til de færdiguddannede bibliotekarere. Derfor vil nogle fagområder være overvejende praktisk orienteret og præget af den didaktiske indlæring af visse tekniske færdigheder (således f.eks. fag som bibliotekspraktik og publikumsservice). Visse af biblioteksskolens fagområder doceres tillige ved andre læreanstalter (gælder f., eks. litteraturhistorie), omend udgangspunkt og synsvinkel vil afvige fra dem, der forekommer inden for andre uddannelser; de pågældende fag er således ikke specifikke for biblioteksskolen.

Om flertallet af fagområderne vil imidlertid gælde, at biblioteksskolen er den eneste læreanstalt, der varetager en undervisning på det pågældende område. Disse fag rummer væsentlige forskningsmæssige elementer, selv om forholdet forskning/undervisning vil variere fra fag til fag.

Uden at tilstræbe fuldstændighed skal her gives en kort, orienterende oversigt over de centrale biblioteksvidenskabelige fag, inden for hvilke forskning er af grundlæggende betydning og bør påhvile biblioteksskolen som forpligtelse på linie med undervisningen. De kan henføres til fem hovedområder:

A. Biblioteksvæsen som institution. Her kan nævnes grundforskning inden for bibliotekshistorie, herunder Danmarks bibliotekshistorie og dennes forbindelse med folkeoplysningen gennem tiden; anvendt forskning inden for biblioteksadministration og biblioteksplanlægning (herunder bygning og indretning), samt inden for informations- og kulturformidlingens politik med bistand fra forskningen inden for andre forskningsfelter; dette felt omfatter anvendt forskning inden for bl.a. den biblioteksrelevante psykologi og pædagogik; anvendt forskning med henblik på ophjælpning og udbygning af bibliotekernes publikumsservice i videste forstand, herunder effektivisering af arbejdet med kulturelle arrangementer, på længere sigt eventuelt kultur- og informationscenteraktiviteter.

B. Informationsbærende materialer. Grundforskning inden for bogvæsen og materialefremstilling, såvel historisk som aktuelt, herunder anvendt forskning inden for benytterorienteret bogtilrettelæggelse og

biblioteksfunktionel medieudvikling; anvendt forskning inden for materialebeholdningernes opbevaringsproblematik, herunder litteraturanskaffelse og -kassation.

C. Emneordning. Grundforskning inden for klassifikationsteori og anvendt forskning med henblik på udvikling af benytterorienterede ordningssystemer; anvendt forskning inden for den biblioteksrelevante informationsteori samt emneordningens datalogiske og katalogiseringsmæssige problematik, herunder udvikling af tidssvarende katalogiseringsmetoder og katalogformer.

D. Dokumentation. Grundforskning inden for dokumentation, informatik og bibliografisk søgeteknik, samt anvendt forskning inden for referencearbejde og bibliografi, herunder udarbejdelse af bibliografier og **andre** mediefortegnelser (incl. mønsterfortegnelser til biblioteksbrug).

E. Bibliotekssociologi. Grundforskning inden for bibliotekssociologi, herunder dens udnyttelse af datamatik; biblioteksskolens sociologiske laboratorium vil have mulighed for at foretage en systematisk analyse af biblioteksvæsenets funktioner ved et rutinemæssigt og teknisk samarbejde med biblioteksvæsenet. Anvendt forskning inden for mediesociologien (det vil sige sociologiske undersøgelser af enkelte mediers socialt-kulturelle udbredelse og effekt), herunder informations- og litteratursociologi (med forfatter-, læser- og værkundersøgelser).

7.5. Forskning

Udvalget foreslår, at man i en kommende lovgivning understreger Danmarks Biblioteksskoles forpligtelse til at drive forskning inden for de biblioteksvidenskabelige områder. Desuden foreslås, at det pålægges biblioteksskolen at medvirke til koordination af forskningsaktiviteter efter de ovenfor under afsnit 7.1. nævnte retningslinier, og at der skabes økonomisk mulighed for, at biblioteksskolen kan yde støtte til forskningsprojekter, bl.a. i form af stipendier og støtte til udgivelser.

I bekendtgørelsen om biblioteksskolen (bilag 2) omtales i § 3 en række afgrænsede forskningsopgaver, som skolen på rektors foranstaltning kan iværksætte. I §§ 9-10 (om lærernes og fagledernes forpligtelser) nævnes, at **det** påhviler faglederne at følge forskningen inden for deres fagområder. Det ville være væsentligt for højnelsen af skolens videnskabelige standard, at der blev givet samtlige fastansatte **lærere** ved biblioteksskolen mulighed for at forske eller iværksætte biblioteksfaglige forskningsopgaver i samarbejde med andre institutioner og personer - i lighed med, hvad der er tilfældet ved andre læreanstalter.

Som tidligere anført (afsnit 7.1.) henregnes udarbejdelse af lærebøger og andet tilsvarende ifølge OECD-normerne til forskning, og det vil kun være naturligt, at de påtrængende opgaver med udarbejdelse af hjælpemidler til støtte for undervisningen i en opbygningsperiode går forud for forskningsprojekter i egentlig forstand. Det vil imidlertid være væsentligt, at man hurtigst muligt tager sådanne forskningsopgaver op. En betingelse vil være, at der i de faste læreres arbejdstid er afsat tid til forskning ved siden af de undervisningsmæssige og administrative opgaver.

Det vil være kendt fra andre lignende institutioner, at fastsættelsen af normer for de enkelte arbejdsopgavers andel i den samlede arbejdsbyrde er forbundet med store vanskeligheder. Det gælder inden for undervisningssektoren, hvor forberedelsestiden pr. læst time varierer overordentligt. Også på forskningsfeltet gælder, at det er meget svært på forhånd at anslå, hvor megen tid bestemte, ikke tidligere udførte arbejdsopgaver vil tage. På begge områder gælder tillige, at forskellige forudsætninger hos yngre og ældre medarbejdere i virkeligheden umuliggør opstillingen af ensartede normer. Afgørende må imidlertid være, at der på alle trin levnes medarbejderne en reel mulighed for at udføre forsknings- og udviklingsarbejde i overensstemmelse med den enkeltes professionelle forudsætninger.

Forskningen på skolen vil bl.a. kunne betjene sig af den adgang, der igennem terminaltilslutning er etableret til det regionale edb-center ved Københavns Universitet (RECKU). En forskningsindsats forudsætter endvidere, at der også i fremtiden tilvejebringes økonomisk grundlag for adgang til tekniske faciliteter som f.eks. de edb-systemer, der efterhånden udvikles inden for både folke- og forskningsbibliotekerne.

De stadigt stigende mængder af information stiller stadig større krav til udvikling og forfinelse af midlerne til fremskaffelse, sortering, ordning og formidling af de informationsbærende materialer. Skolen, der uddanner det personel, som udfører arbejdet med disse metoder, må også deltage i forskningen i denne forbindelse.

I konsekvens af, at Danmarks Biblioteksskole er statens biblioteksfaglige læreanstalt, og skolens bibliotek er dansk hovedbibliotek for biblioteksfaglig litteratur, må det også påhvile biblioteksskolen at fungere som dokumentationscentral for biblioteksfaglig forskning med pligt til at registrere og publicere oversigter over igangværende dansk forskningsvirksomhed inden for fagområdet. En sådan dokumentationstjeneste vil være af værdi både for forskningsaktiviteten ved biblioteksskolen og for dansk biblioteksvæsen i almindelighed.

8. Kapaciteten for uddannelse af bibliotekarer

8.1. Den nuværende kapacitet og baggrunden for udvalgets overvejelser

I overensstemmelse med den nuværende lov om Danmarks Biblioteksskole har skolens kapacitet for sektionen for uddannelse til bibliotekar ved folkebibliotekerne fra 1967 at regne været fastsat til en årlig optagelse af 200 nye studerende. I 1970 blev der undtagelsesvis optaget 240. På sektionen for uddannelse af bibliotekarer til forskningsbibliotekerne er der i overensstemmelse med betænkningen fra 1967 om en revision af uddannelsen af biblioteksassistenter ved forskningsbibliotekerne fastsat en optagelse på ca. 70 studerende årligt; denne kapacitet har dog ikke hidtil kunnet udnyttes fuldt ud, især som følge af manglende praktikpladser. Der blev optaget 23 studerende i 1969, 40 i 1970, 40 i 1971 og 51 i 1972.

Udvalget har overvejet spørgsmålet om omfanget af kapaciteten for uddannelse af bibliotekarer på baggrund af Betænkning nr. 614 af 30. april 1971: Behovet for bibliotekarer 1970-1985. En prognose, og Planlægningsrådets redegørelse af april 1971 om de videregående uddannelsers udbygning i perioden 1971/72 - 1975/76.

Ifølge redegørelsen fra Planlægningsrådet om de videregående uddannelsers udbygning foreslås adgangsbegrænsningen til bibliotekaruddannelserne ophævet.

I denne redegørelse foreslås endvidere, at udbygningen af Danmarks Biblioteksskole på længere sigt sker i forbindelse med udbygningen af Københavns Universitet med et center på Vestamager, og at der snarest oprettes et eller to nye uddannelsessteder for bibliotekarer vest for Storebælt placeret i Odense og/eller Ålborg. Det henstilles samtidig, at der ved revisionen af loven om Danmarks Biblioteksskole skabes mulighed for, at studerende med en basisuddannelse fra 1974 får mulighed for at gennemføre en 2-årig bibliotekaruddannelse ved Odense Universitetscenter og/eller Ålborg Universitetscenter eller ved Danmarks Biblioteksskole.

Ifølge Betænkning nr. 614 er det samlede behov for bibliotekarer til forsknings- og folkebiblioteker ved udgangen af 1985 opgjort til ca. 6000. Bestanden af bibliotekarer i 1972 må anslås til ca. 1600. Såfremt bibliotekerne skal kunne gennemføre den nødvendige udbygning og nå det ønskede serviceniveau, er der således behov for at øge bestanden af bibliotekarer med ca. 4400 i perioden frem til 1985. Ved uændret optagelseskapacitet forventes udbudet af erhvervsaktive bibliotekarer i 1985 at være ca. 3500 og ved ophævelse af adgangsbegrænsningen ca. 5500. Der vil blive redegjort nærmere herfor i afsnit 8.3.

8.2. Behovet for bibliotekarer i perioden op til 1976/77

Efter at Biblioteksrådet og Forskningsbibliotekernes Fællesråd på baggrund af prognosen i Betænkning nr. 614 havde rettet henvendelse til ministeren for kulturelle anliggender om foranstaltninger til imødegåelse af den stærkt følelige akutte mangel på bibliotekarer i folkebibliotekerne og forskningsbibliotekerne, anmodede ministeriet i oktober 1971 udvalget om at tage dette spørgsmål op til overvejelse med henblik på at afgive indstilling om, hvorvidt og i hvilket omfang en hurtig udbygning af biblioteksskolens uddannelseskapacitet måtte anses for påkrævet.

Der blev af et underudvalg foretaget en nærmere undersøgelse af behovet for bibliotekarer på kort sigt, det vil sige i perioden indtil 1976, og af den deraf følgende nødvendige udvidelse af uddannelseskapaciteten. Underudvalget udarbejdede den som bilag 9 optagne redegørelse af 6. januar 1972. Ifølge denne kan der opstilles følgende skøn:

Bibliotekarer til folkebibliotekerne

Ifølge en skønsmæssig opgørelse var der i 1971 et aktuelt behov på ca. 600 bibliotekarer ved folkebibliotekerne. Hertil kommer en skønnet årlig vækst på 6-8%. I årene indtil 1976 vil det samlede behov således kunne anslås til 1100 bibliotekarer. Med en optagelse på 200 studerende årligt vil der komme en tilgang på anslået 600 bibliotekarer, jfr. prognosen i tabel 6 på side 38 i Betænkning nr. 614.

Bibliotekarer til forskningsbibliotekerne

Behovet for uddannede bibliotekarer (biblioteksassistenter) ved forskningsbibliotekerne er i Betænkning nr. 614 anslået til 575 i 1975. Eftersom antallet af erhvervsaktive bibliotekarer ved udgangen af 1970 blev opgjort til 205, skulle merbehovet i perioden 1971-1975 således være 370. Underudvalgets vurdering af denne prognose kan sammenfattes således:

Ifølge Perspektivplanlægning 1970-1985 anslås den maksimale stigningstakt for personalet ved de videnskabelige biblioteker til 5-6%. Hvis man forsøger at sammenligne denne oplysning med ovennævnte prognose for forskningsbibliotekernes bibliotekarbehov, må man regne med, at behovet for bibliotekarer ved nye universitetscenterbiblioteker og ved firmabiblioteker, der er uafhængige af statens personaleloft, vil følge den i Betænkning nr. 614 side 102 angivne udviklingstakt, hvilket vil sige et merbehov på 112 bibliotekarer i 1976. For de øvrige behovsangivelser vil det efter et skøn over forskningsbibliotekernes formodede budget- og dermed personalestigning i denne periode næppe kunne overstige 20 om året, i perioden indtil 1976 følgelig ca. 100. Forskningsbibliotekernes fak-

tiske behov for bibliotekarer til de ledige stillinger i de nærmeste år skønnes således at kunne dækkes ved uddannelse af ca. 250 erhvervsaktive bibliotekarer indtil 1976, alt under forudsætning af, at de nuværende økonomiske udviklingslinier ikke ændres væsentligt.

Udbudet af erhvervsaktive bibliotekarer indtil 1976 vil kun blive på 69 imod anslået 89 i betænkningen, idet der i årene 1969, 1970 og 1971 alene er optaget henholdsvis 23, 40 og 40 studerende på sektion II, medens betænkningen forudsætter optagelse af 70 i 1971 og følgende år.

Ifølge disse skønsmæssige opgørelser vil der således i perioden indtil 1976 være et underskud af erhvervsaktive bibliotekarer på ca. 500 til folkebiblioteksområdet og ca. 180 til forskningsbiblioteksområdet ved bevarelse af den nuværende uddannelseskapacitet.

Den 28. januar 1972 afgav udvalget til ministeriet en redegørelse for sit arbejde med kapacitetsspørgsmålet med en indstilling om udvidelse af uddannelseskapaciteten fra 1. september 1972 med 100 studerende pr. årgang på sektion I, således at der optages i alt 300 om året, og en udvidelse af optagelsen på sektion II til i alt 100 om året.

Udvalget foreslog, at forøgelsen af uddannelseskapaciteten gennemføres ved oprettelse af nye uddannelsessteder i provinsen, idet kapaciteten på Danmarks Biblioteksskole er fuldt udnyttet på sektion I med 200 studerende pr. årgang og på sektion II ved optagelse af 70 studerende pr. årgang, og bibliotekarmangelen i folkebibliotekerne navnlig gør sig gældende i Jylland og på Fyn.

Der forelå henvendelser om placering af en biblioteksskole i provinsen fra følgende:

Viborg byråd
Aabenraa Købstad
Skanderborg byråd
Sønderborg kommune og Sønderjyllands amtsråd
Odense Universitetscenter
Århus, magistratens 4. afdeling
Aalborg Universitetscenter

Ud fra en vurdering af de forhåndenværende biblioteksfaciliteter, uddannelsesmiljøet og muligheder for at skaffe lærerkræfter har udvalget fundet, at Odense, Århus og Ålborg ville være velegnede uddannelsessteder.

Udvalget anså bibliotekaruddannelsernes integration i eksisterende og kommende universitetscentre for ønskelig og indstillede til ministeriet, at der oprettes bibliotekaruddannelser i Odense og Ålborg, indtil videre som afdelinger af Danmarks Biblioteksskole, idet

det forventes, at de bibliotekariske uddannelser ved den tidlige tilknytning vil kunne få indflydelse på opbygning og udformning af de pågældende universitetscentre. Et af udvalgets medlemmer, R. Lysholt Hansen, kunne dog alene gå ind for oprettelse af en afdeling for 100 studerende pr. årgang placeret i Ålborg.

Der blev givet udtryk for, at det må anses for rigtigt, at der ved afdelingerne i provinsen etableres undervisning for både sektion I og sektion II. Der er næppe tvivl om, at der er mulighed for oprettelse af en sektion II uddannelse i Odense, hvor et universitetsbibliotek er under fuld opbygning, medens forholdene i Ålborg først om nogle år vil være velegnede hertil.

I marts 1972 fremsatte ministeren for kulturelle anliggender lovforslag om udskydelse af revisionen af loven om Danmarks Biblioteksskole til 1972/73, uden at der i lovforslaget eller dets bemærkninger tages stilling til udvalgets indstilling om udvidelse af uddannelseskapaaciteten.

Under behandlingen af lovforslaget i Folketinget fremsattes fra flere sider ønske om, at der snarest muligt oprettes bibliotekaruddannelse i provinsen med henblik på afhjælpning af bibliotekarmangelen, og ministeren gav tilsagn om at ville undersøge mulighederne for oprettelse af en afdeling af biblioteksskolen i provinsen.

Den 1. juni 1972 meddelte ministeren Danmarks Biblioteksskole og udvalget, at der ville blive søgt bevillinger på finanslovforslaget 1973/74 til oprettelse af en afdeling af biblioteksskolen i Ålborg pr. 1. september 1973 for 100 studerende pr. årgang på sektion I, ligesom der ville blive søgt bevillinger til udvidelse af optagelseskapaaciteten på sektion II, bibliotekarlinien, på Danmarks Biblioteksskole til 100 studerende pr. årgang fra 1. september 1973. Ministerens skrivelse af 1. juni 1972 er optaget som bilag 10.

Udgifterne ved driften af en afdeling i Ålborg af denne størrelse er anslået til 4,9 mill. kr. årligt ved fuld udbygning (4 årgange studerende på den 4-årige uddannelse) i 1976/77. Anlægsudgifterne til bøger og inventar m.v. er anslået til 1,7 mill. kr.

Udgiften ved udvidelse af sektion II på biblioteksskolen til 100 studerende pr. årgang er anslået til ca. 500.000 kr. årligt, hvortil kommer en merudgift på ca. 1,3 mill. kr. ved forøgelsen af antallet af praktikpladser ved forskningsbibliotekerne til i alt ca. 180.

8.3. Behovet for bibliotekarer og uddannelseskapaciteten i 1985

Betænkning nr. 614 vedrørende behovet for bibliotekarer 1970-1985 indeholder en prognose over udbudet af nyuddannede bibliotekarer dels ved bevarelse af den nuværende optagelseskapacitet, dels ved indførelse af fri adgang til bibliotekarstudierne samt en prognose over det samlede behov for bibliotekarisk arbejdskraft indtil 1985. Ved udarbejdelsen af prognosen er der taget hensyn til bibliotekslovens bestemmelser og bestræbelserne på at opbygge et ensartet serviceniveau ved alle landets folkebiblioteker samt et skøn over de forventede udviklinger inden for forskningsbibliotekerne.

Behovet for bibliotekarer ved udgangen af perioden 1970-1985 er opgjort til ca. 6000 og bestanden af bibliotekarer i 1970 til ca. 1300. Der er således behov for at øge bestanden af bibliotekarer med ca. 4700 i perioden 1970-1985.

Prognosen omfatter behovet for bibliotekarer i følgende 3 hovedområder: Folkebibliotekerne, forskningsbibliotekerne, der tillige omfatter biblioteker i erhvervsvirksomheder (firmabiblioteker) og institutionsbiblioteker, samt biblioteksvæsenets fælles institutioner.

Folkebibliotekernes behov er beregnet på grundlag af serviceniveauet i 1970 i 14 biblioteker med en relativt vel udbygget service. Den ønskelige service forudsætter på landsplan 7 bibliotekarer pr. 10.000 indbyggere eller 1 bibliotekar pr. ca. 1400 indbyggere. Forskningsbibliotekernes behov er baseret på et skøn udøvet af Forskningsbibliotekernes Fællesråd, idet der er lagt vægt på den forventede udvikling inden for uddannelses- og forskningsområderne og inden for erhvervsvirksomhederne. For biblioteksvæsenets fælles institutioner er der regnet med, at behovet vil udvikle sig parallelt med behovet for bibliotekarer i folkebibliotekerne.

Med afrundede tal er behovet for bibliotekarer i 1985 opgjort til 5200. En forventet nedsættelse af arbejdstiden i perioden indtil 1985 vil bringe tallet op på 6000, jfr. den som bilag 11 optagne oversigt.

Med den hidtidige optagelse af ca. 270 studerende pr. år til uddannelse som bibliotekar på sektion I og sektion II forventes udbudet at være 1900 bibliotekarer i 1975, 2700 i 1980 og 3500 i 1985. Såfremt der bliver tale om fri adgang til bibliotekarstudiet, vil udbudet i 1975 ligeledes blive 1900 bibliotekarer, i 1980 derimod i alt 3600 og i 1985 5500, jfr. oversigt over det anslåede udbud af erhvervsaktive bibliotekarer (bilag 12).

Udbudet af bibliotekarere vil stige med gennemsnitlig 6,5% årligt i perioden indtil 1985 med den hidtidige optagelseskapa- citet og med gennemsnitlig 10% årligt ved fri adgang til bibliotekarstudiet. Ifølge redegørelsen for perspektivplanlægning af 1971 forventes en samlet personaleforøgelse ved både folkebiblioteker og forskningsbiblioteker på gennemsnitlig 5-6% årligt i perioden 1970-1985.

Antallet af bibliotekarstillinger skal således stige med gennemsnitlig 10% årligt i hele perioden 1970-1985, hvis de nyuddannede bibliotekarere ved fri adgang til studiet skal finde beskæftigelse, og ved uændret optagelseskapa- citet med 6,5% årligt.

Der henvises til bilag 13» der belyser forholdet mellem behovsanalyserne i Betænkning vedrørende behovet for bibliotekarere 1970-1985 og den skønnede stigning af personalet i bibliotekerne ifølge Perspektivplanlægning 1970-1985 fra 1971.

Både forskningsbibliotekerne og folkebibliotekerne undergår i disse år en betydelig ekspansion, samtidig med at institutionerne må tage nye krævende opgaver op. Inden for forskningsbibliotekerne kan som eksempel nævnes oprettelse af dokumentationstjenester og anvendelse af edb som et led i informationsformidlingen, og inden for folkebibliotekerne oprettelse af musikbiblioteker og kunstbiblioteker samt en forventet udbygning og fortsat decentralisering af den kulturformidlende virksomhed. For forskningsbibliotekerne er der desuden tale om en betydelig udvidelse af det samlede biblioteksvæsen, idet de nyoprettede universitetsbiblioteker i tilslutning til de nuværende universitetscentre skal udbygges stærkt i de nærmeste år, ligesom der skal oprettes biblioteker ved de planlagte universitetscentre.

Denne udvikling inden for biblioteksvæsenet vil fortsætte og formentlig forstærkes i perioden frem til 1985, idet det må forventes, at den planlagte udbygning af hele uddannelsessystemet og den deraf følgende højnelse af befolkningens uddannelsesniveau vil betyde en forøgelse af bibliotekernes arbejdsopgaver. Der vil i samme periode ske en kraftig udvidelse af den viden, i form af litteratur og andet materiale, som bør være til rådighed i bibliotekerne. Forskningen i både den offentlige og den private sektor vil ligeledes stille betydelige krav til bibliotekernes litteratur- og dokumentationstjenester. Hertil kommer en forventet udbygning af folkebibliotekerne til at omfatte kulturcenter-aktiviteter.

På denne baggrund finder udvalget de behovsanalyser, der er fremlagt i prognosebetænkningen, bærekraftige, således at de med rimelighed kan danne grundlag for en vurdering af uddannelseskapa- citeten for biblioteksområdet.

8.4. Ophævelse af adgangsbegrænsningen til bibliotekarstudierne

De foretagne skøn over behovet for bibliotekarer indtil 1976 og videre frem til 1985 synes at give baggrund for den forøgelse af udbudet af bibliotekarer, som vil opstå fra 1977 ved ophævelse af adgangsbegrænsningen fra 1973/74, idet der inden for den traditionelle sektor for sektion II bibliotekarer og den traditionelle sektor for folkebibliotekarer vil være udækkede behov i størrelsesordenen 600-700 op til 1980 og endnu større op til 1985 ved uændret optagelseskapacitet på i alt 270.

Udvalget går principielt ind for fri adgang til bibliotekarstudierne. Afskaffelsen af adgangsbegrænsning vil være naturlig samtidig med indførelsen af en fælles 2-årig bibliotekaruddannelse efter en basisuddannelse og uddannelsens forventede placering i eller med nær tilknytning til universitetscentre. Det forventede samarbejde mellem uddannelser og institutter i et center vil muliggøre en tilpasning af studiet til andre uddannelser, således at studieskift kan ske og anden erhvervskompetence opnås uden væsentlig studieforlængelse. Der vil således blive mulighed for en hurtig tilpasning af udbudet af bibliotekarer til det virkelige behov for bibliotekarer, såfremt dette ikke skulle blive af den skønnede størrelsesorden.

På baggrund af den hidtidige søgning til bibliotekaruddannelserne og det hidtidige rekrutteringsgrundlag (studentereksamen og HF-eksamen) vil en fri adgang til bibliotekarstudierne i de første år antagelig forudsætte en fordobling af optagelseskapaciteten til ca. 550 studerende årligt. Med en 4-årig bibliotekaruddannelse svarer dette til en samlet bestand af studerende på ca. 2000. Der kan henvises til den som bilag 14 optagne oversigt over antallet af ansøgere med studentereksamen og HF-eksamen til bibliotekarstudierne i årene 1967-1972 og til side 47 i Betænkning nr. 614.

Som nævnt er udvalget af den opfattelse, at de biblioteksfaglige uddannelser snarest muligt bør integreres i universitetscentre.

Udvalget fastholder derfor i overensstemmelse med sin indstilling af 28. januar 1972 om oprettelse af uddannelsessteder i provinsen, at der foruden i Ålborg snarest muligt etableres biblioteksfaglige uddannelser med tilknytning til Odense Universitetscenter.

På længere sigt bør det overvejes, om der er grundlag for også at etablere uddannelser ved et **center med** tilknytning til Århus Universitet og ved det planlagte Ribe-Esbjerg Universitetscenter.

9. Organisation og administration af de bibliotekariske uddannelser

9.1. Organisation og administration af Danmarks Biblioteksskole og dens afdelinger

Danmarks Biblioteksskole styres i henhold til ministeriet for kulturelle anliggenders bekendtgørelse af 18. december 1967 (bilag 2), idet dog kapitel 3-7 i et forslag af 9. januar 1970 til ny bekendtgørelse (bilag 3) fra 1. januar 1971 erstatter de tilsvarende bestemmelser i bekendtgørelsen af 18. december 1967 som et midlertidigt grundlag for biblioteksskolens styrelse.

I disse bestemmelser for skolens styrende organer fastsættes i kapitel 3 følgende regler for skolerådets sammensætning: Skolerådet består af rektor, der er formand, undervisningslederne for henholdsvis sektion I og II, administrator og den ledende bibliotekar samt 12 medlemmer valgt af lærerrådet, 12 medlemmer valgt af de studerendes råd og 2 medlemmer valgt af det ikke-undervisende personale.

Desuden er i henhold til kapitel 4 oprettet et studienavn for hver af de to uddannelsessektioner bestående af undervisningslederen og 3 repræsentanter for lærerne valgt af lærerrådet samt 4 repræsentanter for de studerende valgt af de studerendes råd.

Endvidere åbner kapitel 5 mulighed for nedsættelse af fagudvalg til drøftelse af særfaglige spørgsmål. Normalt er disse sammensat af et lige antal lærere og studerende, men pariteten kan fraviges, når begge parter er enige herom.

På grundlag af de erfaringer, man i den forløbne tid har indhøstet med arbejdet i disse styrende organer, vil udvalget anbefale, at den ministerielle bekendtgørelse, som vil skulle udarbejdes efter vedtagelsen af en ny lov for Danmarks Biblioteksskole, må indeholde bestemmelser, som sikrer medarbejdere og studerende en repræsentation i de styrende organer i et forhold svarende til de nugældende bestemmelser.

Desuden anbefaler man, at de organer, der må etableres ved de kommende afdelinger af biblioteksskolen, må følge en tilsvarende linie i deres opbygning, ligesom der må skabes grundlag for, at repræsentanter for de enkelte afdelingers råd kan få sæde i skolens styrende organ. +)

+) Undervisningsministeriets repræsentant Ernst Goldschmidt har ønsket at forbeholde sig sin stilling i dette spørgsmål.

9.1.1 Kontaktudvalg

De ifølge nugældende bekendtgørelse etablerede kontaktudvalg for henholdsvis sektion I og sektion II foreslås efter organiseringen af en fælles bibliotekaruddannelse omformet til et fælles organ, som kan sikre et fast forbindelsesled med bibliotekerne og bibliotekerne.

Kontaktudvalget bør have en fyldestgørende repræsentation for de forskellige typer af folke- og forskningsbiblioteker, alle biblioteksuddannede personalekategoriers organisationer samt undervisningsinstitutionens ledelse, lærere og studerende. Kontaktudvalget skal som hidtil kunne drøfte den undervisningsmæssige virksomhed og kunne stille forslag til nye aktiviteter og ændringer i bestående.

9.2. Organisation og administration af de bibliotekariske uddannelser som led i et universitetscenter

Udvalget anbefaler, at der for de forventede nye biblioteksfaglige uddannelsesinstitutioner i Odense og Ålborg tilstræbes en integration i universitetscentre så snart som muligt, idet det må anses for rigtigt, at bibliotekaruddannelserne bliver en del af et bredere uddannelsesmiljø, således at der kan etableres et samarbejde med andre uddannelser. For Danmarks Biblioteksskole vil der i en årrække alene være mulighed for at etablere et samarbejde med andre uddannelsesinstitutioner, indtil et universitetscenter er oprettet i Københavnsområdet, jfr. afsnit 9.3.

Når biblioteksskolens afdelinger efter ministerens bestemmelse skal indgå i et universitetscenter, og der således skabes flere af hinanden uafhængige institutioner til varetagelse af de bibliotekariske uddannelser, vil det være nødvendigt at oprette fælles organer, jfr. afsnit 9.4. Desuden oprettes for den enkelte biblioteksvidenskabelige faggruppe, som integreres i et universitetscenter, organer i overensstemmelse med de generelle regler herom i det pågældende universitetscenter.

9.2.1 Organisation af en biblioteksvidenskabelig faggruppe i et universitetscenter

Udvalget har antaget, at de biblioteksfaglige institutioners integration i universitetscentre kommer til at ske i overensstemmelse med den centermodel, som er opstillet i Betænkning vedrørende organisation og administration af uddannelsescentre, og som forventes lagt til grund ved etableringen af universitetscentre. Udvalget er af den opfattelse, at bibliotekaruddannelsens tværvidenskabelige karakter motiverer en placering som selvstændig faggruppe. Det i afsnit 9.4.1 beskrevne bibliotekaruddannelsesråd får således status som et af de i betænkningen foreslåede landsdækkende uddannelsesråd.

Den biblioteksvidenskabelige faggruppe får følgende opgaver:

- A. At forestå bibliotekaruddannelserne, herunder det foreslåede 2-årige videregående biblioteks-faglige studium efter bibliotekareksamen, i samvirke med andre faggrupper (institutter) ved centret.
- B. Kursusvirksomhed.
- C. At forestå forskning inden for de biblioteks-faglige områder i samarbejde med de andre in-stitutter ved centret.
- D. At tilbyde undervisning i litteratur- og in-formationssøgning i samarbejde med andre ud-dannelser ved universitetscentret.

9.3. Danmarks Biblioteksskole indtil placering som en del af et universitetscenter

Da planerne om oprettelse af universitetscentre i Københavnsområdet efter de foreliggende oplysninger formentlig først vil kunne realiseres fra slutningen af 1970'erne, vil Danmarks Biblioteksskole i en år-række forblive en selvstændig institution.

9.3.1 Koordination af uddannelsesvirksomheden i Københavnsområdet

I overensstemmelse med Betænkning vedrørende organisa-tion og administration af uddannelsescentre (side 105) bør der i tiden indtil oprettelse af universitetscentre etableres et udvidet samarbejde med andre højere uddan-nelsesinstitutioner i Københavnsområdet og en koordi-nering af uddannelsesvirksomheden i det omfang, det er praktisk muligt. Ifølge denne betænkning skulle Dan-marks Biblioteksskole kunne indgå i et center for de humanistiske og samfundsvidenskabelige fagområder, der ventes placeret på Amager. Danmarks Biblioteksskole må repræsenteres i planlægningsudvalget for denne center-dannelse sammen med de andre uddannelsesinstitutioner, der kan indgå i dette center.

Med henblik på gennemførelse af den ønskede koordina-tion af uddannelsesvirksomheden i Københavnsområdet bør Danmarks Biblioteksskole i samarbejde med univer-sitetet og andre højere uddannelsesinstitutioner have mulighed for at etablere tillægsuddannelser i biblio-tekssfag for studerende og kandidater fra disse uddan-nelsesinstitutioner, således at gennemførelse af et kursus ved biblioteksskolen kan indgå som et led i deres uddannelse. Et eksempel herpå er den nuværende linie for forskningsbibliotekarer, hvis deltagere in-den den biblioteksteoretiske undervisning på biblio-teksskolen har kandidateksamen fra en højere uddannel-sesinstitution.

På tilsvarende måde bør ved de andre uddannelsesinstitutioner skabes mulighed for, at bibliotekarere og biblioteksstuderende kan gennemgå fag/kurser og aflægge eksaminer, der kan indgå som et led i en biblioteksteoretisk uddannelse, ligesom bibliotekareksamen bør kunne indgå som en meritgivende del af andre studier.

9.3.2 Biblioteksskolens arbejdsopgaver

Biblioteksskolen vil have til opgave at varetage den 4-årige bibliotekaruddannelse, forskningsbibliotekaruddannelsen, kursusvirksomhed, biblioteksfaglig videreuddannelse i form af årskurser og det foreslåede videregående biblioteksfaglige studium på 2 år samt forskning.

9.3.3 Behov for samarbejde med andre uddannelsesinstitutioner

Kursusvirksomheden forventes udbygget betydeligt i de nærmeste år, og der vil også for flere kurser efter behov kunne etableres et samarbejde med andre uddannelsesinstitutioner.

I en række specialfag i undervisningen på Danmarks Biblioteksskole inden for både grunduddannelserne og kursusvirksomheden er der behov for samarbejde. Som eksempler kunne nævnes: voksenpædagogik og børnebibliotekskundskab (Danmarks Lærerhøjskole), musikbibliotekskundskab og kunstbibliotekskundskab (Københavns Universitet, Musikvidenskabeligt Institut og Institut for Kunsthistorie), administration (Handelshøjskolen, København: Institut for organisation og arbejds sociologi og/eller Danmarks Forvaltningshøjskole).

En udbygning af forskningen inden for de biblioteks-faglige områder anses for nødvendig, og inden for dette område vil en koordination og et samarbejde med andre uddannelsesinstitutioner ofte være ønskelig.

Der vil således være behov for oprettelse af samarbejdsorganer om uddannelser/kurser og forskningsprojekter f.eks. med de samfundvidenskabelige og humanistiske fagområder ved universiteterne, med Danmarks Lærerhøjskole, Handelshøjskolen og Danmarks Tekniske Højskole.

9.4. Fællesorganer for flere bibliotekaruddannelsesinstitutioner

9.4.1 Bibliotekaruddannelsesråd

En koordination af bibliotekaruddannelserne ved flere af hinanden uafhængige institutioner er vigtig, og med henblik herpå foreslås der oprettet et fælles organ: bibliotekaruddannelsesrådet, når en eller flere af biblioteksskolens afdelinger indgår i et universitetscenter.

Der kan henvises til, at der i Betænkning om landsdelskonservatorierne foreslås oprettet et konservatorieråd til koordination af samtlige musikkonserveriers virksomhed, og at der i Betænkning om organisation af uddannelsescentre foreslås oprettet landsdækkende uddannelsesråd for selvstændige uddannelsesområder.

Der har i udvalget været enighed om, at der bør være tale om et lille organ. Det foreslås derfor, at bibliotekaruddannelsesrådet kommer til at bestå af 3 medlemmer fra hver institution for uddannelse af bibliotekarer, således at de 3 medlemmer repræsenterer henholdsvis ledelse, lærere og studerende ved institutionen. Ved oprettelse af institutioner i Odense og Ålborg vil rådet således få 9 medlemmer.

Bibliotekaruddannelsesrådet skal have følgende opgaver:

- A. At udtale sig om principperne for studieplanerne, således at der sikres en koordination af uddannelserne.
- B. At fungere som rådgivende organ for ministeriet i økonomiske, pædagogiske og administrative spørgsmål af fælles karakter, f.eks. budgetspørgsmål, eventuel igangsættelse af nye aktiviteter og væsentlige studieplansændringer.
- C. At udpege repræsentanter til organer, hvor institutionerne har fælles interesse i at være repræsenteret.

9.4.2 Kontaktudvalg

Når en eller flere af Danmarks Biblioteksskoles afdelinger integreres i et universitetscenter, og der således opstår flere af hinanden uafhængige institutioner til varetagelse af de bibliotekariske uddannelser, vil det være naturligt, at kontaktudvalget bliver fælles for disse. Jfr. i øvrigt afsnit 9.1.1.

9.5. Bibliotekaruddannelsens koordination med andre uddannelser

En koordination af bibliotekaruddannelsen og de øvrige videregående uddannelser må anses for ønskelig, uanset om bibliotekaruddannelsen varetages af en selvstændig biblioteksskole, der er sideordnet en række andre læreanstalter, eller den på linie med en række andre studier er integreret i et universitetscenter. Koordinations- og afgrænsningsproblemerne knytter sig til tre samvirkende parter:

- A. Biblioteksskolen og de biblioteksvidenskabelige centerinstitutter
- B. De øvrige uddannelser
- C. Biblioteker tilknyttet eller betjenende de øvrige uddannelser.

Danmarks Biblioteksskoles behov for samarbejde med andre uddannelsesinstitutioner og mulighederne for en koordination af uddannelsesvirksomheden i Københavnsområdet er belyst ovenfor i afsnit 9.3.3 og 9.3.1, ligesom skolens arbejdsopgaver i øvrigt er resumeret i afsnit 9.3.2.

9.5.1 Bibliotekarstudiets integration i studierne ved et universitetscenter

Den biblioteksvidenskabelige faggruppes opgaver i et universitetscenter er angivet ovenfor i afsnit 9.2.1.

I et universitetscenter med et bredt spektrum af videregående uddannelser og forskningsinstitutter er der de bedste muligheder for at etablere et samarbejde med andre fagområder om uddannelserne og om forskningsprojekter. Den biblioteksvidenskabelige faggruppe vil kunne tilbyde biblioteksfaglige kurser til andre uddannelser, og de biblioteksstuderende vil kunne få undervisning i specielle fag ved andre fagområder. Bibliotekar-eksamen bør ligeledes kunne indgå som en meritgivende del af andre videregående studier, således at studietiden kan foretages uden væsentlig forlængelse af studietiden.

9.5.2 Planlægning af uddannelser i Odense Universitetscenter

En biblioteksvidenskabelig faggruppe i Odense ville have muligheder for samarbejde med en lang række uddannelsesinstitutioner, jfr. undervisningsministeriets cirkulære af 30. august 1971 om ledelse af centerfunktionerne ved Odense Universitetscenter (bilag 15).

I Odense Universitetscenter indgår for tiden følgende:

Danmarks Lærerhøjskoles afdeling i Odense
 Det fynske Musikkonservatorium
 Odense Seminarium
 Odense Teknikum
 Odense Universitet
 Den sociale Højskole
 Tietgenskolens Handelshøjskoleafdeling

Blandt andre institutioner, der muligvis kan være af interesse i den givne sammenhæng, kan nævnes:

Odense Børneforsorgsseminarium
 Odense Børnehave- og Fritidspædagogseminarium
 Omsorgsseminariet i Odense

Ved Odense Universitet gives for tiden uddannelse i lægevidenskab, naturvidenskab, samfundsvidenskab, humaniora og legemsøvelser. En naturvidenskabelig og en samfundsfaglig basisuddannelse er under opbygning, ligesom der forhandles om eventuel gennemførelse af et humanistisk basisuddannelseseksperiment.

Det kan forudses, at der efterhånden oprettes en række andre uddannelser i tilknytning til centret.

9.5.3 Planlægning af uddannelser i Ålborg Universitetscenter

Planlægningsgruppen for Ålborg Universitetscenter har afsluttet sit arbejde den 1. september 1972 og afgivet en indstilling med et omfattende bilagsmateriale, som nu er til udtalelse hos en halv snes institutioner og organer. Planlægningsgruppens materiale vil sammen med de indkomne kommentarer danne grundlag for et interimstyes videre arbejde med centrets etablering pr. 1. september 1974. Centret vil komme til at omfatte teknisk-naturvidenskabelige, humanistisk-pædagogiske og samfundsvidenskabelige fagområder.

Følgende uddannelsesinstitutioner forventes integreret i centret:

Danmarks Ingeniørakademi, Ålborg
Ålborg Teknikum
Nordjydsk Musikkonservatorium
Danmarks Lærerhøjskoles afdeling i Ålborg
Ålborg Seminarium

Den sociale Højskole, oprettet 1.3.1971: socionom- eller socialrådgiveruddannelse. Enhører som de øvrige 4 sociale højskoler (København, Odense, Esbjerg, Århus) under socialministeriet. Skitse til fremtidig uddannelse: se Betænkning 549/1970.

Handelshøjskoleafdelingen i Ålborg (selvejende institution): HD uddannelse samt fra 1. september 1972 tillige HA uddannelse. Undervisning efter samme studieplaner som Handelshøjskolen i København.

Danmarks Forvaltningshøjskole (Ålborg afdeling), oprettet 1970: videregående administrativ uddannelse (administrativ mellemuddannelse).

9.5.4 Centerbibliotekets opgaver over for den biblioteksvidenskabelige faggruppe

Centerbibliotekets opgaver over for den biblioteksvidenskabelige faggruppe vil kun i ringe grad adskille sig fra dets opgaver over for andre faggrupper og institutioner i centret.

Centerbiblioteket må danne ramme om videregående undervisning i almen og speciel bibliografi og håndbogsbenyttelse.

Såvel centerbiblioteket som det lokale centralbibliotek vil i høj grad kunne afgive demonstrationsmateriale for

faggruppens undervisning i en række bibliotekstekniske discipliner.

Centerbiblioteket må i samarbejde med faggruppen sørge for at stille den nødvendige biblioteksfaglige litteratur til rådighed.

Desuden bør faggruppen selv råde over et modelbibliotek, som vil kunne opbygges i samarbejde med centerbiblioteket. Indholdsmæssigt må det navnlig koncentreres om et håndbogsapparat svarende til et større centralbiblioteks læsesal.

9.5.5 Samarbejde om undervisning og forskning

Som nævnt vil en biblioteksvidenskabelig faggruppe have mulighed for at tilbyde kurser til lærere og studerende ved andre uddannelsers faggrupper.

De biblioteksfaglige undervisningstilbud til andre uddannelser omfatter dels vejledning i biblioteksbenyttelse, dels undervisning i det enkelte fags dokumentation og specialbibliografi.

Vejledning og undervisning i biblioteksbenyttelse beregnet for yngre studerende ved de højere uddannelser afholdes ved flere forskningsbiblioteker. Situationen præges imidlertid af tilfældighed, og opgaven bør tages mere systematisk op af bibliotekerne. Når denne del af publikumsbetjeningen ikke fungerer fuldt tilfredsstillende, skyldes det dels den almindelige belastning af bibliotekernes ressourcer, også personalemæssigt, dels at der ikke ved ansættelsen eller i uddannelsen af bibliotekernes personale lægges vægt på de ansattes pædagogiske kvalifikationer.

Bibliografiske kurser for studerende og/eller lærere inden for de øvrige uddannelser vil rumme et alment og et særfagligt element. Til det almene hører hovedområderne bibliotekskundskab, dokumentation og almindelig bibliografi og litteratursøgning. Det specielle, særfaglige element omfatter den enkelte videnskabs dokumentation og specielle bibliografi. De to elementer kan meddeles i ét, samlet kursus eller i to adskilte efter omstændighederne.

Som eksempler på allerede eksisterende kurser, der henvender sig til studerende inden for et bestemt fag, og som i sig forener det almene og det særfaglige element, skal nævnes følgende to kurser:

- A. Som led i det historiske studium ved Københavns Universitet gives et introduktionskursus i benyttelse af fagets hjælpemidler (jfr. Studiehåndbog for det filosofiske fakultet; IX Historie (1970) og Introduktion til historie; bibliografi over fagets hjælpemidler med en vejledning i litteratursøgning (1970)).

- B. Kursus i litteratursøgningsteknik for bygningsingeniørstudenter er endvidere ved Danmarks Tekniske Højskole (jfr. Just Sørensen (red.): Informationsøgning for ingeniører. Danmarks Tekniske Bibliotek, 1972).

I hvilken grad biblioteksskolen eller en biblioteksvidenskabelig centerfaggruppe vil kunne påtage sig undervisningen i de enkelte videnskabers dokumentation og specielle bibliografi, afhænger på den ene side af institutionens lærermæssige udbygning med fagfolk på de særfaglige områder, og er på den anden side bestemt af den vægt, der inden for de pågældende fagstudier lægges på undervisning i fagets dokumentation og informatik (informationsvidenskab). En biblioteksskole med en stab af lærere inden for de forskellige hovedfagområders fagencyklopædi og -litteratur samt speciel bibliografi og håndbogskundskab vil stå vel rustet til at tage en sådan opgave op, men antager man, at en biblioteksvidenskabelig faggruppe, der indgår i et universitetscenter, primært disponerer over en stab af specialister, der dækker de forskellige biblioteks-faglige områder (incl. informations- og dokumentations-teori), i mindre grad de biblioteks- og dokumentationsmæssige aspekter af de øvrige videnskaber inden for centret, må undervisningen på felter som f.eks. økonomisk, medicinsk eller sprogvidenskabelig specialbibliografi forventes varetaget af lærere fra de pågældende faggrupper eller institutter.

De kurser, der vil kunne tilbydes af en biblioteksskole eller en biblioteksvidenskabelig centerfaggruppe, vil således i første række være af almen art, enten som basale kurser i bibliografi og litteratursøgning eller som kurser inden for de informatiske områder (udarbejdelse af bibliografier, bibliografisk søgning, dokumentation og litteratursøgning) for lærere, der skal undervise heri inden for deres respektive fagområder.

Betydningen for andre fagområder af en biblioteksvidenskabelig faggruppe vil være bestemt af, i hvilket omfang dennes kursustilbud udformes efter de praktiske og metodiske behov hos de øvrige i centret repræsenterede fag.

De nuværende fagstuderendes meget forskelligartede behov for undervisning i biblioteksbenyttelse m.v. må i forbindelse med indførelse af basisuddannelser forventes at blive større og mere ensartede. Det vil på den anden side stadig være realistisk at gå ud fra, at behovene i almindelighed er begrænsede og praktisk bestemte både hos forskere/lærere og hos studerende.

Udgangspunktet for kursustilbudene må derfor være en analyse og præcisering af behovene gennem et interdisciplinært samarbejde mellem den biblioteksvidenskabelige faggruppe og de øvrige fagområders lærere/forskere. Dersom der oprettes et kontaktorgan omfat-

tende Danmarks Biblioteksskole og andre læreanstalter i Københavnsområdet, bør dette organ søges anvendt til bl.a. en opbygning af sådanne kursustilbud i nært samarbejde med de andre læreanstalter.

Konkluderende kan det siges, at tilstedeværelsen af en biblioteksvidenskabelig faggruppe inden for rammerne af et universitetscenter vil være af værdi ved fremmedlingen af en formaliseret undervisning på bredt grundlag i biblioteksmæssige discipliner, især litteratursøgning, for andre fagområder. Denne undervisning bør afvikles i nært samarbejde med centerbiblioteket.

Andre faggruppers undervisningstilbud til de biblioteks-faglige uddannelser kan organiseres som kurser ved den biblioteksvidenskabelige faggruppe, der afholdes af lærere fra andre faggrupper, eller som kurser ved andre institutter, der kan følges af studerende ved den biblioteksvidenskabelige faggruppe.

Der vil kunne organiseres et samarbejde mellem studiegrupper ved den biblioteksvidenskabelige faggruppe og studiegrupper ved andre faggrupper om studieprojekter over tværvidenskabelige emner.

Grundforskning inden for de informatiske områder kan organiseres i et biblioteksvidenskabeligt institut. Samarbejde med andre institutter etableres om forskningsprojekter af tværvidenskabelig karakter.

Der henvises til den som bilag 16 optagne skitse til integration af en biblioteksvidenskabelig faggruppe i et universitetscenter.

9.6. Lærerstrukturen ved Danmarks Biblioteksskole og de andre biblioteks-faglige institutioner

Efter de gældende normer for de faste læreres tjeneste ved Danmarks Biblioteksskole er kun ca. 30% af arbejdstiden til rådighed for administration og forskning, herunder udarbejdelse af lærebøger. Ved de højere uddannelsesinstitutioner er 45% af lærernes arbejdstid afsat til forskning alene.

En forudsætning for at give undervisning på avanceret niveau ved de skitserede biblioteks-faglige uddannelser vil være, at der gennem forskning og udarbejdelse af lærebøger i biblioteks-fagene skabes det fornødne teoretiske grundlag for undervisningen og for den videre udvikling af de biblioteksvidenskabelige fag.

Det må derfor anses for nødvendigt, at der oprettes lærerstillinger med samme arbejdsforpligtelser med hensyn til forskning og undervisning som for lærerstillinger ved de højere uddannelsesinstitutioner.

Hertil har undervisningsministeriets repræsentant Ernst Goldschmidt ønsket at afgive følgende særudtalelse:

Udvalgets forslag om, at der ved Danmarks Biblioteksskole skal kunne oprettes lærerstillinger - herunder professorater - med samme status som lærerstillingerne ved de højere uddannelsesinstitutioner, er begrundet med ønsket om dels at styrke forskningsvirksomheden ved biblioteksskolen, dels at kunne tilbyde en videregående biblioteksuddannelse, der fører frem til kandidatniveauet. Jeg kan tilslutte mig dette forslag om en udvidelse af biblioteksskolens virksomhed, som i realiteten betyder, at skolen delvis får status som en højere uddannelsesinstitution. Det er imidlertid en forudsætning for min tilslutning, at denne nye virksomhed organiseres på samme måde som ved de højere uddannelsesinstitutioner. Dette indebærer, at der ved biblioteksskolen må oprettes et institut for biblioteksforskning, hvortil professorer og andre lærere, der er ansat på de ved de højere uddannelsesinstitutioner gældende vilkår, skal knyttes. Disse læreres forskning må foregå inden for institutorganisationens rammer, jfr. § 9 i lov af 4. juni 1970 om universiteternes styrelse, og den forskningsvirksomhed, som biblioteksskolens øvrige lærerkategorier måtte drive, bør foregå i nært samarbejde med instituttet, således at instituttet får mulighed for at koordinere skolens samlede forskningsindsats.

Det skal endelig bemærkes, at oprettelsen af et institut ikke må binde undervisningsopgavernes fordeling. Instituttets faste videnskabelige medarbejdere skal derfor kunne deltage såvel i grunduddannelsen som i videreuddannelsen og skolens øvrige undervisningsvirksomhed, ligesom skolens øvrige lærere skal kunne deltage i videreuddannelsen.

Som konsekvens af min særudtalelse skal jeg foreslå, at der i udvalgets forslag til lov om Danmarks Biblioteksskole foretages følgende ændring:

§ 2, stk. 5 udgår og erstattes af ny § 3 med følgende ordlyd:

Der kan under biblioteksskolen oprettes et institut for biblioteksforskning. Instituttet skal drive forskning inden for biblioteksområdet og meddele videreuddannelse af bibliotekarere.

Stk. 2. Ministeren fastsætter regler om oprettelse og besættelse af de til instituttet knyttede professorater og andre videnskabelige stillinger og om tildeling af videnskabelige grader.

10. Forslag til lov om Danmarks Biblioteksskole

§ 1. Danmarks Biblioteksskole er en statsinstitution, som hører under ministeriet for kulturelle anliggender.

Stk. 2. På steder, hvor et universitetscenter planlægges eller er under opbygning, kan der oprettes afdelinger af biblioteksskolen.

§ 2. Biblioteksskolen har til opgave at meddele undervisning og fremme forskning inden for de biblioteksfaglige områder.

Stk. 2. Biblioteksskolen meddeler endvidere undervisning til medarbejdere ved statens arkiver.

Stk. 3. Biblioteksskolen forbereder til og afholder de til den henlagte eksaminer. Medmindre ministeren for kulturelle anliggender fastsætter andet, afholdes eksaminer under medvirken af beskikkede censorer.

Stk. 4. Ministeren for kulturelle anliggender fastsætter nærmere regler for uddannelsernes organisationsform, for adgangen til at studere og indstille sig til eksamen og for eksamensordninger og karaktergivning.

Stk. 5. Ministeren kan endvidere fastsætte regler om oprettelse og besættelse af professorater og om tildeling af videnskabelige grader og forskningsstipendier.

§ 3. Biblioteksskolen ledes af en rektor sammen med et skoleråd og de ved hver af dens afdelinger oprettede afdelingsråd.

Stk. 2. Stillingen som rektor nedlægges ved ledighed. Herefter vælges rektor af skolerådet for et tidsrum af 3 år.

Stk. 3. Som stedfortræder og bistand for rektor vælger skolerådet en prorektor for et tidsrum af 3 år.

Stk. 4. Biblioteksskolens administrator leder skolens administration under ansvar over for rektor og skoleråd.

Stk. 5. Ministeren for kulturelle anliggender fastsætter nærmere regler om biblioteksskolens og de enkelte afdelingers styrelse.

§ 4» Ministeren for kulturelle anliggender kan fravige bestemmelserne i denne lov i det omfang, det er påkrævet, for at biblioteksskolens afdelinger kan indgå i et universitetscenter.

§ 5. Ministeren for kulturelle anliggender kan efter forhandling med økonomi- og budgetministeren og godkendelse af finansudvalget fastsætte regler om ydelse af stipendier og dækning af eventuel udgift til vikar for deltagere i biblioteksskolens kurser.

§ 6. Loven træder i kraft den 1. juli 1974.

§ 7. Lov nr. 232 af 8. juni 1966 om Danmarks Biblioteksskole ophæves.

10.1. Bemærkninger til lovforslaget

10.1.1 Almindelige bemærkninger

I den gældende lov nr. 232 af 8. juni 1966 om Danmarks Biblioteksskole er det i § 4, stk. 3 bestemt, at loven optages til revision senest i folketingsåret 1971/72. Ved lov nr. 198 af 24. maj 1972 er fristen for revisionen udsat til folketingsåret 1972/73.

Baggrunden for revisionsbestemmelsen fremgår af betænkningen over forslag til lov om Danmarks Biblioteksskole, afgivet af folketingsudvalget den 18. maj 1966, hvori der om dette spørgsmål står anført følgende:

For tiden drøftes strukturproblemerne inden for universiteterne og de højere læreanstalter. På et senere tidspunkt vil bibliotekaruddannelsen eventuelt kunne inddrages under disse overvejelser, og bl.a. under hensyn hertil foreslås det at tage loven op til revision senest i folketingsåret 1971/72.

Om de nærmere bestemmelser i og forarbejder til den gældende lov henvises til Folketingstidende 1965/66, tillæg A sp. 1083-1114 (lovforslaget med bemærkninger), tillæg B sp. 1077-1080 (folketingsudvalgets betænkning) og sp. 1161-1162 (udvalgets tillægsbetænkning) samt tillæg C sp. 601-602 (lovforslaget). Endvidere henvises til Forhandlingerne sp. 2307-2311 (fremsættelsen), sp. 2775-2797 (1. behandling), sp. 5782-5799 (2. behandling) og sp. 6235 (3. behandling).

Vedrørende lov nr. 198 af 24. maj 1972 om udsættelse af revisionen af den gældende lov henvises til Folketingsstidende 1971/72, tillæg A sp. 7391-7392 (lovforslaget med bemærkninger), tillæg B sp. 1081-1084 (folketingsudvalgets betænkning) og tillæg C sp. 331 (lovforslaget). Desuden henvises til Forhandlingerne sp. 3749-3750 (fremsættelsen), sp. 4301-4314 (l. behandling), sp. 5550-5563 (2. behandling) og sp. 5618 (3. behandling).

Efter at et af ministeriet for kulturelle anliggender nedsat udvalg i foråret 1971 havde afgivet Betænkning vedrørende behovet for bibliotekarer 1970-1985. En prognose. (Betænkning nr. 614 i 1971), nedsatte ministeriet et udvalg til at forberede revisionen af loven om Danmarks Biblioteksskole. Udvalget har haft til opgave - foruden at overveje nødvendigheden af en udbygning af biblioteksskolens kapacitet på baggrund af prognosebetænkningen - at komme med forslag til eventuelle ændringer i uddannelserne ved skolens to sektioner med hensyntagen til bibliotekernes fremtidige opgaver, herunder folkebibliotekernes opgaver som kulturformidlende institutioner. Herudover har man bedt udvalget tage de påtænkte ændringer i uddannelsesstrukturen ved universiteterne og de højere læreanstalter i betragtning, ligesom udvalget er blevet anmodet om at overveje mulighederne for at indpasse bibliotekaruddannelserne i uddannelsescentrene.

Udvalget har i sommeren 1972 udsendt De bibliotekariske uddannelser. 3 delbetænkninger., som har været lagt ud til drøftelse i bibliotekskredse på møder landet over. På baggrund af de synspunkter, som er kommet frem på disse møder, og nye drøftelser i lovrevisionsudvalget, har dette udarbejdet De bibliotekariske uddannelser (nærværende betænkning nr. 671 i 1973).

Betænkningen følger i det væsentligste delbetænkningernes forslag, men lovrevisionsudvalget har dog ud fra de seneste oplysninger om basisuddannelsernes nærmere udformning udarbejdet et forslag om en bibliotekarisk grunduddannelse, som i højere grad følger strukturen ved universitetscentrene.

Der foreslås gennemgribende ændringer i uddannelsesstrukturen ved indførelse af en bibliotekaruddannelse, der er fælles for bibliotekarer til såvel folkebiblioteker som forskningsbiblioteker og samtidig som nævnt knytter sig til basisuddannelserne. Herudover foreslås det at udbygge biblioteksskolens uddannelsesstilbud med videregående biblioteksteoretiske studier og at styrke forskningen på biblioteksområdet.

Ved lovforslaget åbnes der mulighed for at etablere bibliotekaruddannelser andre steder end ved skolen i København, i tilknytning til universitetscentrene.

Forslaget rummer desuden en ændring af biblioteksskolens styreform, således at der sikres de studerende og det ikke-undervisende personale medindflydelse i skolens øverste ledelse.

Om den nærmere baggrund for forslaget henvises til udvalgets betænkning og til bemærkningerne til de enkelte bestemmelser i lovforslaget.

Efter udvalgets ønske har Danmarks Biblioteksskoles administration foretaget beregninger over alternative økonomiske konsekvenser af lovforslaget; disse fremgår af bilag 17.

10.1.2 Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

- Til § 1 Mangelen på uddannede bibliotekarere såvel ved folkebibliotekerne som ved forskningsbibliotekerne er belyst i prognosebetænkningen af 1971. Lovrevisionsudvalget har på baggrund af prognosebetænkningens beregninger foretaget en vurdering af det umiddelbare behov for bibliotekarere og har i en særlig indstilling til ministeriet foreslået uddannelseskapa- citeten udbygget så hurtigt som muligt.
- Et forslag om oprettelse af en afdeling af biblioteksskolen i Ålborg, med tilknytning til det kommende universitetscenter, er fremsat i finansåret 1972/73 med henblik på optagelse af 100 studerende på sektion I (bibliotekarere til folkebibliotekerne) fra 1. september 1973. Forslaget indebærer tillige en udvidelse af uddannelseskapa- citeten på sektion II (bibliotekarere til forskningsbibliotekerne) fra ca. 70 til 100 studerende om året på biblioteksskolen i København.
- Tilføjjelsen i stk. 2 om biblioteksskolens afdelinger tager i første række sigte på at skabe det lovmæssige grundlag for afdelingen i Ålborg. Da man med den ændrede uddannelsesstruktur forudsætter, at der efterhånden skal kunne tilbydes bibliotekarisk uddannelse ved flere centre, er bestemmelsen formuleret med henblik herpå. Om bibliotekaruddannelsens integrering i centrene henvises til bemærkningerne til § 4.
- Til § 2 I denne bestemmelse gives en kort beskrivelse af biblioteksskolens opgaver, som foruden at give en grundlæggende bibliotekaruddannelse vil være at meddele videregående bibliotekarisk uddannelse, afsluttende med en kandidat- eller licentiatgrad. Videreuddannelse i form af kortere og længere kurser for bibliotekernes personale vil fortsat være en hovedopgave for biblioteksskolen. I forslaget lægges vægt på biblioteksskolens forpligtelse til inden for de områder, som naturligt hører dens fagkreds til, at fremme forskning såvel på skolen som uden for denne.
- Stk. 1 I overensstemmelse med betænkningens forslag agter man at gennemføre væsentlige ændringer i uddannelsesstrukturen, som må ses på baggrund af den udvikling, som

finder sted ved andre uddannelsesinstitutioner i disse år, og hvis hovedmål har været at bryde stivheden i de kendte uddannelsesmønstre. Hovedtrækkene i betænkningens forslag om ændringer i de bibliotekariske uddannelser er følgende:

Grunduddannelsen af bibliotekarer til folkebibliotekerne (den nuværende sektion I) og til forskningsbibliotekerne (den nuværende sektion II) foreslås samlet til ét uddannelsesforløb, hvis varighed som hidtil vil være på normalt 4 år.

I de planlagte basisuddannelser har man fundet et grundlag, som forekommer at være egnet til videre udbygning med en bibliotekarisk uddannelse. Bibliotekaruddannelsen er derfor principielt udformet således, at man ved optagelse af basisuddannede på dens 2. del i løbet af ca. 2 år kan bibringe disse en bibliotekarisk uddannelse, hvis tilrettelæggelse søger at udnytte de basisuddannedes kendskab til metode og selvstændige studieformer.

Indtil der er indhøstet nærmere erfaringer om basisuddannelserne, vil adgangen for basisuddannede til bibliotekaruddannelsen få karakter af en forsøgsordning.

Da basisuddannede i en årrække kun vil udgøre en mindre del af den nødvendige tilgang, må der fortsat optages studerende til en bibliotekaruddannelse direkte på biblioteksskolen. I betænkningen foreslås bibliotekaruddannelsens 1. del tilrettelagt således, at den på ca. 2 år giver de studerende en uddannelse, som sigter på en fuldført bibliotekaruddannelse og søger at benytte principperne fra basisuddannelserne med hensyn til metode og studieformer.

Ved at tilrettelægge uddannelsen som skitseret ovenfor, undgår man den væsentlige ulempe at have 2 uddannelsesforløb uden indbyrdes sammenhæng og opnår tillige, at bibliotekarerne som færdiguddannede har et i alt væsentligt ensartet udgangspunkt.

Ved opbygningen af bibliotekaruddannelsen har man bestræbt sig på at følge en struktur, som let lader sig indpasse i centeruddannelserne.

Praktikken var under loven af 1956 den væsentligste del af uddannelsen til folkebibliotekar, og under loven af 1966 har praktisk biblioteksarbejde indgået med et år i uddannelsen af bibliotekarer til folkebibliotekerne og med to år eller halvdelen af uddannelsesstiden for bibliotekarer til forskningsbibliotekerne. Værdien af en praktisk uddannelse inden for studieforløbet har været anerkendt af lovrevisionsudvalget, men praktikken har under uddannelsen til folkebibliotekar givet vanskeligheder af pædagogisk art, fordi den har formet sig ret forskelligt ved de uddannelses-

berettigede biblioteker. For bibliotekarer til forskningsbibliotekerne har den langvarige praktik med løn fra de enkelte biblioteker frembudt betydelige problemer af bevillingsmæssig art. Mangelen på praktikantpladser har sat en utilsigtet grænse for optagelse af studerende på sektion II, som har hindret udnyttelsen af biblioteksskolens uddannelseskapacitet på det teoretiske område.

Man har under hensyn hertil fundet det nødvendigt at opgive praktikken som obligatorisk del af bibliotekaruddannelsen, men løsning af praktiske biblioteksopgaver vil efter forslaget indgå som en væsentlig side af uddannelsen.

Kendskab til praktisk biblioteksarbejde bør være en betingelse for adgangen til de videregående biblioteksteoretiske studier, jfr. nedenfor.

Videregående bibliotekaruddannelse, efteruddannelse og anden kursusvirksomhed i form af kortere og længere kurser (årskurser) bør efter forslaget udbygges, så biblioteksskolen kan tilbyde kurser til alle kategorier af medarbejdere ved bibliotekerne. Hidtil har skolen måttet koncentrere indsatsen i højere grad om grunduddannelserne, end behovet for en udbygning af kursusvirksomheden har tilsagt det, og udvalget lægger megen vægt på, at kursusvirksomheden får den fremtrædende plads i biblioteksskolens arbejde, som det også under den tidligere lovgivning har været tanken at give den.

Videregående studier og forskning. Som en overbygning på den 4-årige bibliotekariske grunduddannelse foreslås indført et videregående biblioteksfagligt studium, afsluttende med en kandidatgrad. Herudover skal de videregående studier kunne føre til en licentiatgrad eller doktorgrad.

Den 4-årige grunduddannelse vil også fremtidig være den nødvendige og tilstrækkelige kvalifikation til arbejdet som bibliotekar inden for alle sider af biblioteksvæsenet, men udvalget mener, at der findes et behov for et videregående biblioteksfagligt studium, som foruden til arbejdet som lærer ved biblioteksskolen og ved bibliotekernes centrale institutioner kan tænkes udnyttet til mere specialiserede arbejdsfunktioner ved folkebibliotekerne og til særlige opgaver inden for forskningsbibliotekerne.

Det videregående biblioteksfaglige studium vil få karakter af et specialstudium inden for udvalgte biblioteksfaglige områder og kan ventes udformet som en 2-årig blok efter grunduddannelsen i overensstemmelse med de modeller, der arbejdes med i centeruddannelserne. Studiet tænkes på alle trin tilrettelagt således,

at arbejde med studieprojekter og forskningsprojekter indgår som en væsentlig del af studierne, uden at der i denne henseende lægges et skel mellem grunduddannelsen og det eventuelt følgende videregående studium.

Udvalget foreslår, at praktisk biblioteksarbejde af 2 års varighed normalt gøres til adgangsbetingelse for et videregående biblioteksfagligt studium.

Også under de tidligere love om Danmarks Biblioteksskole har det været en forpligtelse for skolen at fremme forskningen inden for biblioteksvæsenet. På dette felt har kravene fra grunduddannelserne ligeledes gjort det vanskeligt for skolen at leve op til sine forpligtelser; således har skolens lærere måttet bære en så betydelig undervisningsbyrde, at forskningsarbejdet har måttet træde i baggrunden. Biblioteksskolen har realiseret en række forskningsprojekter, men disses antal har ikke svaret til skolens ønsker eller til behovet for at få biblioteksfaglige problemer belyst på et videnskabeligt grundlag.

Ved forslaget ønsker man at understrege den forskningsprægede side af skolens virksomhed. Ved at oprette en eller flere afdelinger af biblioteksskolen i tilknytning til universitetscentre venter man at få bragt et samarbejde i stand med de øvrige uddannelsesområder om kurser og tværfaglige projekter. For biblioteksskolen i København bør der etableres et samarbejde med universitetet og andre uddannelsesinstitutioner om en koordination af uddannelsesvirksomheden.

Inden for grunduddannelsen vil den ændrede uddannelsesstruktur, hvor arbejdet med studieprojekter vil indgå som et væsentligt led i uddannelsen, kræve omlægninger af det faste lærerpersonales undervisningsforpligtelser. Udvalget lægger afgørende vægt på, at de faste lærere inden for de centrale biblioteksfaglige områder bør være kompetente til at varetage undervisningen på alle niveauer, ligesom de skal kunne bidrage til løsningen af de forskningsopgaver, der knytter sig til fagområdet. På en række mindre centrale fagområder vil undervisningen fortsat kunne varetages af timelærere eller faste lærere uden forskningsforpligtelser.

En generel fastsættelse af arbejdsfordelingsnormen for grunduddannelsen må bero på en mere detaljeret undervisningsplan for denne på grundlag af betænkningens skitseforslag. Der bør dog efter udvalgets opfattelse gives grunduddannelsen som helhed øgede forskningsmuligheder i forhold til den nuværende arbejdsnorm.

Inden for den videregående biblioteksfaglige uddannelse og forskningen og ved de videregående kurser

bør der gives det faste lærerpersonale de samme normer for arbejdsfordelingen, som er gældende ved de højere uddannelsesinstitutioner, hvor gennemsnitlig 45% af arbejdstiden anvendes på undervisning, 45% på forskning og 10% på administrative opgaver.

Forskningen foreslås især koncentreret om de centrale biblioteksfaglige områder, og inden for disse bør der åbnes mulighed for at erhverve en doktorgrad, såvel som den ovenfor omtalte licentiatgrad. Inden for disse fag foreslås forskningen og undervisningen forestået af professorer.

For at fremme mulighederne for forskning bør biblioteksskolen kunne tilbyde forskningsstipendier, der tænkes anvendt til forskningsopgaver såvel inden for skolens rammer som uden for disse, således eksempelvis til forskningsprojekter i samarbejde med biblioteker eller biblioteksfaglige organisationer m.v.

Stk. 2 Efter loven af 1966 blev uddannelsen af arkivernes medarbejdere henlagt til Danmarks Biblioteksskole. Denne ordning foreslås videreført, og kredsen af arkivmedarbejdere udvidet. På visse områder er uddannelsen af arkivernes personale henlagt til andre institutioner, heriblandt Danmarks Forvaltningshøjskole, og i nærværende bestemmelse er det derfor fastslået, at uddannelsen ved Danmarks Biblioteksskole først og fremmest sigter på medarbejdere ved statens arkivvæsen.

Stk. 3 Heri fastslås biblioteksskolens normale pligt til at uddanne de studerende med henblik på uddannelse eller videreuddannelse på de biblioteksfaglige områder og at afholde de hertil knyttede eksaminer. Inden for grunduddannelsen foreslår udvalget at lade en intern bedømmelse være betingelsen for den fortsatte biblioteksfaglige uddannelse, medens en bedømmelse under medvirken af personer uden for skolen (beskikkede censorer) først indtræder ved uddannelsens afslutning.

Stk. 4 Ved bestemmelsen er det pålagt ministeren at udfærdige nærmere regler om studieordningerne m.v. Den detaljerede udformning af studierne bør overlades til biblioteksskolen, således at alene forandringer i studiernes rammer bør fastlægges af ministeren for kulturelle anliggender.

Adgangsgivende til bibliotekaruddannelsens 1. del vil være studentereksamen og højere forberedelseseksamen samt andre lignende eksaminer. Adgangsbetingelserne tænkes i øvrigt fastsat således, at de følger reglerne for optagelse på basisuddannelserne og tillige åbner adgang for visse personalegrupper ved bibliotekerne.

Adgang til bibliotekaruddannelsens 2. del giver be-

stået 1. del eller basisuddannelse samt en kandidatgrad fra universitet eller højere læreanstalt; adgang til 2. dels studiet har desuden skolebibliotekar med læreruddannelse. Skolerådet har mulighed for at dispensere fra disse bestemmelser.

Stk. 5

Efter bestemmelsen skal nærmere regler om oprettelse og besættelse af professorstillinger og om tildeling af videnskabelige grader og forskningsstipendier fastsættes af ministeren.

Om tilrettelæggelsen af de videregående biblioteks-faglige studier og forskningen på biblioteksområdet henvises til bemærkningerne til § 2, stk. 1.

Til § 3

Ved forslaget søges den ordning for skolens styrelse endeligt gennemført, som har været gældende som en forsøgsmæssig ordning siden den 1. januar 1971.

I tråd med udviklingen ved andre læreanstalter har man ved Danmarks Biblioteksskole givet de studerende mulighed for ved repræsentation i et skoleråd at influere på skolens øverste ledelse, ligesom det ikke-undervisende personale har været repræsenteret i skolerådet. En udvikling i denne retning var forudsat af det folketingsudvalg, som behandlede forslaget til den nugældende lov om Danmarks Biblioteksskole, jfr. udvalgets tillægsbetænkning af 27. maj 1966. Erfaringerne fra forsøgsperioden har været særdeles positive, og man har fra udvalgets side stærkt anbefalet ordningens videreførelse ved indførelse af et skoleråd som biblioteksskolens øverste organ.

Skolerådet har bestået af biblioteksskolens rektor, undervisningslederne for sektion I og II, skolens administrator og den ledende bibliotekar samt en ligelig repræsentation for skolens lærere og studerende. Herudover har det ikke-undervisende personale haft repræsentation i skolerådet. Skolerådets sammensætning foreslås principielt ført videre, med de ændringer, der følger af indførelsen af en prorektor og bortfaldet af opdelingen mellem to sektioner, ligesom administrator efter forslaget ophører med at have stemmeret i skolerådet.

Herudover foreslås oprettet studienævn og fagudvalg m.v., ligesom der fortsat bør sikres kredse uden for biblioteksskolen en kontakt med skolens arbejde ved hjælp af et kontaktudvalg. Om disse organers sammensætning og om oprettelsen af et bibliotekaruddannelsesråd henvises til betænkningens kapitel 9.

Stk. 2

Stillingen som rektor ved Danmarks Biblioteksskole er en tjenestemandsstilling, som senest er normeret og klassificeret ved tjenestemandsløven af 1969. På længere sigt bør rektorstillingen som ved andre læreanstalter besættes efter indstilling fra skolens sty-

rende organ og for en tidsbegrænset periode. Valget af rektor bør ske blandt biblioteksskolens faste lærere.

- Stk. 3 Til aflastning af rektor og som stedfortræder for denne foreslås som ved en række andre læreanstalter udpeget en prorektor, der foreslås valgt for en tidsbegrænset periode blandt biblioteksskolens faste lærere.
- Stk. 4 Ved formuleringen af loven af 1966 har biblioteksskolens administrator indgået som et led i skolens øverste ledelse, uden at hans placering har fremgået entydigt af bestemmelsen. Ved forslaget følger man ordningen ved en række andre læreanstalter, hvor administrator står til rådighed for skolens ledelse uden at være stemmeberettiget medlem af denne.
- Stk. 5 Ved denne bestemmelse bemyndiges ministeren for kulturelle anliggender til at fastsætte nærmere styrelsesregler for biblioteksskolen og dennes afdelinger, jfr. det i bemærkningerne til stk. 1 anførte.
- Til § 4 Ved nærværende forslags § 1, stk. 2 åbnes der mulighed for etablering af bibliotekaruddannelser uden for skolen i København, foreløbigt ved oprettelse af en afdeling i Ålborg i tilknytning til det kommende universitetscenter. Indtil centerstrukturen er nærmere afklaret, vil det være rimeligt at indrette bibliotekaruddannelsen i Ålborg som en afdeling under Danmarks Biblioteksskole, som vil kunne forestå planlægningen og opbygningen af afdelingen. Man har i udvalget pegt på det ønskelige i, at afdelingen i Ålborg og eventuelt senere afdelinger så hurtigt som muligt integreres i centerstrukturen, og med henblik på dette foreslås ministeren for kulturelle anliggender bemyndiget til at fastsætte de undtagelsesbestemmelser, der er påkrævede for en sådan integrering.
- Til § 5 Forslaget er en videreførelse af den ordning med stipendier og vikargodtgørelse til deltagere i biblioteksskolens kurser, som blev indført ved loven af 1966. Ændringer i reglerne vil som tidligere kun kunne ske efter forhandling med økonomi- og budgetministeren og med finansudvalgets godkendelse.
- Til § 6 For at give den fornødne tid til planlægningen af de ændrede uddannelser ved Danmarks Biblioteksskole foreslås lovens ikrafttræden udsat til 1. juli 1974.

Bilag 1

Lov nr. 232 af 8. juni 1966.

Lov om Danmarks Biblioteksskole.

VI FREDERIK DEN NIENDE, af Guds Nåde Konge til Danmark, de Venders og Goters, Hertug til Slesvig, Holsten, Stormarn, Ditmarsken, Lauenborg og Oldenburg, gør vitterligt: Folketinget har vedtaget og Vi ved Vort samtykke stadfæstet følgende lov:

§ 1. Danmarks Biblioteksskole er statens biblioteksfaglige læreanstalt.

Stk. 2. Biblioteksskolen uddanner bibliotekarer til folkebiblioteker og meddeler biblioteksteoretisk undervisning til bibliotekarer, biblioteksassistenter og andre grupper af medarbejdere ved videnskabelige og faglige biblioteker. Den kan afholde kurser for medarbejdere ved offentlige arkiver.

Stk. 3. Skolen meddeler videregående uddannelse til faguddannede bibliotekarer og andre, der er fagligt ligestillet med disse.

Stk. 4. Biblioteksskolen skal fremme forskning inden for biblioteksvæsenet.

Stk. 5. Ministeren for kulturelle anliggender fastsætter nærmere regler om uddannelsens tilrettelæggelse og varighed.

§ 2. Biblioteksskolen ledes af en rektor, som i forbindelse med et lærerråd og skolens administrator forestår skolens forvaltning.

Stk. 2. Ministeren for kulturelle anlig-

gender fastsætter nærmere regler om skolens styrelse.

Stk. 3. De studerende ved Danmarks Biblioteksskole repræsenteres af de studerendes råd.

§ 3. Til bibliotekarer, der søger videregående faglig uddannelse, kan der ydes stipendier og refusion af eventuel udgift til vikar.

Stk. 2. Stipendier kan også ydes til andre biblioteksmedarbejdere under deltagelse i biblioteksskolens kurser.

Stk. 3. De nærmere regler om de i stk. 1 og 2 nævnte ydelser fastsættes af ministeren for kulturelle anliggender efter forhandling med finansministeren og godkendelse af finansudvalget.

§ 4. Loven træder i kraft den 1. juli 1967.

Stk. 2. Lov nr. 132 af 25. maj 1956 om Danmarks Biblioteksskole ophæves.

Stk. 3. Loven optages til revision senest i folketingsåret 1971-72.

Givet på Christiansborg slot, den 8. juni 1966.

Under Vor Kongelige Hånd og Segl.

FREDERIK R.

Hans Sølvhøj.

Bekendtgørelse om Danmarks Biblioteksskole.

I medfør af § 2, stk. 2, i lov nr. 232 af 8. juni 1966 om Danmarks Biblioteksskole fastsættes følgende bestemmelser:

Kapitel 1.

Formål og virksomhed.

§ 1. Danmarks Biblioteksskole er statens biblioteksfaglige læreanstalt.

Stk. 2. I overensstemmelse hermed skal biblioteksskolen uddanne bibliotekarer til folkebiblioteker og meddele biblioteksteoretisk undervisning til bibliotekarer, biblioteksassistenter og andre grupper af medarbejdere ved videnskabelige og faglige biblioteker. Biblioteksskolen kan afholde kurser for medarbejdere ved offentlige arkiver.

Stk. 3. Skolen meddeler videregående uddannelse til faguddannede bibliotekarer og andre, der er fagligt ligestillede med disse.

Stk. 4. Biblioteksskolen skal fremme forskning inden for biblioteksvæsenet.

§ 2. Biblioteksskolens undervisningsvirksomhed organiseres i 2 sektioner.

Stk. 2. Under sektion I optages studerende med studentereksamen eller lignende eksamen, der i en fire-årig studietid uddannes til bibliotekar ved folkebiblioteker. Studiet afsluttes med en afgangseksamen.

Stk. 3. Sektion II omfatter 2 linier:

- a) Bibliotekarlinjen, der i løbet af ca. 300 undervisningstimer meddeler biblioteksteoretisk undervisning til videnskabeligt uddannede bibliotekarer ved videnskabelige og faglige biblioteker og andre, der er fagligt ligestillede med disse.
- b) Linjen for biblioteksassistenter, der optager studerende med studentereksamen til en fire-årig uddannelse, hvori indgår en praktisk oplæring ved videnskabelige eller faglige biblioteker. Uddannelsen afsluttes med en afgangseksamen.

Stk. 4. Kurser for medarbejdere ved de offentlige arkiver afholdes efter behov. Kursus kan afsluttes med en eksamen.

Stk. 5. Biblioteksskolen meddeler videregående uddannelse til bibliotekarer ved folkebiblioteker, bibliotekarer og biblioteksassistenter ved videnskabelige og faglige biblioteker og andre, der er fagligt ligestillede med disse efter regler, der fastsættes af ministeren for kulturelle anliggender.

Stk. 6. Skolen afholder specialkurser og efteruddannelseskurser af kortere varighed.

Stk. 7. For deltidsbibliotekarer arrangerer skolen årlige biblioteksfaglige grundkurser ved centralbiblioteker eller på andre egnede steder. Når behovet herfor er tilstrækkelig stort, kan skolen arrangere kurser af længere varighed for deltidsbibliotekarer med nogen erfaring i biblioteksarbejde.

Stk. 8. Biblioteksskolen afholder bibliotekstekniske grundkurser for medarbejdere ved biblioteker i offentlige eller private institutioner og virksomheder.

Stk. 9. For kontoruddannet personale ved folkebiblioteker afholdes videreuddannelseskurser med henblik på ansættelse som biblioteksassistent ved folkebibliotekerne.

§ 3. Til fremme af forskning inden for de biblioteksfaglige områder kan rektor iværksætte forskningsopgaver og i forbindelse hermed gøre det muligt for enkelte personer at udføre specialstudier. Desuden kan skolen indsamle og bearbejde studiemateriale, ligesom specialstudier, lærebøger og anden biblioteksfaglig litteratur kan publiceres af biblioteksskolen.

Kapitel 2.

Organisation.

§ 4. Danmarks Biblioteksskole står under overtilsyn af ministeriet for kulturelle anliggender.

Stk. 2. Biblioteksskolen ledes af en rektor, som i forbindelse med et lærerråd og skolens administrator forestår skolens forvaltning.

§ 5. Rektor er Danmarks Biblioteksskoles leder og repræsenterer skolen udadtil. Rektor afgør alle sager, der ikke fordrer beslutning af ministeriet for kulturelle anliggender eller måtte være forbeholdt afgørelse af lærerrådet. I sådanne sager kan rektor dog træffe beslutning, når de skønnes ikke at kunne tåle opsættelse. Meddelelse om den trufne beslutning gives i så fald snarest ministeriet, henholdsvis lærerrådet.

Stk. 2. Rektor har tilsynet med undervisningen og skolens drift og økonomi.

Stk. 3. Rektor underskriver på biblioteksskolens vegne og udsteder eksamensbeviser.

Stk. 4. Rektor forelægger lærerrådet alle vigtige sager, f. eks. vedrørende ændringer i studieplaner og eksamensbestemmelser, forslag til oprettelse af nye embeder og besættelse af faste lærerstillingen samt udnævnelse af undervisningsledere, jfr. § 12, stk. 1.

Stk. 5. Forinden forslag fremsættes om væsentlige ændringer af undervisningsplaner eller eksaminer, fører rektor forhandling herom med henholdsvis Rigsbibliotekar embedet og Bibliotekstilsynet. Disse institutioner kan selv tage initiativ til sådanne forhandlinger.

Kapitel 3.

Lærerrådet m. v.

§ 6. Lærerrådet består af biblioteksskolens rektor, fagledere, administrator og den ledende bibliotekar. Lærerrådet kan for 2 år ad gangen supplere sig med indtil 5 andre faste lærere. Administrator fungerer som lærerrådets sekretær.

Stk. 2. Rektor sammenkalder og leder lærerrådets møder. Møde afholdes, når rektor finder anledning dertil, dog mindst 2 gange årligt. Rektor er pligtig at indkalde til møde, såfremt en fjerdedel af lærerrådets medlemmer skriftligt anmoder om drøftelse af et nærmere angivet emne.

Stk. 3. Lærerrådets medlemmer er pligtige at deltage i rådets møder, medmindre de har lovligt forfald. Forfald må i tide anmeldes til rektor.

Stk. 4. Lærerrådet er beslutningsdygtigt, når halvdelen af dets medlemmer er til stede. Beslutning træffes ved almindelig stemmeflerhed. Står stemmerne lige, er rektors stemme udslagsgivende. Skriftlig afstemning kan finde sted.

Stk. 5. I sager, som ikke er opført på et mødes dagsorden, kan der kun tages beslutning, når lærerrådet med rektors tilslutning giver sit samtykke dertil.

Stk. 6. Lærerrådet kan nedsætte udvalg til behandling af bestemte sager.

Stk. 7. Rektor kan sende sager til skriftlig votering blandt lærerrådets medlemmer. Hvis det af voteringen fremgår, at et af medlemmerne ønsker sagen behandlet i et lærerrådsmøde, skal dette ønske imødekommes.

Lærerforsamlingen

§ 7. Lærerforsamlingen består af lærerrådets medlemmer samt skolens øvrige lærerkræfter.

Stk. 2. Mindst én gang årligt indkalder rektor lærerforsamlingen til et møde, hvortil tillige De studerendes råd indbydes. Rektor afgiver over for forsamlingen beretning om biblioteksskolens virksomhed i det forløbne år. Denne beretning gøres til genstand for diskussion.

Kontaktudvalg.

§ 8. Der nedsættes et kontaktudvalg for hver af biblioteksskolens sektioner.

Stk. 2. Kontaktudvalget for sektion I består af rektor som formand, sektionens undervisningsleder og 2 af lærerrådet udpegede lærere, 2 repræsentanter for Bibliotekstilsynet, 5 medlemmer udpeget for 3 år ad gangen af Danmarks Biblioteksforenings sektion 1, samt 2 repræsentanter for De studerendes råd.

Stk. 3. Kontaktudvalget for sektion II består af rektor som formand, sektionens undervisningsleder og 2 af lærerrådet udpegede lærere, 5 medlemmer udpeget for 3 år ad gangen af rigsbibliotekaren (såfremt der oprettes et Forskningsbibliotekernes Fællesråd, da af dette) og 2 medlemmer udpeget for 3 år ad gangen af Danmarks Biblioteksforenings sektion 2 samt 2 repræsentanter for De studerendes råd.

Stk. 4. Formanden sammenkalder og leder kontaktudvalgets møder. Møde afholdes

mindst én gang årligt. Formanden er pligtig at indkalde til møde, såfremt 4 af udvalgets medlemmer fremsætter ønske derom.

Stk. 5. Kontaktudvalget har til opgave at drøfte biblioteksskolens undervisningsmæssige virksomhed for de pågældende områder og herunder at stille forslag til nye aktiviteter og ændringer i bestående.

Lærerne.

§ 9. Det påhviler lærerne at virke til fremme af biblioteksskolens formål.

Stk. 2. Det påhviler lærerne at varetage undervisningen og i givet fald eksaminationerne i overensstemmelse med gældende studie- og eksamensordninger.

Stk. 3. Det påhviler lærerne at give de oplysninger og udtalelser i tjenstlige anliggender, som rektor eller lærerrådet måtte anmode om.

§ 10. Faglederne har det faglige og pædagogiske ansvar for undervisningen inden for deres fagområde og deltager i denne.

Stk. 2. Det påhviler faglederne i videst muligt omfang at følge udviklingen og forskningen inden for deres fagområde, ligesom det påhviler dem at følge udviklingen inden for biblioteksvæsenet og i samfundet, således at de i særlig grad kan medvirke til at løse biblioteksskolens opgaver.

§ 11. Assisterende fagledere deltager i undervisningen og bistår faglederen på det pågældende fagområde.

§ 12. Efter indhentet erklæring i lærerrådet indstiller rektor til ministeriet, at der for 5-årige perioder blandt faglederne udpeges en undervisningsleder for hver af skolens sektioner.

Stk. 2. Undervisningslederne bistår rektor i udførelsen af hans pædagogisk-administrative opgaver, således især med undervisningens og eksaminernes tilrettelæggelse, tilsynet med det daglige arbejde og opretholdelse af god orden i skolens undervisningsmæssige virksomhed.

Administratoren.

§ 13. Administrator varetager under rektors tilsyn biblioteksskolens administrative og økonomiske ledelse, bestyrer skolens kasse- og regnskabsvæsen, leder dens kontor

og overvåger de givne bevillingers anvendelse i overensstemmelse med formålet.

Stk. 2. Administrator udarbejder og forelægger for rektor biblioteksskolens forslag til optagelse på finanslov, tillægsbevillingslov og normeringslov m. v.

Kapitel 4.

De studerendes råd.

§ 14. De studerendes råd er en af skolen anerkendt repræsentation for samtlige kategorier af de ved Danmarks Biblioteksskole indskrevne studerende. Det forhandler med skolens ledelse om sager, der vedrører de studerendes forhold og interesser. Rådet repræsenterer de studerende såvel over for skolen som udadtil. Lærerrådet fastsætter efter samråd med De studerendes råd de nærmere regler for dettes forhandling med skolen.

Stk. 2. Rådets medlemmer vælges hvert år af og blandt de indskrevne studerende på skolens to sektioner. Rådet fastsætter selv reglerne for dets indre forhold.

Kapitel 5.

Biblioteket.

§ 15. Danmarks Biblioteksskoles bibliotek skal tjene til støtte for skolens formål, jfr. § 1. Det er et offentligt bibliotek og statens hovedbibliotek for den biblioteks-faglige litteratur.

Kapitel 6.

Studie- og eksamensordninger.

§ 16. Undervisning og eksamen foregår på grundlag af normale studie- og eksamensordninger, hvis bestemmelser fastsættes ved bekendtgørelse af ministeren for kulturelle anliggender.

Kapitel 7.

Undervisning uden for biblioteksskolen.

§ 17. Såfremt forholdene måtte gøre det nødvendigt, kan undervisningen af enkelte grupper af studerende delvis henlægges til institutioner uden for biblioteksskolen. Kurser kan gennemføres ved biblioteker eller som opholdskurser på egnede steder. Rektor

træffer i så tilfælde de nødvendige foranstaltninger til undervisningens gennemførelse.

den studerende med lærerrådets samtykke udelukkes fra skolen.

Kapitel 8.

Almindelige bestemmelser.

§ 18. Enhver studerende ved Danmarks Biblioteksskole har pligt til at følge undervisningen og til at efterkomme de pålæg, som af rektor eller lærerne udstedes med hensyn til ro og orden inden for skolens område.

Stk. 2. Forsømmelse heraf kan pådrage vedkommende en advarsel af rektor. Såfremt denne advarsel viser sig frugtesløs, kan

§ 19. Studerende fra én sektion vil, når forholdene tillader det, kunne opnå rektors tilladelse til at følge undervisningen i enkelte fag inden for den anden sektion.

§ 20. Udlændinge, der indstilles dertil af lærerrådet, kan med ministeriets godkendelse optages på biblioteksskolen og indstille sig til dens eksaminer. Ministeriet kan i denne forbindelse bestemme, at de almindelige betingelser for optagelse fraviges i det enkelte tilfælde.

Ministeriet for kulturelle anliggender, den 18. december 1967.

Bodil Koch.

/ E. Thrane.

Uddrag af forslag af 9. januar 1970 til bekendtgørelse om Danmarks Biblioteksskole (kapitel 3-7 incl.)

Kapitel 3. Skolerådet.

§ 6. Skolerådet består af rektor, der er formand, undervisningslederen for sektion I, undervisningslederen for sektion II, administrator og den ledende bibliotekar samt 12 medlemmer valgt af lærerrådet, 12 medlemmer valgt af De studerendes Råd og 2 medlemmer valgt af det ved Danmarks Biblioteksskole ansatte ikke-undervisende personale.

Stk. 2. De 10 af lærerrepræsentanterne vælges af og blandt skolens faste lærere, medens de 2 vælges af og blandt de deltidsbeskæftigede lærere. Der skal ved sammensætningen af skolerådet tilstræbes så stor faglig bredde som muligt.

Stk. 3« De medlemmer af skolerådet, der vælges blandt lærerne og det ikke-undervisende personale på Danmarks Biblioteksskole, vælges for 2 år ad gangen. G-ensvalg kan finde sted.

Stk. 4. De af DSR valgte medlemmer af skolerådet skal omfatte repræsentanter både for sektion I og sektion II. Funktionsperioden er 1 år. G-ensvalg kan finde sted.

Stk. 5. Afgår et medlem af skolerådet inden funktionsperiodens udløb, vælges et nyt medlem af den pågældende gruppe for resten af funktionsperioden.

§ 7» Rektor sammenkalder og leder skolerådets møder. Møde afholdes, når rektor finder anledning dertil, dog mindst 2 gange pr. semester. Rektor er pligtig at indkalde til møde, såfremt en fjerdedel af skolerådets medlemmer skriftligt anmoder om drøftelse af et nærmere angivet emne.

Stk. 2. Skolerådets medlemmer er pligtige at deltage i rådets møder, medmindre de har lovligt forfald. Forfald må i tide anmeldes til rektor.

Stk. 3« Skolerådet er beslutningsdygtigt, når halvdelen af dets medlemmer er til stede. Beslutning træffes ved almindelig stemmeflerhed. Står stemmerne lige, er rektors stemme udslagsgivende. Skriftlig afstemning skal finde sted, når blot et medlem kræver det. Et medlem, der har lovligt forfald, kan afgive sin stemme ved skriftlig fuldmagt til et andet af skolerådets medlemmer. Skolerådet fastsætter i øvrigt selv sin forretningsorden.

Stk. 4« I sager, som ikke er opført på et mødes dagsorden, kan der kun tages beslutning, når skolerådet giver sit samtykke dertil.

Stk. 5» Skolerådet kan nedsætte udvalg til behandling af bestemte sager. Til disse udvalg kan der vælges medlemmer uden for skolerådet.

Stk. 60 Rektor kan sende sager til skriftlig votering blandt skolerådets medlemmer. Hvis det af voteringen fremgår, at et af medlemmerne ønsker sagen behandlet i et skolerådsmøde, skal dette ønske efterkommes.

§ 8. Skolerådet behandler sager vedrørende:

- a) forslag til retsregler gældende for biblioteksskolen,
- b) undervisningsplaner og principielle spørgsmål om studie- og eksamensforhold samt forskning,
- c) bestemmelser, der udfærdiges til efterretning for biblioteksskolens øvrige organer,
- d) biblioteksskolens budgetter og fordeling af biblioteksskolens bevillinger,
- e) planlægning af biblioteksskolens udbygning, herunder optagelse af væsentlige nye aktiviteter og oprettelse af fagområder,
- f) ansættelse af ledende bibliotekar, administrator og lærere i faste stillinger samt varig ansættelse af andet personale,
- g) indstillinger om udnævnelse af undervisningsledere,
- h) orlovsansøgninger,
- i) nedsættelse af stipendienævn,
- j) valg af biblioteksskolens repræsentanter i udvalg, bestyrelser, repræsentantskaber m.v.
- k) spørgsmål, der i henhold til gældende regler i øvrigt er henlagt til skolerådet,
- l) bemyndigelser til forretningsudvalget og til særlige udvalg til at træffe beslutninger på skolens vegne»

Stk. 2. Skolerådet kan i øvrigt af egen drift optage et hvert spørgsmål af interesse for biblioteksskolen.

Stk. 3. Skolerådets afgørelse er bindende for biblioteksskolens øvrige organer.

§ 9. Skolerådet nedsætter af sin midte et forretningsudvalg, som på skolerådets vegne træffer afgørelse i sager af hastende karakter og i enkeltsager eller i grupper af sager, som af skolerådet henvises til afgørelse i forretningsudvalget.

Stk. 2. Forretningsudvalget består af rektor, administrator, 3 af lærerrepræsentanterne og 3 af de studerendes repræsentanter.

Stk. 3. Forretningsudvalgets medlemmer vælges alle for et år ad gangen. Genvalg kan finde sted.

Stk. 4. Forretningsudvalget fastsætter selv sin forretningsorden, som skal godkendes af skolerådet.

§ 10. Forretningsudvalget indkaldes, når rektor skønner det nødvendigt, eller når 3 medlemmer begærer møde afholdt.

Kapitel 4. Studienævn.

§ 11. Der oprettes et studienævn for hver af de to uddannelsessektioner, bestående af undervisningslederen og 3 repræsentanter for lærerne valgt af lærerrådet samt 4 repræsentanter for de studerende valgt af DSR.

Stk. 2. Studienævnene vælger selv deres formand og fastsætter selv deres forretningsorden, der skal godkendes af skolerådet.

Stk. 3. Formanden indkalder til og leder studienævnets møder, Der skal indkaldes til møde, når formanden eller 2 medlemmer af nævnet begærer det.

Stk. 4. De lærerrådsvalgte medlemmer af studienævnene vælges for 2 år ad gangen» Genvalg kan finde sted.

Stk. 5. De af DSR valgte medlemmer af studienævnene vælges for 1 år ad gangen. Genvalg kan finde sted.

§ 12. Studienævnene har til opgave at medvirke til opnåelse af de bedst mulige studieforhold inden for deres område og skal med henblik herpå varetage opgaver vedrørende studier og eksaminer inden for deres område samt sådanne andre opgaver, som af skolerådet er henlagt til dem»

Stk. 2. Studienævnene kan fremsætte ønsker til skolens budgetforslag og skal ud fra hensynet til skolens undervisningsvirksomhed udtale sig om det årlige budgetforslag forinden dets behandling i skolerådet.

Stk. 3. Forslag til ændringer i bekendtgørelser og undervisningsplaner skal forelægges vedkommende studienævn til udtalelse.

Stk. 4. Studienævnene overvåger og medvirker til, at undervisningen inden for deres område forløber i overensstemmelse med de i bekendtgørelser og undervisningsplaner givne retningslinjer og målsætninger.

Herunder påhviler det især nævnene:

- a) at fremme koordinationen mellem fagene,
- b) at tilvejebringe studievejledninger, studieplaner og andet studieorienterende materiale,

- c) at påse og medvirke til, at eksamenskrav og eksamensformer er hensigtsmæssige og rimelige, samt at eksamenskrav og eksamensopgivelser meddeles de studerende klart og i god tid,
- d) at påse og medvirke til, at timeplaner og lokalefordeling fastlægges så hensigtsmæssigt som muligt,
- e) at påse og medvirke til, at undervisningen gennemføres på en pædagogisk hensigtsmæssig måde og under forhold, der såvel med hensyn til lokaler som til litteratur og andre studiemidler er forsvarlige,
- f) at tilvejebringe en årlig studiestatistik for området,
- g) at behandle klager over undervisnings- og eksamensforhold,
- h) at fremkomme med en udtalelse til skolerådet i forbindelse med valg af undervisningsledere,
- i) at fremkomme med en udtalelse til skolerådet i forbindelse med ansættelse af lærere i faste stillinger,
- j) at udarbejde forslag til ændring af undervisningsplaner,
- k) at fremkomme med en udtalelse til skolerådet i forbindelse med oprettelse af fagområder,
- l) at fremkomme med en udtalelse til skolerådet om ændringer i skolens optagelsesregler.

Stk. 5. Studienævnene har ret til at optage andre sager end de i stk. 4 nævnte til behandling og herunder afgive udtalelse til skolerådet.

§13. Hvor et studienævn har selvstændig kompetence, træffes afgørelsen ved simpelt stemmeflertal. Står stemmerne lige, udsættes sagen til behandling på et følgende møde. Står stemmerne også på dette møde lige, bortfalder forslaget, medmindre et flertal i nævnet - i erkendelse af, at sagen nødvendigvis skal afgøres - henskyder afgørelsen til skolerådet (forretningsudvalget).

Stk. 2. I andre sager kan ethvert mindretal kræve, at dets synspunkter videregives til det kompetente organ.

§ 14. Studienævnene kan nedsætte udvalg til behandling af bestemte sager. Medlemmerne af sådanne udvalg behøver ikke alle at være medlemmer af nævnene.

§15. Under studienævnenes behandling af sager om fagområder, fag eller enkeltpersoner skal de derved berørte lærere høres af nævnene.

Kapitel 5. Fagudvalg.

§16. Til drøftelse af særfaglige spørgsmål kan der nedsættes fagudvalg.

Stk. 2. Fagudvalg kan omfatte en sektion eller begge sektioner. Fagudvalg for et eller eventuelt flere beslægtede fag skal nedsættes, når der af vedkommende faglærere eller de studerende fremsættes ønske herom.

Stk. 3« Fagudvalg sammensættes normalt af et lige stort antal lærere og studerende, men pariteten kan fraviges, når begge parter er enige herom.

Stk. 4» Fagudvalgenes indkaldelser, dagsorden, referater og andet materiale tilstilles studienævnene.

Stk. 5. Spørgsmål, der er af principiel art eller går ud over det enkelte udvalgs faglige område, skal efter forudgående behandling i vedkommende fagudvalg, og forinden det eventuelt drøftes i skolerådet eller dets forretningsudvalg, forelægges vedkommende studienævn.

Kapitel 6. Lærerråd og De studerendes Råd.

§ 17. Lærerrådet består af rektor, alle lærere, som fungerer i faste lærerstillinger, samt repræsentanter for deltidsbeskæftigede lærere, hvis antal fastsættes af lærerrådet.

§ 18. De studerende Råd repræsenterer samtlige kategorier af de ved Danmarks Biblioteksskole indskrevne studerende i forhold til skolens ledelse, ligesom det overfor andre myndigheder er berettiget til at optræde på de studerendes vegne.

Stk. 2. Rådets medlemmer vælges hvert år af og blandt de indskrevne studerende på skolens to sektioner. Rådet fastsætter selv reglerne for dets indre forhold.

Kapitel 7. Skoleforsamling.

§ 19. Skoleforsamlingen består af rektor, skolens lærere, de studerende samt skolens ikke-undervisende personale.

Stk. 2. Mindst en gang årligt indkalder rektor skoleforsamlingen til et møde, hvor han aflægger beretning om biblioteksskolens virksomhed i det forløbne år. Denne beretning gøres til genstand for diskussion.

Bilag 4

Ministeriet for kulturelle anliggenders bekendtgørelse af 11. august 1970.

Bekendtgørelse om studie- og eksamensordning ved Danmarks Biblioteksskole, sektion I.

I henhold til § 1, stk. 5, i lov nr. 232 af 8. juni 1966 om Danmarks Biblioteksskole fastsættes følgende bestemmelser:

Kapitel 1.

Uddannelsen under sektion I.

§ 1. Uddannelsen af bibliotekarere til folkebiblioteker er tilrettelagt som et overvejende teoretisk studium af 4 års varighed. Den teoretiske undervisning foregår på biblioteksskolen.

Stk. 2. Den praktiske uddannelse, der strækker sig over i alt 9 måneder, er opdelt i en fire-måneders praktikanttjeneste ved et folkebibliotek (månederne september-december, efter bestået 1. del) og en fem-måneders bibliotekarisk volontørtjeneste ved et bibliotek (månederne februar-juni, efter 2. dels andet semester).

Stk. 3. Under den praktiske uddannelse står de studerende under tilsyn af rektor og bibliotekets leder. De studerende fordeles på bibliotekerne efter rektors anvisning, idet der i anden praktikperiode så vidt muligt tages hensyn til specielle uddannelsesønsker.

1. del

§ 2. 1. del af den teoretiske uddannelse strækker sig over to semestre. Undervisningen meddeles i form af forelæsninger og øvelser, og endvidere indgår studiebesøg som et led i undervisningen.

§ 3. Undervisningens 1. del omfatter følgende fag:

Håndbogskundskab
Deskriptiv katalogisering
Klassifikation

Kulturformidling og bibliotekernes organisation
Litteraturhistorie
Fagorientering og -litteratur
Bibliografi
Bogvalg
Børne- og skolebiblioteksarbejde
Studie- og læseteknik.

§ 4. 1. del afsluttes med skriftlige prøver i følgende fag:

Håndbogskundskab
Deskriptiv katalogisering
Klassifikation
Kulturformidling og bibliotekernes organisation

samt to mundtlige prøver i:

Litteraturkundskab.

Den ene mundtlige prøve omfatter litteraturhistorie, den anden mundtlige prøve omfatter fagorientering og faglitteratur inden for et af de gennemgåede hovedområder.

2. del.

§ 5. 2. del af den teoretiske uddannelse strækker sig over tre semestre. Undervisningen meddeles i form af forelæsninger, øvelser og andre, friere studieformer.

§ 6. Undervisningens 2. del omfatter følgende fag:

Bibliografi
Referencearbejde og dokumentation
Katalogiseringsmetoder
Klassifikationsteori
Bibliotekslovgivning
Administration og kommunalforvaltning
Arbejdsledelse og kommunikation

Biblioteksbygninger
 Bibliotekstekniske hjælpemidler
 Sociologi
 Psykologi
 Voksenpædagogik
 Litteraturhistorie
 Fagencyklopædi og -litteratur
 Børnelitteraturkundskab
 Litteraturanskaffelse, teori og praksis
 Audio-visuelle materialer
 Bibliotekshistorie og organisation
 Biblioteksfaglige referater
 Fremmedsproglig biblioteksterminologi
 Publikumsarbejde og public relations
 Børne- og skolebiblioteksarbejde
 Bibliotekernes specialsamlinger
 Kildepublikationer og arkiver
 Boghistorie
 Bogfremstilling og distribution.

§ 7. 2. del afsluttes med to skriftlige prøver i:

Litteraturkundskab
 samt en mundtlig prøve i hvert af fagene:

Bibliografi
 Fagencyklopædi og -litteratur.

Den ene skriftlige prøve omfatter litteraturhistorie, den anden skriftlige prøve omfatter fagencyklopædi og -litteratur.

Stk. 2. Prøven i bibliografi afholdes normalt efter 2. dels andet semester, de øvrige prøver ved afslutningen af 2. del.

3. del.

§ 8. 3. del af den teoretiske uddannelse strækker sig over et semester. Den studerende vælger et linjefag som særligt studeret område, jfr. §§ 9 og 10.

§ 9. Undervisningens 3. del omfatter:

Bibliotekskundskab (bibliotekshistorie, bibliotekslovgivning og biblioteksadministration)
 samt repræsentative områder inden for følgende linjefag:

Biblioteksadministration
 Bibliotekssociologi og kulturformidling
 Børnebibliotekskundskab
 Referencearbejde og dokumentation
 Audio-visuelle materialer og samlinger
 Bog- og bibliotekshistorie
 Bibliografi
 Klassifikationsteori og katalogiseringsmetoder
 Litteraturkundskab.

§ 10. Under 3. del udarbejdes:

En skriftlig hovedopgave inden for linjefaget

og 3. del afsluttes med to mundtlige eksaminationer, den ene i

Bibliotekskundskab (bibliotekshistorie, bibliotekslovgivning og biblioteksadministration),

den anden i

Linjefaget.

Stk. 2. Valget af emnet for den skriftlige hovedopgave inden for linjefaget træffes efter aftale med den pågældende faglærer ved slutningen af 2. dels andet semester, og besvarelsen skal i to maskinskrrevne eksemplarer være indleveret til skolen senest den 1. maj i det afsluttende semester.

Kapitel 2.

Eksaminatorer og censorer.

§ 11. Eksaminatorerne ved de mundtlige prøver udpeges af rektor blandt biblioteksskolens lærere. Ved bedømmelsen af de skriftlige prøver medvirker de pågældende faglærere.

§ 12. Censorer og censorsuppleanter beskikkes af ministeriet for kulturelle anliggender for tre år ad gangen efter indstilling fra lærerrådet. Ved bedømmelsen af samtlige skriftlige og mundtlige prøver, herunder bedømmelsen af den skriftlige hovedopgave inden for linjefaget, medvirker en censor.

Kapitel 3.

Karaktergivning.

§ 13. Ved bedømmelsen anvendes den i gymnasiet benyttede karakterskala analogt med reglerne for skalaens benyttelse ved studentereksamen, jfr. undervisningsministeriets bekendtgørelse af 4. februar 1963 om karakterskala, og jfr. undervisningsministeriets cirkulære af 6. februar 1963 om anvendelsen af den i bekendtgørelse af 4. februar 1963 omhandlede karakterskala.

Stk. 2. Om anvendelsen af de enkelte karakterer gælder følgende:

13: Gives for den usædvanlig selvstændige og udmærkede præstation.

11: Gives for den udmærkede og selvstændige præstation.

10: Gives for den udmærkede, men noget rutineprægede præstation.

- 9: Gives for den gode præstation, der ligger lidt over middel.
- 8: Gives for den middelgode præstation.
- 7: Gives for den ret jævne præstation, der ligger lidt under middel.
- 6: Gives for den noget usikre, men nogenlunde tilfredsstillende præstation.
- 5: Gives for den usikre og ikke tilfredsstillende præstation.
- 3: Gives for den meget usikre, meget mangelfulde og utilfredsstillende præstation.
- 0: Gives for den helt uantagelige præstation.

Stk. 3. Ved bedømmelsen af skriftlige prøver skal der ikke blot tages hensyn til den modenhed og de fagkundskaber, den studerende har lagt for dagen, men også til foredragets tydelighed og orden og sprogets rigthighed.

§ 14. Ved 1. del gives en karakter for hver af de fire skriftlige og to mundtlige prøver, i alt seks karakterer. Til beståelse af 1. del kræves, at summen af samtlige karakterer er mindst 33, og at summen af de to laveste karakterer plus gennemsnittet af de øvrige karakterer er mindst 13.

§ 15. Ved 2. del gives en karakter for hver af de to skriftlige og to mundtlige prøver, i alt fire karakterer. Til beståelse af 2. del kræves, at summen af disse fire karakterer er mindst 22, og at summen af de to laveste karakterer plus gennemsnittet af de to øvrige karakterer er mindst 13.

§ 16. Ved 3. del gives en karakter for den skriftlige hovedopgave inden for linjelaget og en karakter for hver af de to mundtlige eksaminationer. I beregningen af det endelige eksamensresultat indgår disse tre karakterer, samt karaktererne for de fire skriftlige prøver ved 1. del og karaktererne for de fire prøver ved 2. del, i alt elleve karakterer. Til beståelse af afgangseksamen kræves, at summen af disse elleve karakterer er mindst 61, og at summen af de to laveste karakterer plus gennemsnittet af de øvrige karakterer er mindst 13.

Stk. 2. Foruden de i stk. 1 nævnte elleve karakterer anføres i eksamensbeviset linjefagets betegnelse og den skriftlige hovedopgaves titel.

Kapitel 4.

Almene eksamensregler.

§ 17. På hvert stadium for sig kan ingen mere end to gange indstille sig til helheden af prøver ved henholdsvis 1., 2. og 3. del. Lærerrådet kan i ganske særlige tilfælde give dispensation fra denne bestemmelse. Prøverne kan kun aflægges i den normale rækkefølge.

Stk. 2. Ved en fornyet indstilling til en helhed af prøver på et givet stadium bortfalder karaktererne for tidligere prøver på samme stadium.

§ 18. I tilfælde, hvor en studerende på grund af sygdom eller af lignende grund til forfald ikke har kunnet deltage i prøver i den normale termin, lader biblioteksskolen afholde sygeeksamen.

Kapitel 5.

Praktikant- og volontørtjeneste.

§ 19. Efter bestået 1. del gør den studerende praktikanttjeneste ved et folkebibliotek i fire måneder (september-december), jfr. § 1, stk. 2.

Stk. 2. Ved praktikanttjenestens ophør afgiver bibliotekets leder en skriftlig udtalelse til rektor om den studerendes evner for praktisk biblioteksarbejde. Den studerende har adgang til efter ønske at blive gjort bekendt med denne udtalelse.

§ 20. Efter 2. dels andet semester gør den studerende bibliotekarisk volontørtjeneste ved et eller flere biblioteker i sammenlagt fem måneder (februar-juni), jfr. § 1, stk. 2. En del af volontørtjenesten kan henlægges til et videnskabeligt eller fagligt bibliotek.

Stk. 2. Ved volontørtjenestens ophør afgiver bibliotekets leder en skriftlig udtalelse til rektor om den studerendes virksomhed. En kopi af denne udtalelse tilstilles den studerende.

Sik. 3. Ved volontørtjenestens ophør afgiver den studerende til rektor en kort, skriftlig redegørelse for arbejdets forløb. En kopi af denne udtalelse tilstilles bibliotekets leder.

§ 21. Biblioteker, der modtager stats-tilskud i henhold til lov nr. 171 af 27. maj 1964 om folkebiblioteker m. v., er forpligtet

til at modtage biblioteksstuderende som praktikanter og volontører.

Stk. 2. Nærmere aftale om den praktiske uddannelse træffes ved forhandling mellem rektor og bibliotekernes ledere.

§ 22. For studerende, der i forvejen har embedseksamen eller har afsluttet anden højere uddannelse, kan lærerrådet med rektors tilslutning meddele dispensationer fra den normale studieplan. Dispensationerne skal kunne medføre en forkortelse af studietiden, især ved en afkortning af perioderne mellem de enkelte prøvers aflæggelse — herunder en afkortning af tiden for praktikant-

og volontørtjeneste — hvorimod der ikke kan meddeles fritagelse for aflæggelse af delprøver og endelig eksamen.

Kapitel 6.

Ikrafttræden.

§ 23. Studerende, der har begyndt studiet i januar 1967 eller tidligere, uddannes efter det hidtil gældende reglement, jfr. undervisningsministeriets bekendtgørelse af 4. januar 1957 om reglement og undervisningsplan for Danmarks Biblioteksskole.

§ 24. Bekendtgørelsen har virkning fra og med skoleåret 1970-71.

Ministeriet for kulturelle anliggender, den 11. august 1970.

K. Helveg Petersen.

/ Kirsten Østman.

Bilag 5

Ministeriet for kulturelle anliggenders bekendtgørelse nr. 462 af 18. september 1969.

Bekendtgørelse om studie- og eksamensordning ved Danmarks Biblioteksskole, sektion II, linjen for biblioteksassistenter.

I henhold til § 1, stk. 5, i lov nr. 232 af 8. juni 1966 om Danmarks Biblioteksskole, jfr. § 16 i bekendtgørelse om Danmarks Biblioteksskole af 18. december 1967, fastsættes følgende bestemmelser:

Kapitel 1.

Uddannelsen under sektion II, linjen for biblioteksassistenter.

§ 1. Uddannelsen af biblioteksassistenter til videnskabelige og faglige biblioteker er tilrettelagt som et studium af 4 års varighed, hvoraf det første og fjerde år omfatter en teoretisk undervisning ved Danmarks Biblioteksskole, det andet og tredje år en praktisk uddannelse ved uddannelsesberettigede biblioteker.

1. del.

§ 2. 1. del af den teoretiske uddannelse strækker sig over to semestre. Undervisningen meddeles i form af forelæsninger og øvelser, og endvidere indgår studiebesøg som et led i undervisningen.

§ 3. Undervisningens 1. del omfatter følgende fag:

Studie- og læseteknik.
Alm. håndbogskundskab.
Alm. bibliografi.
Speciel håndbogskundskab og bibliografi med fagenes encyklopædi.
Accessionering.
Boghandelen.
Deskriptiv katalogisering.
Indbinding og konservering.
Publikumsservice.
Dansk bibliotekshistorie, bibliotekssamarbejde og bibliotekslovgivning.
Håndskriftlæsning.
Translitteration.
Fremmedsproglig biblioteksterminologi.

Min. f. kult. anl. 1. kt. j. nr. 2505-2-69

Stk. 2. Hertil kommer et obligatorisk kursus i elementært russisk for de studerende, som ikke har haft russisk i gymnasiet eller ad anden vej har erhvervet sig tilsvarende kundskaber, og et tilsvarende kursus i fransk for de studerende, som ikke kan dokumentere elementære kundskaber i fransk.

Stk. 3. I løbet af det første uddannelsesår skal de studerende tillige have bestået prøve i maskinskrivning eller fremlægge bevis for bestået prøve.

§ 4. 1. dels fag afsluttes med skriftlige prøver i:

Alm. håndbogskundskab.

Alm. bibliografi.

Deskriptiv katalogisering

samt en prøve — efter skolens bestemmelse mundtlig eller skriftlig — i hvert af de to følgende områder:

- 1) Accessionering, boghandelen, indbinding og konservering samt publikumsservice.
- 2) Dansk bibliotekshistorie, bibliotekssamarbejde og bibliotekslovgivning, translitteration og fremmedsproglig biblioteksterminologi.

Kurserne i russisk og fransk afsluttes med en mundtlig prøve, hvor der kun gives karaktererne „bestået” og „ikke bestået”. Disse kurser kan, hvor praktiske forhold taler herfor, henlægges til et senere tidspunkt i uddannelsestiden, men prøverne skal senest være bestået inden 2. dels eksamen.

2. del.

§ 5. 2. del af den teoretiske uddannelse strækker sig over to semestre. Undervisningen meddeles i form af forelæsninger, øvelser og andre, friere studieformer. Endvidere indgår studiebesøg som et led i undervisningen.

§ 6. Undervisningens 2. del omfatter følgende fag:

Speciel håndbogskundskab og bibliografi med fagenes encyklopædi.

Katalogiseringsproblemer.

Klassifikation.

Dokumentation og referencearbejde.

Bogfremstilling.

Boghistorie.

Udenlandsk bibliotekshistorie, biblioteks-samarbejde og bibliotekslovgivning.

Biblioteksbygninger.

Biblioteksadministration.

Arbejdsledelse.

Kontororganisation.

Elektronisk databehandling.

Audio-visuelle materialer.

Arkivvæsen.

§ 7. 2. dels fag afsluttes med tre skriftlige prøver i:

Speciel håndbogskundskab og bibliografi med fagenes encyklopædi samt en prøve — efter skolens bestemmelse mundtlig eller skriftlig — i hvert af de 5 følgende områder:

- 1) Katalogiseringsproblemer og klassifikation.
- 2) Dokumentation og referencearbejde.
- 3) Bogfremstilling, boghistorie, udenlandsk bibliotekshistorie, bibliotekssamarbejde og bibliotekslovgivning.
- 4) Biblioteksbygninger, biblioteksadministration, arbejdsledelse og kontororganisation.
- 5) Elektronisk databehandling.

§ 8. Under 2. del udarbejdes en skriftlig specialeopgave inden for et væsentligt biblioteks-fagligt område.

Valget af emnet for specialeopgaven træffes efter aftale med den pågældende faglærer og undervisningslederen for sektion II inden slutningen af 2. dels 1. semester, og besvarelsen skal i to maskinskrrevne eksemplarer være indleveret til skolen senest den 1. maj i det afsluttende semester. Af hensyn til færdiggørelsen af denne opgave suspenderes undervisningen i ca. 3 uger.

Kapitel 2.

Eksaminatorer og censorer.

§ 9. Eksaminatorerne ved de mundtlige prøver udpeges af rektor blandt biblioteksskolens lærere. Ved bedømmelsen af de skriftlige prøver medvirker de pågældende faglærere.

§ 10. Censorer og censorsuppleanter beskikkes af ministeriet for kulturelle anliggender for tre år ad gangen efter indstilling fra lærerrådet. Ved bedømmelsen af samtlige skriftlige og mundtlige prøver, herunder specialeopgaven, medvirker en censor.

Kapitel 3.

Karaktergivning.

§ 11. Ved bedømmelsen anvendes den i gymnasiet benyttede karakterskala analogt med reglerne for skalaens benyttelse ved studentereksamen, jfr. undervisningsministeriets bekendtgørelse af 4. februar 1963 om karakterskala, og jfr. undervisningsministeriets cirkulære af 6. februar 1963 om anvendelsen af den i bekendtgørelse af 4. februar 1963 omhandlede karakterskala.

Stk. 2. Om anvendelsen af de enkelte karakterer gælder følgende:

- 13: Gives for den usædvanlig selvstændige og udmærkede præstation.
- 11: Gives for den udmærkede og selvstændige præstation.
- 10: Gives for den udmærkede, men noget rutineprægede præstation.
- 9: Gives for den gode præstation, der ligger lidt over middel.
- 8: Gives for den middelgode præstation.
- 7: Gives for den ret jævne præstation, der ligger lidt under middel.
- 6: Gives for den noget usikre, men nogenlunde tilfredsstillende præstation.
- 5: Gives for den usikre og ikke tilfredsstillende præstation.
- 3: Gives for den meget usikre, meget mangelfulde og utilfredsstillende præstation.
- 0: Gives for den helt uantagelige præstation.

Stk. 3. Ved bedømmelsen af skriftlige prøver skal der ikke blot tages hensyn til den modenhed og de fagkundskaber, den

studerende **har** lagt **for** dagen, men også til foredragets **tydelighed** og orden og sprogets **rigtighed**.

§ 12. Ved 1. del gives en karakter for hver af de skriftlige og mundtlige prøver, i alt fem karakterer. Ved prøverne i russisk og fransk gives kun karakteren „bestået" og „ikke bestået". Til beståelse af 1. del kræves, at summen af samtlige karakterer er mindst 28, og at summen af de to laveste karakterer plus gennemsnittet af de øvrige karakterer er mindst 13.

§ 13. Ved 2. del gives en karakter for hver af de skriftlige og mundtlige prøver samt en karakter for specialeopgaven, i alt 8 karakterer. Til beståelse af 2. del kræves, at summen af disse 8 karakterer er mindst 44, og at summen af de to laveste karakterer plus gennemsnittet af de øvrige karakterer er mindst 13.

§ 14. I beregningen af det endelige eksamensresultat indgår alle karakterer fra 1. og 2. del, i alt 13 karakterer.

Stk. 2. Foruden de i stk. 1 nævnte 13 karakterer anføres i eksamensbeviset den beståede prøve i russisk eller fransk og specialeopgavens titel.

Kapitel 4.

Almene eksamensregler.

§ 15. På hvert stadium for sig kan ingen mere end to gange indstille sig til helheden af prøver ved henholdsvis 1. og 2. del. Lærerrådet kan i ganske særlige tilfælde give dispensation fra denne bestemmelse. Prøverne kan kun aflægges i den normale rækkefølge.

Stk. 2. Ved en fornyet indstilling til en helhed af prøver på et givet stadium bortfalder karaktererne for tidligere prøver på samme stadium.

§ 16. I tilfælde, hvor en studerende på grund af sygdom eller af lignende grund til forfald ikke har kunnet deltage i prøver i den normale termin, lader biblioteksskolen afholde sygeeksamen.

Kapitel 5.

Den praktiske uddannelse.

§ 17. Efter bestået 1. del gennemgår den studerende i to år en praktisk uddannelse ved videnskabelige og faglige biblioteker.

Stk. 2. Den praktiske uddannelse bør foregå ved to biblioteker og skal tilrettelægges sådan, at der sikres den studerende en alsidig orientering inden for de væsentligste sider af biblioteksarbejdet og en oplæring såvel inden for humanistisk-samfundsvidenskabelige som naturvidenskabelig-tekniske fagområder.

Stk. 3. I videst muligt omfang skal de studerende herudover ved udstationering af ca. 1 måneds varighed inden for den praktiske uddannelsesetid sikres et kendskab til arbejdet i et folkebibliotek.

§ 18. Danmarks Biblioteksskole foretager efter aftale med vedkommende biblioteker og med hensyntagen til de studerendes ønsker fordelingen af de studerende til oplæring på egnede biblioteker.

Stk. 2. Uddannelsesberettigede biblioteker er Det kgl. Bibliotek, Universitetsbiblioteket 1. og 2. afdeling, Statsbiblioteket i Århus, Odense Universitetsbibliotek, Danmarks tekniske Bibliotek, Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskoles bibliotek, Handelshøjskolens bibliotek i København, Statens pædagogiske Studiesamling, Atomenergikommissionens bibliotek, Risø, samt andre fagbiblioteker, som ministeriet for kulturelle anliggender måtte godkende som uddannelsesberettigede.

§ 19. Den studerendes virksomhed under den praktiske uddannelse står under tilsyn af rektor og bibliotekets leder.

Stk. 2. Den studerende er under den praktiske uddannelse aflønnet med hensyntagen til, at den studerende primært er under uddannelse og først i anden række er en arbejdskraft for bibliotekerne.

§ 20. Efter den praktiske uddannelse på et bibliotek afgiver bibliotekets leder en skriftlig udtalelse til rektor om den studerendes virksomhed og evner for praktisk biblioteksarbejde. Den studerende har ret

til efter ønske at blive gjort bekendt med denne udtalelse.

Stk. 2. Efter den praktiske uddannelse på et bibliotek afgiver den studerende til rektor en kort, skriftlig redegørelse for arbejdets forløb.

Kapitel 6.

Ikkrafttræden.

§ 21. Studerende, der allerede er antaget

som biblioteksassistentelever ved videnskabelige og faglige biblioteker, uddannes efter det hidtil gældende reglement, jfr. undervisningsministeriets bekendtgørelse af 4. januar 1957 om reglement og undervisningsplan for Danmarks Biblioteksskole.

§ 22. Bekendtgørelsen har virkning fra og med undervisningsåret 1969-70.

Ministeriet for kulturelle anliggender, den 18. september 1969.

K. Helveg Petersen.

/ E. Thrane.

Bilag 6

Ministeriet for kulturelle anliggenders bekendtgørelse Nr. 461. af 18. september 1969.

Bekendtgørelse om studieordningen ved Danmarks Biblioteksskole, sektion II, linjen for forskningsbibliotekarere.

I henhold til § 1, stk. 5 i lov nr. 232 af 8. juni 1966 om Danmarks Biblioteksskole, jfr. § 16 i bekendtgørelse om Danmarks Biblioteksskole af 18. december 1967, fastsættes følgende bestemmelser:

§ 1. Adgang til optagelse på Danmarks Biblioteksskoles linje for forskningsbibliotekarere har videnskabeligt uddannede, der er ansat som bibliotekarere (herunder bibliotekaraspiranter) eller dokumentalister ved videnskabelige og faglige biblioteker eller ved dokumentationscentre.

Stk. 2. Lærerrådet kan under særlige omstændigheder dispensere fra de nævnte adgangsbetingelser.

§ 2. Ansøgning om optagelse på Danmarks Biblioteksskoles linje for forskningsbibliotekarere må indsendes til rektor gennem vedkommende institution inden en af skolen nærmere angivet frist. Ansøgningen bilægges attesteret afskrift eller kopi af eksamensbeviser samt ansættelsesbrev. Efter modtagelsen af papirerne indskrives ansøgeren som studerende ved Danmarks Biblioteksskole, såfremt betingelserne for optagelse er opfyldt, og modtager fra rektor et bevis herfor.

§ 3. Undervisningen omfatter 300-350 timer og fordeles over to sammenhængende perioder i hvert af to på hinanden følgende semestre. Der forlanges løst én større eller 2-3 mindre specialopgaver, hvis emner kan vælges inden for alle uddannelsens fagområder. Ved bedømmelsen af opgaverne, for hvilke der ikke gives karakter, medvirker vedkommende faglærer og censorer, der beskikkes af ministeriet for kulturelle anliggender efter indstilling fra lærerrådet. Nogen egentlig eksamen afholdes ikke, men de

studerende, som regelmæssigt har fulgt undervisningen, og hvis specialopgave(r) godkendes, modtager bevis for at have gennemført uddannelsen.

§ 4. Undervisningen meddeles i form af forelæsninger, eksaminatorier, øvelser samt under friere studieformer i fag som:

Biblioteksvæsenets organisation og samarbejdsformer, bibliotekstyper

Biblioteksadministration

Elektronisk databehandling i bibliotekerne

Bibliotekets indretning

Litteraturens erhvervelse og konservering

Katalogiseringsproblemer

Klassifikationssystemer og alfabetisk emneregistrering

Udarbejdelse af bibliografier

Translitteration

Videnskabens organisation

Introduktion til bibliografien og alm. bibliografi

Alm. håndbogskundskab

Speciel bibliografi og håndbogskundskab med fagenes encyklopædi og lærdomshistorie

Publikumsservice

Manuskripttilrettelæggelse, bogfremstilling, reprografi

Boghistorie

Bibliotekshistorie

Stk. 2. Inden for faget Speciel bibliografi og håndbogskundskab med fagenes encyklopædi og lærdomshistorie vil de studerende kunne vælge mellem

1) Humanistiske fag

2) Naturvidenskab, matematik, medicin

3) Teknik

4) Samfundsvidenskaber.

Stk. 3. I undervisningen indgår en række studiebesøg på biblioteker og andre institutioner.

Ministeriet for kulturelle anliggender, den 18. september 1969.

K. Helveg Petersen.

/ E. Thrane.

Cirkulære om stipendier og vikarhjælp under videregående biblioteks-faglig uddannelse og deltagelse i kurser på Danmarks Biblioteksskole.

I henhold til § 3, stk. 3, i lov nr. 232 af 8. juni 1966 om Danmarks Biblioteksskole fastsættes herved følgende bestemmelser om ydelse af stipendier og refusion af vikarudgifter for bibliotekarer, der gennemgår en videregående biblioteksfaglig uddannelse på Danmarks Biblioteksskole og om ydelse af stipendier til andre biblioteksmedarbejdere under deltagelse i biblioteksskolens kurser.

I. Årskurser og kurser på mindst 3 måneder for bibliotekarer.

§ 1. Fastansatte bibliotekarer, aspiranter til bibliotekarstillinger og ikke-tjenestemandsansatte bibliotekarer, som med biblioteksbestyrelsens tilladelse holder vikar for at gennemgå yderligere biblioteksfaglig uddannelse på Danmarks Biblioteksskole, har i et på de årlige finanslove fastsat omfang adgang til at få vikarudgifterne afholdt af statskassen.

§ 2. Betingelserne herfor er 1) at den videregående uddannelse gennemgås på et kursus af mindst 3 måneders varighed, 2) at den pågældende må ophøre fuldt ud med sin bibliotekargerning i kursustiden, 3) at vikaren er godkendt af biblioteksbestyrelsen og aflønnes efter gældende regler for aflønning af løse vikarer.

§ 3. Ansøgning om vikarhjælp sker på et særligt skema, der kan rekvireres hos Danmarks Biblioteksskole. Skemaet fremsendes tillige med ansøgning om optagelse på kursus gennem bibliotekets leder til rektor for Danmarks Biblioteksskole.

Stk. 2. Bibliotekets leder attesterer de i ansøgningen givne oplysninger og meddeler de i øvrigt nødvendige oplysninger.

Stk. 3. Rektor træffer afgørelse om, hvorvidt det ansøgte vil kunne imødekommes inden for de på finansloven fastsatte ram-

mer, og underretter ansøgeren og bibliotekslederen om den trufne afgørelse.

§ 4. Vikarrefusionen anvises månedsvis bagud til det pågældende bibliotek.

Stk. 2. Ydelse af vikarrefusion er betinget af, at bibliotekaren fuldender kursus. Afbrydes dette på grund af sygdom eller anden utilregnelig årsag, kan rektor dog under særlige omstændigheder tillade, at vikarrefusionen for den tid han har deltaget i kursus, ikke tilbagebetales.

§ 5. Bibliotekarer, der opnår vikarhjælp, kan, såfremt deres deltagelse i kursus efter biblioteksskolens skøn påfører dem særlig store udgifter til dobbelt husførelse, få tildelt et særligt tilskud til dækning af disse udgifter.

Stk. 2. Tilskuddet til dobbelt husførelse er betinget af, at bibliotekaren ved kursus begyndelse dokumenterer, at vedkommende i kursusperioden opretholder sit hjem med selvstændig husførelse, og at den dobbelte husførelse er forbundet med særlig store udgifter.

Stk. 3. Tilskuddet, der for tiden andrager 100 kr. månedlig, tilstås af rektor efter modtagelsen af de i stk. 1 omhandlede oplysninger. Det anvises månedsvis bagud.

§ 6. Rektor kan tillægge kursussøgende, der ikke har opnået vikarhjælp, men som i øvrigt opfylder betingelserne for optagelse på kursus, andel i de på de årlige finanslove bevilgede beløb til stipendier.

II. Specialkurser og efteruddannelseskurser af kortere varighed for bibliotekarer og biblioteksassistenter.

§ 7. Til deltagere, som må tage ophold på kursusstedet, ydes en opholdsgodtgørelse på 15 kr. pr. dag samt et beløb til dækning

af udgifterne til én hen- og hjemrejse på 2. klasse.

Stk. 2. Til deltagere, som ikke tager ophold på kursusstedet, ydes befordringsgodtgørelse, såfremt de ikke bor i vedkommende kommune eller for kurser på Danmarks Biblioteksskole i hovedstadsområdet.

///. Kurser for deltidsbibliotekarer og for biblioteksassistenter ved folkebibliotekerne.

§ 8. Til deltagere, som må tage ophold

på kursusstedet, ydes en opholdsgodtgørelse på 15 kr. pr. dag samt et beløb til dækning af udgifterne til én hen- og hjemrejse på 2. klasse.

Stk. 2. Til deltagere, som ikke tager ophold på kursusstedet, ydes befordringsgodtgørelse, såfremt de ikke bor i vedkommende kommune eller for kurser på Danmarks Biblioteksskole i Yovedstadsområdet.

Ministeriet for kulturelle anliggender, den 11. november 1968.

P. M.V.

Henning Eohde.

/ E. Thrane.

Oversigt over kursusvirksomheden på Danmarks Biblioteksskole 1967/68 ff.

Sektion I

- 1967/68: 5 kurser for deltidsbibliotekarere afholdt på forskellige centralbiblioteker i landet. I alt 144 deltagere.
3. og 4. kursus for biblioteksassistenter ved folkebibliotekerne. Hvert kursus er på 2 måneder. I alt 37 deltagere.
- 1 uges kursus for kontaktbibliotekarere. 34 deltagere.
- 10 dages kursus for musikbibliotekarere med 24 deltagere. Kurset lagde især vægt på musikbibliotekarens specielle hjælpemidler samt opbygningen af grammofonpladesamlinger og udnyttelsen af disse.
- 1968/69: 1 uges kursus for oplandsbibliotekarere med 30 deltagere.
- 5 kurser for deltidsbibliotekarere med i alt 124 deltagere.
5. og 6. kursus for biblioteksassistenter ved folkebibliotekerne. I alt 40 deltagere.
- 10 dages kursus for hospitalsbibliotekarere. 20 deltagere.
- Kursus for bibliotekarere, der kunne tænke sig at undervise på Danmarks Biblioteksskole i katalogisering. 9 deltagere.
- Et lignende kursus for bibliotekarere, der kunne tænke sig at undervise i klassedeling. 11 deltagere.
- 3 måneders kursus for børnebibliotekarere med 26 deltagere.
- 3 ugers kursus i teknisk litteraturtjeneste. 21 deltagere.
- 3 måneders kursus i musikkundskab med 13 deltagere. Hovedvægten i kurset var lagt på musikhistorie og musiklære.
- 1 uges kursus i litterær kritik, moderne litterære kritiske strømninger. 17 deltagere.
- 1969/70: 3 kurser for deltidsbibliotekarere med i alt 67 deltagere.

7. og 8. kursus for biblioteksassistenter ved folkebibliotekerne med i alt 48 deltagere.

1 uges kursus for hospitalsbibliotekarere med 22 deltagere.

3 måneders kursus for børnebibliotekarere med 22 deltagere.

10 dages kursus for bibliotekarere ved musikafdelinger; diskotekskursus med 25 deltagere.

1 måneds kursus fordelt på 2 x 14 dage i teknisk litteraturtjeneste med 20 deltagere.

10 dages kursus i ungdomsbiblioteksarbejde med 25 deltagere.

1970/71:

2 kurser for deltidsbibliotekarere med 52 deltagere.

9. og 10. kursus for biblioteksassistenter ved folkebibliotekerne med 63 deltagere.

Grundkurser for kontormedarbejdere i katalogafdelinger på 5 biblioteker i landet samt på Danmarks Biblioteksskole. Ca. 200 deltagere.

1 uges seminar for katalogisatorer i anledning af overgangen til 5. udg. af Decimalklassedelingen. 86 deltagere.

3 måneders kursus i biblioteksadministration med 17 deltagere.

1 uges kursus i kontaktarbejde for medarbejdere i folkebibliotekerne. Kurset måtte dubleres. I alt 50 deltagere.

10 dages kursus i arbejde med ikke-boglige materialer (av). Kurset måtte dubleres. I alt 67 deltagere.

3 måneders kursus for børnebibliotekarere med 21 deltagere.

1971/72:

2 kurser for deltidsbibliotekarere med 52 deltagere.

11. kursus for biblioteksassistenter ved folkebibliotekerne i september/november 1971 med 33 deltagere.

12. kursus i januar/marts 1972 med 33 deltagere.

4 måneders kursus i musikkundskab i august 1971 + januar-marts 1972. 25 deltagere.

14 dages kursus i referencekundskab i oktober 1971 med 27 deltagere. Kurset dubleret februar 1972 med 27 deltagere.

8 dages kursus i edb for folkebibliotekarer i oktober 1971 med 20 deltagere. Kurset dubleret i november 1971 med 20 deltagere.

8 dages kursus i udgavekundskab i december 1971 med 27 deltagere.

Grundkursus for kontomedarbejdere i katalogafdelinger i 5 byer i landet samt på Danmarks Biblioteksskole i oktober 1971 med i alt 142 deltagere.

2 ugers kursus i filmformidling i april 1972. 50 deltagere.

1972/73:
(afholdt eller
planlagt)

3 måneders kursus i børnebibliotekskundskab i marts-maj 1973, specielt beregnet for børnebibliotekarer uddannet før 1971. 25 deltagere.

3 måneders kursus i hospitalsbiblioteksarbejde og arbejde med andre særopgaver i februar-april 1973. 28 deltagere.

Efteruddannelseskursus i efteråret 1972 for biblioteksassistenter i forberedelsesarbejdet. 2½ uge i København med 24 deltagere og gentagelse i Århus med 24 deltagere.

For biblioteksassistenter i publikumsarbejdet og administrationen vil der i foråret 1973 blive forsøgt arrangeret efteruddannelseskurser, sandsynligvis også forsøgt henlagt til provinsen.

13. kursus for biblioteksassistenter ved folkebibliotekerne i september og november 1972. 29 deltagere.

14. kursus for biblioteksassistenter ved folkebibliotekerne i september og november 1972. 29 deltagere.

15. kursus for biblioteksassistenter ved folkebibliotekerne i januar og marts 1973. 27 deltagere.

Kursus i teknisk litteraturtjeneste. 2 x 14 dage, marts og maj 1973. Ca. 20 deltagere.

Kursus i jazz, beat og folkemusik. 10 dage i februar 1973. 28 deltagere.

2 ugers kursus i biblioteksbyggeri og biblioteksindretning i Herning i november 1972. 34 deltagere. Gentagelse i april 1973 med 27 deltagere.

Edb-kurser á 8 dage for folkebibliotekernes personale. To i oktober 1972 og et i april 1973. 20 deltagere på hvert.

14 dages kursus i lokalhistorie. Oktober 1972. 27 deltagere. Gentagelse i februar 1973 med 27 deltagere.

Kursus i udstillingsteknik i maj 1973. 36 deltagere.

Grundkurser for kontomedarbejdere i katalogafdelinger, efteråret 1972. 5 kurser forskellige steder i landet å 1 uge, med i alt ca. 85 deltagere.

2 deltidsbibliotekarkurser sommeren 1972 i Herning og Slagelse med i alt 55 deltagere.

1973/74:
(planlagt)

4 måneders kursus i musikkundskab. August 1973 og januar-marts 1974.

Kursus i biblioteksadministration, efteråret 1973.

Kurser for børnebibliotekarere. Det er tanken at tage en række specielle emner op i kursusform for børnebibliotekarere. Kurserne vil blive af varierende længde.

Kursus i arbejde med ikke-boglige materialer.

14 dages kursus i referencekundskab. April 1973.

Diskotekskursus. Kursus for musikbibliotekarere og andre, der har med musikbiblioteksarbejde at gøre.

Bibliotekerne og filmformidlingen. 8-10 dage, foråret 1974.

Kursus for kunstabliotekarere. 8-10 dage.

Edb-kursus. 8 dage.

Efteruddannelseskursus for biblioteksassistenter i forberedelsesarbejdet, publikumsarbejdet og administrationen.

Kursus i kontaktarbejde og kulturelle arrangementer.

Grundkurser for kontomedarbejdere i katalogafdelinger.

Sektion II

1967/68:

1 måneds instruktionskursus for medarbejdere ved industri- og institutionsbiblioteker fordelt på 2 x 14 dage. I alt 47 deltagere.

1968/69:

1 måneds instruktionskursus som ovennævnte med 40 deltagere.

Kursus i russisk for medarbejdere ved forskningsbibliotekerne oktober-maj med 4 ugentlige timer. 20 deltagere.

1969/70:

1 måneds instruktionskursus som ovennævnte med 40 deltagere.

2 edb instruktionskurser for forskningsbibliotekarere med i alt 40 deltagere.

1 kursus for forskningsbibliotekarere med 16 deltagere.

1970/71:

1 edb kursus for forskningsbibliotekarere. 20 deltagere.

1 kursus for forskningsbibliotekarere. 19 deltagere.

1 edb kursus for Danmarks Biblioteksskoles lærere. 15 deltagere.

1 måneds instruktionskursus. 40 deltagere.

6 efteruddannelseskurser afviklet i disse år for bibliotekarere ved forskningsbibliotekerne. I alt 120 deltagere.

1971/72:

2 efteruddannelseskurser for bibliotekarere ved forskningsbibliotekerne. 40 deltagere.

1 instruktionskursus som førnævnte. 40 deltagere.

1972/73:
(afholdt eller
planlagt)

2 efteruddannelseskurser for bibliotekarere ved forskningsbibliotekerne. 46 deltagere.

1 kursus for forskningsbibliotekarere. 16 deltagere.

1 instruktionskursus i Århus. 20 deltagere.

I øvrigt

1968/69:

4 måneders UNESCO-kursus for "Teachers of Librarianship" i udviklingslandene. 15 deltagere.

1969/70:

Kursus for arkivsekretærelever med 8 deltagere.

2 x 1 uges kursus i reprografi for medarbejdere ved såvel forsknings- som folkebiblioteker. 40 deltagere.

Kursus for lærere ved Danmarks Biblioteksskole i pædagogik med 18 deltagere.

1970/71:

2. UNESCO-kursus for "Teachers of Librarianship" i udviklingslandene. 15 deltagere.

1972/73:
(planlagt)

Kursus i pædagogik for lærere ved Danmarks Biblioteksskole.

18 ugers kursus for arkivsekretærelever i januar-marts og september-november 1973.

Bilag 9

Betænkning af 6. januar 1972 om bibliotekaruddannelsens kapacitet, afgivet af et underudvalg nedsat af udvalget til revision af lov af 8. juni 1966 om Danmarks Biblioteksskole

De i betænkningen omtalte bilag er ikke medtaget.

Ved skrivelse af 26. oktober 1971 (5.kt. J.nr. 509-1-71) anmodede ministeriet for kulturelle anliggender udvalget til revision af lov af 8. juni 1966 om Danmarks Biblioteksskole om

at tage spørgsmålet om eventuelle foranstaltninger til imødegåelse af bibliotekarmangelen med i sine overvejelser og snarest muligt afgive indstilling til ministeriet om, hvorvidt og i hvilket omfang en hurtig udbygning af uddannelseskapa-
citeten på skolens 2 sektioner må anses for påkrævet.

Til hurtig behandling af dette spørgsmål nedsatte hovedudvalget på sit 3. møde 28.10.71 et underudvalg, som har holdt 4 møder: 8. og 23. november, 1. og 16. december 1971.

Alle underudvalgets 7 medlemmer valgtes af hovedudvalgets midte:

Bibliotekar Jan Østergaard Bertelsen, Bibliotekarforeningen
Rigsbibliotekar Palle Birkelund, Forskningsbibliotekernes Fællesråd
Fagleder Viggo Bredsdorff, Danmarks Biblioteksskole (formand)
Biblioteksstuderende Anne Fritzen, Danmarks Biblioteksskole
Biblioteksstuderende Mikael Jakobsen, Danmarks Biblioteksskole
Bibliotekar Birgit Pedersen, Bibliotekarforbundet
Bibliotekskonsulent Børge Sørensen, Bibliotekstilsynet

Fagleder B.V. Elberling, Danmarks Biblioteksskole, har efter indbydelse deltaget i drøftelserne af udbud af og efterspørgsel efter bibliotekarisk uddannet arbejdskraft på underudvalgets 2. og 3. møde.

Underudvalgets sekretær har været lektor Jørgen Svane-Mikkelsen, Danmarks Biblioteksskole.

Ved nedsættelse af underudvalget udformede hovedudvalget ikke noget egentligt kommissorium for dette. På det første møde vedtog medlemmerne derfor at definere underudvalgets arbejdsopgave som en vurdering af den nødvendige uddannelseskapa-
citet på kort sigt og den relevante kursusvirksomhed. Dette blev forelagt og godkendt på hovedudvalgets 4. møde 16.11.71.

Underudvalgets forhandlinger har følgelig stort set været koncentreret om de hovedpunkter, hvori nedenstående redegørelse er opdelt:

1. Behovet for bibliotekarer på kort sigt.
2. Dækning af bibliotekarbehovet.
3. Oprettelse af nye uddannelsessteder.

Følgende arbejdsmateriale, som er vedføjet som bilag, har dannet grundlag for drøftelserne: +)

- A. B.V. Elberlings notat af 7.10.71.
Notatet, der er stilet til og udarbejdet på opfordring af rektor for Danmarks Biblioteksskole, vedrører anvendeligheden ved et skøn over den samlede aktuelle bibliotekarmangel af den "Oversigt over bibliotekarsituationen pr. 1.8.71 i en række biblioteker", som børnebibliotekarer i "Sofiegruppen" har udarbejdet.
 - B. Børge Sørensens notat af 29.11.71.
Notatet, der er udarbejdet på underudvalgets opfordring, vedrører omfanget af bibliotekarbehovet og den nødvendige udvidelse af uddannelseskapaleteten på Danmarks Biblioteksskoles sektion I.
 - C. Viggo Bredsdorffs notat af 10.12.71 vedrørende "Forsøg på opstilling af krav til et alment efteruddannelseskursus, åjourføringskursus for folkebibliotekarer".
 - D. Henvendelser til lovrevisionsudvalget og/eller ministeriet for kulturelle anliggender vedrørende placering af en ny biblioteksskole i provinsen:
 - a. Viborg byråd
 - b. Aabenraa Købstad
 - c. Skanderborg byråd
 - d. Sønderborg kommune og Sønderjyllands amtsråd
 - e. Odense Universitetscenter
 - f. Århus, magistratens 4. afdeling
 - g. Aalborg Universitetscenter
 - E. Fra Planlægningsrådets "De videregående uddannelsers udbygning 1971/72 - 1975/76":
 - a. Oversigt over driftsomkostninger ved videregående uddannelser 1968/69 (side 23).
 - b. Skøn over investeringsbehov og driftsudgiftstigninger 1970-1975 ved udbygningsforslag (side 172).
- +) De omtalte bilag er ikke medtaget.

1. Behovet for bibliotekarer på kort sigt

Sektion I Underudvalgets drøftelser af bibliotekarbehovets omfang har taget deres udgangspunkt i B.V. Elberlings notat af 7.10.71 (bilag 1) og Børge Sørensen's notat af 29.11.71 (bilag 2), som behandler stort set den samme problematik ud fra forskellige synsvinkler og når til forskellige svar på de samme spørgsmål. Børge Sørensen har forsøgt ved beregninger og skøn at fastsætte bibliotekarbehovets størrelse og omfanget af en eventuel udvidelse af folkebibliotekaruddannelsens kapacitet, mens Elberling har haft en mere bundet opgave, jfr. bilag 1, side 1.

Den akutte bibliotekarmangel Den undersøgelse, Elberling bygger på, viser, at der pr. 1. august 1971 var knap 50 ledige bibliotekarstillinger i det sydlige og vestlige Jylland (Ringkøbing, Vejle og Ribe amter og det kommende Sønderjyllands amt). Da dette område rummer ca. 1/8 af landets befolkning, konkluderer Elberling, at der for tiden i hele landet er højst 400 ubesatte stillinger, eftersom det undersøgte område er blandt de hårdest ramte af bibliotekarmangelen. I sin redegørelse anslår Børge Sørensen antallet af ledige stillinger i 1971 til 300.

Elberling bemærker selv, at Sofiegruppens undersøgelse næppe kan bruges til andet end et meget løst skøn over den aktuelle bibliotekarmangels maksimale størrelse. Underudvalget vil imidlertid finde det misvisende at definere bibliotekarmangelen som et øjeblikkeligt antal ledige stillinger, der i øvrigt vil svinge betydeligt inden for et år afhængigt af budgetlægningsstidspunktet og biblioteksskolens dimission af nyuddannet arbejdskraft.

Det må tages i betragtning, at forskellige forhold tilslører den egentlige bibliotekarmangels størrelse. Mangelssituationen i sig selv kan bevirke, at en del stillinger ikke normeres på grund af de ringe udsigter til at få dem besat, at allerede normerede, men ubesatte stillinger atter inddrages, at deltidsbiblioteker undlader at gå over til heltidsstatus, og at ikke faguddannet arbejdskraft i et vist omfang er blevet beskæftiget ved bibliotekarisk arbejde. Børge Sørensen forsøger at jugere sig til det aktuelle efterslæb ved et skøn over antallet af normerede, ubesatte stillinger + stillinger besat med anden arbejdskraft (deltidsbibliotekarer) + nedlagte normeringer + ikke normerede, men ønskelige stillinger. Resultatet er et uopfyldt personalebehov på 625 bibliotekarer, men det understreges, at alle komponenter i opgørelsen hviler på et - omend begrundet - skøn, fordi heller ikke Bibliotekstilsynet råder over talmateriale til belysning af problematikken.

Elberling foreslår en regulær spørgeskemaundersøgelse på alle landets heltidsbiblioteker over antallet af

ubesatte stillinger + antallet af stillinger på budgetforslaget for 1972/73 + et skøn over det antal stillinger, der derudover er behov for at få oprettet og besat. Underudvalget har drøftet denne mulighed, men finder imidlertid, at en sådan undersøgelses resultater vil være behæftet med så stor usikkerhed, at de kan blive mere vildledende end vejledende, dels på grund af de ovenfor nævnte faktorer, dels fordi man dertil risikerer, at bibliotekerne ved besvarelsen af et spørgeskema vil anvende forskellige skøn, f.eks. med hensyn til det ønskelige serviceniveau.

Fremtidig efterspørgsel

Ud over efterslæbet regner Børge Sørensen med yderligere efterspørgsel efter bibliotekarisk uddannet arbejdskraft. I årene 1965-1971 var der en gennemsnitlig årlig nettotilvækst af bibliotekarer på 7,1\$ i det nordøstlige Sjælland og 6,8\$ i resten af landet; i disse tal er indregnet den påfaldende lave vækst i Nordøstsjælland i 1970-71, som imidlertid næppe er udtryk for en generel tendens. På den baggrund anslår Børge Sørensen skønsmæssigt den årlige vækst indtil 1976 til 8\$ i Nordøstsjælland og 6% i det øvrige land, i alt et behov på ca. 430 personaleenheder. Hertil kommer en efterspørgsel ved deltidsbibliotekers overgang til heltidsstatus, som Børge Sørensen bedømmer til 80-100 bibliotekarer indtil 1976. Følger man Børge Sørensens argumentation, når man altså frem til, at efterslæb + vækst indtil 1976 giver et merbehov i forhold til 1971 på 1135 bibliotekarer.

Samlet behov 1971-1976

Elberling har ikke foretaget beregninger over den fremtidige efterspørgsel efter bibliotekarer, men advarer generelt mod overdreven optimisme under henvisning til den tilbøjelighed til fastlæggelse af personalelofter, der i øjeblikket breder sig i den offentlige sektor. Underudvalget har ikke ment at kunne indregne de almindelige økonomiske fremtidsperspektiver i sine kalkulationer, men gør opmærksom på, at der ved stillingsnormeringer og -besættelser ikke vil blive skelnet mellem efterslæb og tilvækst. Derfor må det betragtes som usikkert, om der kan opretholdes så høje vækstrater som henholdsvis 8\$ og 6\$ samtidig med, at det af Børge Sørensen opgjorte efterslæb dækkes ind, selv om der tilstræbes et højere og ensartet serviceniveau i alle landets folkebiblioteker.

Sektion II

Behovet for uddannede bibliotekarer (biblioteksassistenter) ved forskningsbibliotekerne er i Betænkning nr. 614 (prognosebetænkningen, side 102) anslået til 575 i 1975. Eftersom antallet af erhvervsaktive bibliotekarer ved udgangen af 1970 blev opgjort til 205, skulle merbehovet i perioden 1971-1975 således være 370. Denne prognose er det imidlertid nu muligt at vurdere ud fra ændrede forudsætninger.

Ifølge Perspektivplanlægning 1970-1985 vil den maksimale stigningstakt for personalet ved de videnskabelige biblioteker være 5-6%. Hvis man forsøger at sammenlig-

ne denne oplysning med ovennævnte prognose for forskningsbibliotekernes bibliotekarbehov, må man for det første regne med, at behovet for bibliotekarer ved nye uddannelsescenterbiblioteker og ved firmabiblioteker, der er uafhængige af statens personaleloft, vil følge den i Betænkning nr. 614 side 102 angivne udviklingstakt, hvilket vil sige et merbehov på 112 bibliotekarer i 1976. For de øvrige behovsangivelser vil det derimod være rimeligt at afgive et skøn over forskningsbibliotekernes formodede budget- og dermed personalestigning i de nærmeste år.

Der findes for tiden et ikke helt ubetydeligt antal ledige bibliotekarstillinger ved forskningsbibliotekerne (ca. 20-30), som i øjeblikket varetages af ikke-biblioteksfagligt personale. Dertil kommer, at forskningsbibliotekerne uden tvivl vil prioritere nye bibliotekarstillinger højt, hvis udbudet af kandidater er tilstrækkeligt, således at stigningstakten for denne personalekategori vil blive højere end for det samlede personale. Selv under denne forudsætning vil det dog næppe være muligt at få oprettet så mange nye stillinger, som behovet kræver. Antallet af nyoprettede bibliotekarstillinger ved forskningsbibliotekerne (excl. de ovenfor nævnte uddannelsescenterbiblioteker og firma- og sygehusbiblioteker) vil næppe - selv om behovet som nævnt er langt større - overstige 20 om året i den periode, som allerede omfattes af de afgivne treårsbudgetoverslag, indtil 1976 følgelig ca. 100.

Konklusionen må herefter blive, at forskningsbibliotekernes faktiske behov for bibliotekarer til de ledige stillinger i de nærmeste år skønnes at kunne dækkes ved uddannelse af ca. 250 erhvervsaktive bibliotekarer indtil 1976, alt under forudsætning af, at de nuværende økonomiske udviklingslinier ikke ændres væsentligt.

2. Dækning af bibliotekarbehovet

Sektion I

Arbejdskraft-reserve

Ifølge prognosen på side 38 i Betænkning nr. 614 vedrørende behovet for bibliotekarer 1970-1985 er der omkring 400 bibliotekaruddannede kvinder under 60 år uden for erhverv, et tal, som i 1976 vil være steget til godt 500. Det er naturligvis ikke muligt at aktivere hele denne arbejdskraftreserve, men det er Elberlings opfattelse, at en del af den kan mobiliseres ved passende tilbud om efteruddannelse, genoptræning og oprettelse af attraktive deltidstillinger. Børge Sørensen skønner, at en aktiv indsats optimistisk vurderet højst kan bringe 20% eller 100 bibliotekarer ind i bibliotekarisk arbejde i løbet af årene indtil 1976.

Det er tal, som imidlertid må ledsages med mange forbehold, fordi der i høj grad savnes konkrete oplysninger om denne arbejdskraftreserve. Man ved ikke, hvorfor så mange bibliotekarer er uden for erhverv, i hvorvidt udstrækning de er beskæftiget andre steder eller

er f.eks. hjemmearbejdende husmødre, hvor i landet de bor o.lign.

Underudvalget ser med skepsis på mulighederne for at skaffe arbejdskraft i nævneværdigt omfang fra denne gruppe, men finder dog, at det bør forsøges at bringe ikke erhvervsaktive bibliotekarer frem på arbejdsmarkedet ved tilbud om genoptræning og ajourføring af ældre uddannelse. Vedlagt findes et skitseforslag til et sådant kursus af to ugers varighed (bilag 3). Det er underudvalgets opfattelse, at kurser af denne karakter må gives som tilbud og ikke kan kræves gennemført hverken før eller efter ansættelse.

Udenlandsk arbejdskraft

Et mindre antal udenlandske (norske og svenske) bibliotekarer søger hvert år beskæftigelse i danske biblioteker. Forudsætter man, at denne tendens holder sig uændret, vil det i de fem år til 1976 betyde en tilgang af omkring 35 bibliotekarer, men det skal bemærkes, at en stor del af de udenlandske bibliotekarer forlader landet igen efter få års forløb.

Udbud af nyuddannet arbejdskraft ved uændret uddannelseskapacitet

I tilfælde af uændret uddannelseskapacitet på Danmarks Biblioteksskole, det vil sige årlig optagelse af 200 studerende, vil der i perioden 1971-1976 komme en tilgang af 597 erhvervsaktive bibliotekarer, hvoraf 525 vil være til rådighed for kommunernes heltidsbiblioteker (ifølge prognosen i tabel 6 på side 38 i Betænkning nr. 614). Elberling mener, at der er god grund til at tro, at størstedelen af bibliotekarmangelen vil være afhjulpet hermed, men følger man Børge Sørensens opgørelse, vil der i 1976 stadig mangle ca. 475 bibliotekarer, altså et efterslæb, som ikke er væsentligt mindre end det, Børge Sørensen mener, vi har i dag.

Fri adgang til bibliotekarstudiet?

I det øjeblik, der bliver fri adgang til bibliotekarstudiet, vil antallet af nyuddannede bibliotekarer ret hurtigt begynde at stige, hvis man kan regne med en søgning som i de seneste år, hvor ansøgerne til biblioteksskolens sektion I har været over dobbelt så mange, som det har været muligt at optage. Underudvalget tilslutter sig principielt tanken om fri adgang til studiet, men finder, at man af budgetmæssige og administrative årsager må vige tilbage for et sådant skridt på nuværende tidspunkt.

Forøgelse af uddannelseskapaciteten

Børge Sørensens sammenligning af forventet udbud af og efterspørgsel efter bibliotekarer viser altså, at den nuværende uddannelseskapacitet må anses for utilstrækkelig. Ved under de samme forudsætninger, som er anvendt i Betænkning nr. 614, at opstille en prognose indtil 1980 for størrelsen af den erhvervsaktive bibliotekarbestand ved årlig optagelse af 300 studerende på sektion I fra 1972 når Børge Sørensen frem til, at en forøgelse af uddannelseskapaciteten med 100 studerende om året synes at være i underkanten, hvis udbudet vurderes i forhold til det anslåede behov, men efterspørgslen vil formentlig have vanskeligt

ved på én gang at indstille sig på et endnu større udbud.

Underudvalget tilslutter sig Børge Sørensens ræsonnement og anbefaler derfor hovedudvalget at støtte Biblioteksrådets skrivelse af 5.8.71 til ministeriet for kulturelle anliggender med anmodning om optagelse af 300 studerende om året ved bibliotekaruddannelsens sektion I fra den 1. september 1972.

Sektion II

I Betænkning nr. 462 af 1967 om de ændrede uddannelsesforhold for forskningsbibliotekernes bibliotekarer (biblioteksassistenter) blev det under hensyn til den i betænkningen indeholdte prognose over behovet for uddannede bibliotekarer foreslået, at Danmarks Biblioteksskole fra og med 1968 skulle optage 70 studerende pr. år på skolens sektion II (bibliotekarlinien).

Nyuddannede bibliotekarer 1971-1975

Imidlertid kom den nye uddannelse først i gang i 1969 og kun med et hold på 23; i 1970 optoges 40 og i 1971 atter 40 studerende. I henhold til disse tal vil udbudet af erhvervsaktive bibliotekarer i årene 1971-1975 kun stige med 0 + 0 + 15 + 27 + 27, det vil sige 69 (ifølge prognose på side 43 i Betænkning nr. 614).

Forøgelse af uddannelseskapaciteten

Eftersom behovet for bibliotekarer til de ledige stillinger indtil 1976 blev anslået til ca. 250, skulle nettotilvæksten i 1976 alene følgelig andrage ca. 180 erhvervsaktive bibliotekarer. Selv om man ved at se bort fra det forøgede behov, der vil være til stede i 1977, affandt sig med at fordele denne tilvækst på to år, vil det dog kræve, at der i hvert af årene 1972 og 1973 optages ca. 130 studerende. Dette vil i forhold til det antal studerende, der er optaget i de seneste år (ca. 40), og til det i Betænkning nr. 462 stipulerede tal (ca. 70) betyde en så voldsom udvidelse af undervisningskapaciteten, at man alt taget i betragtning anser det for mest realistisk at foreslå, at der på Danmarks Biblioteksskoles sektion II (bibliotekarlinien) for 1972, og indtil anden uddannelse er gennemført, optages ca. 100 studerende pr. år.

Praktikantproblemet

En absolut forudsætning for en sådan udvidelse af antallet af studerende er det dog, at der gives forskningsbibliotekerne de nødvendige bevillinger til at aflønne de studerende i de 2 år, de efter de nuværende uddannelsesforløb skal gøre praktikanttjeneste i de uddannelsesberettigede biblioteker, og som det tidligere er foreslået, ville det mest rationelle være, at Danmarks Biblioteksskole fik en centraliseret bevilling til aflønning af praktikanter.

j. Oprettelse af nye uddannelsessteder

Der er i underudvalget enighed om, at den foreslåede forøgelse af uddannelseskapaciteten på sektion I med 50% ikke bør gennemføres i form af en udbygning af den eksisterende biblioteksskole i København, idet

det må forventes, at en skole i provinsen i højere grad vil kunne rette op på den skæve geografiske fordeling af bibliotekarisk uddannet arbejdskraft i landet. Eftersom Danmarks Biblioteksskole som landets biblioteksfaglige læreanstalt har bemyndigelse til at iværksætte undervisning andre steder i landet, må det af praktiske grunde - for ikke at nødvendiggøre en lovændring - foretrækkes at etablere et nyt uddannelsessted hurtigt som en filial af skolen i København, men underudvalget anser det for påkrævet, at beslutning om adskillelse i administrativt selvstændige enheder træffes i forbindelse med revisionen af lov af 8. juni 1966 om Danmarks Biblioteksskole.

Delvis med baggrund i en række henvendelser til lov-revisionsudvalget og/eller ministeriet for kulturelle anliggender vedrørende etablering af en ny biblioteksskole i provinsen har underudvalget herefter vurderet betingelserne for en placering i en eller flere af byerne Viborg, Aabenraa, Skanderborg, Odense, Århus og Ålborg. Eftersom en definitiv placering vil være et spørgsmål om en bestemt prioritering af en række komponenter, har underudvalget foretrukket blot at fremlægge sine synspunkter på de foreliggende muligheder fremfor at foretage en egentlig indstilling.

Viborg
Aabenraa
Skanderborg

Fra Viborg, Aabenraa og Skanderborg (bilag 4 a, b og c) har bystyret opfordret til forhandlinger om oprettelse af en ny biblioteksskole. Underudvalget finder imidlertid, at ingen af de tre byer i øjeblikket kan byde på de nødvendige biblioteksfaciliteter eller det ønskelige uddannelsesmiljø. Herudover har Sønderjyllands amtsråd foreslået, at en ny biblioteksskole eller filial placeres i Sønderjylland, og efter at underudvalgets arbejde var afsluttet, er der indkommet en henvendelse fra Sønderborg kommune vedrørende mulighederne for en placering der (bilag 4 d).

Odense

Odense har et stort centralbibliotek, et hastigt voksende universitetsbibliotek og et ekspanderende universitetscenter. Dette uddannelses- og biblioteksmiljø vil antagelig kunne udgøre en god baggrund for rekruttering af lærerkræfter til en biblioteksskole (bilag 4 e).

Når underudvalget ikke desto mindre er betænkeligt ved at anbefale Odense som den primære lokalitet for en ny biblioteksskole, skyldes det, at bibliotekarmangelen er relativt størst i Jylland, og det må efter underudvalgets opfattelse frygtes, at en biblioteksskole i Odense ikke i tilstrækkeligt omfang vil kunne afhjælpe dette forhold.

Århus

I Århus finder man såvel et veludbygget folkebiblioteksvæsen som et veludbygget videnskabeligt biblioteksvæsen omkring landets næststørste forskningsbibliotek, Statsbiblioteket. Dertil kommer et stort studenter- og HP-potentiel og et betydeligt udbud af an-

dre uddannelser, især centreret omkring Århus Universitet. At skaffe lærerkræfter til en biblioteksskole i Århus vil næppe være noget større problem. Mulighederne for i løbet af forholdsvis kort tid at etablere en bibliotekaruddannelse i Århus må således anses for gode.

Dersom man ønsker at integrere bibliotekaruddannelsen i og få indflydelse på udformningen af et uddannelsescenter, må mulighederne herfor imidlertid vurderes som mindre gode i Århus. Planerne om et uddannelsescenter er her på et meget foreløbigt stadium og vil formentlig blive vanskelige at realisere, dels på grund af at de allerede etablerede uddannelser i Århus vil være besværlige at flytte til et samlet centerareal, dels på grund af den træghed der vil være indbygget i de etablerede uddannelser over for ønskerne om koordinering og integration. Dertil kommer, at Århus-området i lighed med Københavns-området i sig selv må ventes at opsuge eller fastholde en betydelig del af den arbejdskraft, der uddannes.

Århus kommune har tilbudt en ny biblioteksskole etageareal i en nybygning under opførelse, som vil stå færdig i efteråret 1972 (bilag 4 f). Bygningen er, såvidt det er underudvalget bekendt, beliggende i Viby uden kontakt med andre uddannelsesinstitutioner og langt fra Vejlbj/Risskov/Lisbjerg-området, hvor et fremtidigt uddannelsescenter formentlig vil blive placeret, men Århus kommune har udtrykt ønske om nærmere forhandlinger og vil måske kunne tilbyde plads i en bygning med bedre beliggenhed. Under alle omstændigheder vil Århus kommune se sig i stand til at anvise en grund til eventuelt byggeri.

Ålborg

I Ålborg er man relativt langt fremme med planlægningen af et uddannelsescenter, foreløbig præget af økonomiske og tekniske uddannelser, men med tilbud om, at en biblioteksskole allerede fra 1. september 1972 vil kunne placeres sammen med Den sociale Højskole og Handelshøjskolens HA-studium (bilag 4 g). Her vil en biblioteksskole kunne påvirke og medvirke ved opbygningen af et nyt uddannelsescenter fra begyndelsen. I tilknytning til det kommende uddannelsescenter vil Ålborg endvidere få et videnskabeligt biblioteksvæsen; de første biblioteksbevillinger til Ålborg-centret er foreslået ydet pr. 1. april 1972.

Endvidere må det fremhæves, at det nordjyske område som helhed er præget af en relativt stærk bibliotekarmanget, og at man må gå ud fra, at Ålborg-området i sig selv ikke i meget høj grad vil opsuge eller fastholde den uddannede bibliotekararbejdskraft.

Omkostninger

Underudvalget har ikke udarbejdet overslag over de fremtidige investeringsbehov ved alternative løsninger, men henviser til beregningerne i Planlægningsrådets De videregående uddannelsers udbygning 1971/72 - 1975/76 (bilag 5 a og 5 b).

Ministeriet for kulturelle anliggender
København, den 1. juni 1972

5. kt. J.nr. 509-1-71

Som formand for udvalget til revision af lov af 8. juni 1966 om Danmarks Biblioteksskole har De med skrivelse af 28. januar 1972 fremsendt indstilling fra et underudvalg, som har haft til opgave at undersøge det aktuelle behov for bibliotekarer og om fornødent fremkomme med forslag til en hurtig udbygning af uddannelseskapaleten på skolens 2 sektioner.

I overensstemmelse med lovrevisionsudvalgets indstilling har De fremsat forslag om, at der med virkning fra 1. september 1972 sker en udvidelse af biblioteksskolens sektion I med 2 afdelinger med i alt 100 studerende om året i henholdsvis Odense og Ålborg, samt en udbygning af sektion II til at kunne modtage 100 studerende årligt.

Idet man henviser til senere drøftelser, herunder til forhandlingerne i folkettinget i forbindelse med behandlingen af lovforslaget om en udskydelse af revisionen af lov om Danmarks Biblioteksskole til folketingsåret 1972/73, skal man herved meddele, at ministeriet for kulturelle anliggender agter at søge de fremsatte forslag gennemført, men at man med hensyn til placeringen af afdelinger i provinsen må foretrække én afdeling for 100 studerende i Ålborg.

Ministeriet anser det ikke for gennemførligt at søge en afdeling i Ålborg etableret fra 1. september 1972 at regne, men vil fremsætte forslag om de fornødne bevillinger m.v. til påbegyndelse af bibliotekaruddannelsen i Ålborg med virkning fra 1. september 1973.

Niels Matthiasen

/Kirsten Østman

Rektor for Danmarks Biblioteksskole.

Bilag 11

Oversigt over det anslåede behov for bibliotekarere i 1985
ifølge Betænkning nr. 614 af 1971

Behovet er opgjort for tre hovedområder:

- A. Folkebibliotekerne.
- B. Forskningsbibliotekerne, der tillige omfatter erhvervsvirksomhedernes biblioteker (firma-biblioteker), lægebiblioteker på sygehuse og en række institutioner som f.eks. Statens Levnedsmiddelinstitut.
- C. Øvrige beskæftigelsesområder, herunder navnlig følgende af biblioteksvæsenets fælles institutioner: Danmarks Biblioteksskole, Bibliotekscentralen, Bibliotekernes Oplysningskontor, Bibliotekstilsynet.

Folkebibliotekernes behov er beregnet på grundlag af serviceniveauet i 1970 i 14 biblioteker målt med antal bibliotekarere pr. 10.000 indbyggere i de forskellige afdelinger (arbejdsfunktioner). Et bibliotek med den bedste service i alle afdelinger skulle have 7 bibliotekarere pr. 10.000 indbyggere eller 1 bibliotekar pr. ca. 1400 indbyggere, jfr. betænkningen side 91-96.

Forskningsbibliotekernes behov er baseret på et skøn udøvet af Forskningsbibliotekernes Fællesråd, hvorved der er lagt vægt på den forventede udvikling inden for uddannelses- og forskningsområderne og inden for erhvervsvirksomhederne, jfr. betænkningen side 101-102.

For biblioteksvæsenets fælles institutioner er det skønnet, at behovet vil udvikle sig parallelt med behovet for bibliotekarere i folkebibliotekerne, jfr. betænkningen side 103.

Med afrundede tal er bestanden af bibliotekarere i 1970 og det anslåede behov i 1985 opgjort til følgende:

	Bestand 1/4 1970	Behov 1985
Folkebibliotekerne	1000	3500 x)
Forskningsbibliotekerne (heraf firmabiblioteker)	200 (2-3)	1300 (200)
Biblioteksvæsenets fælles institutioner	100	400
I alt	1300	5200

- x) Såfremt en forventet nedsættelse af arbejdstiden i perioden indtil 1985 på 15% indregnes, stiger tallet med ca. 800, og en eventuel indførelse af forberedelsestid for bibliotekarer vil medføre en stigning med ca. 500 til i alt 4800, jfr. betænkningen side 96 og tabel side 103.

Bilag 12

Oversigt over udbudet af erhvervsaktive bibliotekarer ifølge Betænkning nr. 614 af 1971

På basis af det nuværende rekrutteringsgrundlag: studentereksamen, HF-eksamen, lærereksamen og højere handelseksamen, og en søgning til bibliotekaruddannelserne af samme forholdsmæssige omfang som i 1969 og 1970 er udbudet af bibliotekararbejdskraft beregnet således ved den nuværende uddannelseskapacitet (årlig optagelse af ca. 200 studerende på sektion I, ca. 70 på sektion II) og ved fri adgang til studierne:

	Antal optagne studerende	Udbudet pr.			
		1/4 1970	1/4 1975	1/4 1980	1/4 1985
Sektion I	200	1150	1700	2250	2800
Sektion II	70	175	250	450	700
Sektion I + II ved den nuvæ- rende optagel- seskapacitet	270	1325	1950	2700	3500
Sektion I + II ved fri adgang fra 1971		1325	1950	3600	5500

Forudsætningerne for det samlede udbud af erhvervsaktive bibliotekarer (både sektion I og II) er bl.a., at forholdet mellem kvindelige og mandlige studerende fortsat vil være 75% - 25%, at gennemførelsesprocenten er 80, og at 90% af de mandlige kandidater og 80% af de kvindelige kandidater (efter 5 år i erhverv dog kun 75%) går i erhverv og forbliver i erhverv indtil 1985.

Oversigt over forholdet mellem perspektivplanlægningen 1970-1985 og det ifølge Betænkning nr. 614 af 1971 skønnede behov for bibliotekarer og udbud af bibliotekarer

I perspektivplanen 1970-1985 er den forventede mulige stigning i personaleantallet ved biblioteksvæsenet pr. år angivet, jfr. Perspektivplanlægning 1970-1985 side 60-61 for folkebibliotekerne og side 72 for forskningsbibliotekerne.

Den gennemsnitlige årlige stigning i % af personaleantallet ved bibliotekerne i 1970-1985:

	Udbud ved nuværende optagelses- kapacitet	Udbud ved fri ad- gang	Persona- leforøg- else i- følge perspek- tivplan
Folkebibliotekerne - 88% af bibliotekarer fra sektion I	6%	10,5%	5,2%
Forskningsbibliote- kerne - alle biblio- tekarer fra sektion II	ca. 9,5%	ikke be- regnet	5,2%
Den samlede biblio- tekarsektor	x) 6,5%	10% xx)	5,2%

Den årlige stigning udgør:

x) Ved uændret optagelse: 1970-75: 8%, 1975-80: 7%
og 1980-85: 4,75%.

xx) Ved fri adgang: 1970-75: 8%, 1975-80: 13% og
1980-85: 9%.

Der henvises til betænkningens tabeller på side 105,
110 og 111 og teksten.

Antallet af bibliotekarstillinger skal gennem hele
perioden 1970-1985 stige med 10% årligt ved fri adgang
til studiet og med 6,5% årligt ved uændret optagelses-
kapacitet, hvis de nyuddannede bibliotekarer skal fin-
de beskæftigelse.

På baggrund af de sidste års erfaringer om væksten i
antallet af bibliotekarstillinger har prognoseudval-
get gjort opmærksom på, at der er mulighed for en
højere årlig vækst end forventet ifølge perspektiv-
planen, især fordi der er mange normerede, ubesatte
bibliotekarstillinger, jfr. betænkningen side 96-103.

Bilag 14

Oversigt over antal ansøgere til bibliotekarstudierne i årene 1967-1972

	1967	1968	1969	1970	1971	1972
Sektion I						
Ansøgere	350	305	359	420	389	499
Heraf studenter	349	305	353	403	364	459
Heraf HF'ere	0	0	0	9	20	34
Optagne	200	204	206	240	200	215
Heraf studenter	200	204	202	229	187	200
Heraf HF'ere	0	0	0	8	13	15
Optagne i % af ansøgere:						
Studenter	57	67	58	57	50	44
HF'ere	0	0	0	89	65	44
Sektion II						
Ansøgere	.	.	42	60	67	102
Heraf studenter				60	63	92
Heraf HF'ere				0	3	8
Optagne			24	40	40	51
Heraf studenter				40	39	50
Heraf HF'ere				0	1	1
Optagne i % af ansøgere:			57			
Studenter				67	62	54
HF'ere				0	33	13
Sektion I + Sektion II						
Ansøgere i alt	.	.	388	448	443	545
Heraf studenter	.	.	382	431	417	502
Heraf HF'ere	.	.	0	9	21	35
HF-ansøgere i % af HF-produktionen:	.	.	.	0,6	1,0	1,4
Studenteransøgere i % af studenter-produktionen:	.	.	3,9	4,1	3,7	4,2

Cirkulære om ledelse af centerfunktionerne ved Odense universitetscenter.

I henhold til regeringsbeslutning er der som led i opbygningen af et universitetscenter i Odense nedsat et ministerielt udvalg vedrørende Odense universitetscenter (MINOC) bestående af repræsentanter for indenrigsministeriet, ministeriet for kulturelle anliggender, socialministeriet og undervisningsministeriet.

Efter indstilling fra MINOC oprettes der et centerråd med et budget- og forretningsudvalg samt en centeradministration i Odense.

Der fastsættes herved efter forhandling mellem indenrigsministeriet, ministeriet for kulturelle anliggender, socialministeriet og undervisningsministeriet følgende bestemmelser om de nævnte organer.

1. Det ministerielle udvalg vedrørende Odense universitetscenter (MINOC).

§ 1. Det ministerielle udvalg nedsættes af undervisningsministeriet og består af repræsentanter for de ministerier, som berøres af centerdannelsen i Odense.

§ 2. Udvalget har til opgave på det ministerielle niveau at tilsikre den fornødne sammenhæng i planlægningen samt i beslutnings- og gennemførelsesproceduren ved universitetscentrets opbygning, herunder at koordinere de enkelte ministeriers behandling af sager vedrørende eksisterende og kommende højere og videregående uddannelser i Odense med henblik på disse uddannelsers indpasning i centret.

Stk. 2. Udvalget har endvidere til opgave at medvirke ved løsning af principielle problemer, som vedrører den løbende fællesdrift, og som kræver stillingtagen på ministerielt niveau.

§ 3. Det forudsættes, at udvalget arbejder nært sammen med centerrådet og dets budget- og forretningsudvalg, byggeudvalget for Odense universitetscenter, Odense kommune samt organerne for uddannelsesplanlægning.

Stk. 2. Centerrådets budget- og forretningsudvalg får MINOC's dagsordner tilsendt og har adgang til at deltage i møderne. MINOC kan dog vedtage, at budget- og forretningsudvalget ikke skal deltage i behandlingen af bestemte punkter på dagsordenen.

2. Centerrådet.

§ 4. Centerrådet består af:

rektor for Odense universitet
dekanerne for fakultetsrådene ved Odense universitet

lederen af hver af de øvrige uddannelsesinstitutioner, som indgår i centret

1 repræsentant for lærerne ved hvert fakultetsråd ved Odense universitet, valgt af og blandt fakultetsrådets medlemmer

1 repræsentant valgt af og blandt lærerne ved hver af de øvrige uddannelsesinstitutioner

lederen af Odense universitetsbibliotek

1 repræsentant valgt af og blandt øvrige forskningsbibliotekarere og bibliotekarere ved universitetsbiblioteket

3 repræsentanter i alt for de øvrige personalekategorier ved samtlige centerinstitutioner, valgt af og blandt de heltidsansatte medarbejdere under disse kategorier

1 repræsentant for de studerende ved hvert fakultetsråd ved Odense universitet, valgt af fakultetsrådet blandt studenterrepræsentanterne i dette

- 1 repræsentant valgt af og blandt de studerende ved hver af de øvrige uddannelsesinstitutioner, som indgår i centret
- 3 repræsentanter valgt af samarbejdsudvalget for uddannelsessøgende i Odense (SUO) blandt de studerende ved centerinstitutionerne.

Stk. 2. For hvert af centerrådets medlemmer vælges en personlig stedfortræder, som deltager i møderne og udøver medlemsrettighederne, når pågældende medlem er forhindret i at komme til stede. Disse stedfortrædere vælges på samme måde som de respektive medlemmer. For et født medlems vedkommende deltager dennes stedfortræder i henhold til institutionens styrelsesordning eller — i mangel af sådan bestemmelse — en af institutionslederen udpeget stedfortræder.

Stk. 3. Såfremt det under hensyn til specielle styrelsesforhold ved en institution anses for væsentligt, kan ledelsen repræsenteres af 2 personer, idet dog kun den ene har de medlemskabet forbundne rettigheder og pligter.

Stk. 4. Funktionsperioden for valgte medlemmer og disses stedfortrædere er 3 år, for studerendes vedkommende dog 1 år. Genvalg kan finde sted.

Stk. 5. Centerrådet vælger for 3 år ad gangen blandt de ved universitetscentrets institutioner ansatte medlemmer af centerrådet en formand og en næstformand. Genvalg kan finde sted.

Stk. 6. Udtræder formand eller næstformand af centerrådet inden 3-års periodens udløb, vælges en ny formand eller næstformand for den resterende del af perioden.

Stk. 7. Institutioner eller uddannelsesområder kan efter det ministerielle udvalgs bestemmelse optages i centerrådet, når det af hensyn til planlægning og/eller fællesdrift skønnes hensigtsmæssigt.

§ 5. Centerrådet har til opgave

at tage initiativ til integration af undervisnings- og forskningsvirksomheden ved universitetscentrets institutioner

at drøfte og med udgangspunkt i den overordnede planlægning fremsætte forslag til planer for udbygningen af universitetscentrets undervisnings- og forskningsvirksomhed med angivelse af, hvilken kapacitet centret bør have, og i hvilken rækkefølge denne kapacitet skal tilvejebringes

at udarbejde konkrete planer inden for de af overordnede myndigheder lagte rammer for universitetscentrets faglige og kapacitetsmæssige udbygning

at udpege medlemmer til bestyrelserne for universitetscentrets fælles serviceorganer efter indstilling fra brugerne

at drøfte de af budget- og forretningsudvalget udarbejdede årlige budgetforslag, inden disse indsendes til undervisningsministeriet.

§ 6. Centerrådet kan efter behov nedsætte udvalg, hvori også andre end medlemmer af centerrådet kan deltage.

Stk. 2. Centerrådets møder forberedes af budget- og forretningsudvalget, der ligeledes udarbejder de fornødne indstillinger på grundlag af centerrådets drøftelser.

Stk. 3. De nærmere regler for centerrådets virksomhed fastsættes i en af MINOC godkendt forretningsorden.

3. Centerrådets budget- og forretningsudvalg.

§ 7. Budget- og forretningsudvalget består af:

Centerrådets formand

Centerrådets næstformand

En studerende valgt for 1 år ad gangen af og blandt de studerendes repræsentanter i centerrådet. Genvalg kan finde sted.

§ 8. Budget- og forretningsudvalget har med ansvar over for undervisningsministeriet til opgave

at forestå universitetscentrets drift og forvalte centrets fælles driftsbevillinger

at samordne driften af centrets fælles serviceenheder, bygningsanlæg m.v.

at samordne de enkelte uddannelsers undervisnings- og timeplaner med henblik på fremme af uddannelsernes integration og en optimal udnyttelse af lærerkræfter, lokaler og udstyr.

Stk. 2. Budget- og forretningsudvalget repræsenterer universitetscentret udadtil herunder over for MINOC og de lokale myndigheder.

Stk. 3. Budget- og forretningsudvalget kan nedsætte udvalg.

Stk. 4. Budget- og forretningsudvalget redegør over for centerrådet for sin virksomhed i forbindelse med forelæggelsen af det årlige budgetforslag og derudover mindst én gang om året.

Stk. 5. De nærmere regler for budget- og forretningsudvalgets virksomhed fastsættes i en af MINOC godkendt forretningsorden.

4. Centeradministrationen.

§ 9. Centerrådets, budget- og forretningsudvalgets og de af disse nedsatte udvalgs sekretariatsforretninger varetages af Odense universitets administration.

Stk. 2. Administrationschefen forestår den daglige forvaltning af centrets anliggender og er over for budget- og forretningsudvalget ansvarlig for, at centrets forvaltning foregår i overensstemmelse med de herom gældende forskrifter.

Stk. 3. Administrationschefen er over for undervisningsministeriet ansvarlig for centrets kasse- og regnskabsvæsen.

Stk. 4. Administrationschefen eller en af ham udpeget stedfortræder deltager uden

stemmeret i centerrådets og budget- og forretningsudvalgets møder.

5. Andre bestemmelser.

§ 10. Centerrådet og budget- og forretningsudvalget skal, inden der træffes beslutning i en sag, indhente udtalelse i sagen fra den eller de berørte institutioner.

Stk. 2. I tilfælde, hvor der træffes beslutning imod en institutions udtalelse, skal institutionens udtalelse følge med sagen ved forelæggelse for en højere instans.

§ 11. Centerrådet, budget- og forretningsudvalget og de af disse nedsatte udvalg kan efter behov indbyde repræsentanter for andre institutioner og myndigheder til at deltage i drøftelserne eller indhente udtalelser fra disse institutioner og myndigheder.

Stk. 2. En repræsentant for Byggeadministrationen for de højere læreanstalter deltager uden stemmeret i centerrådets møder og kan, når det efter sagens karakter skønnes hensigtsmæssigt, tilkaldes til budget- og forretningsudvalgets møder.

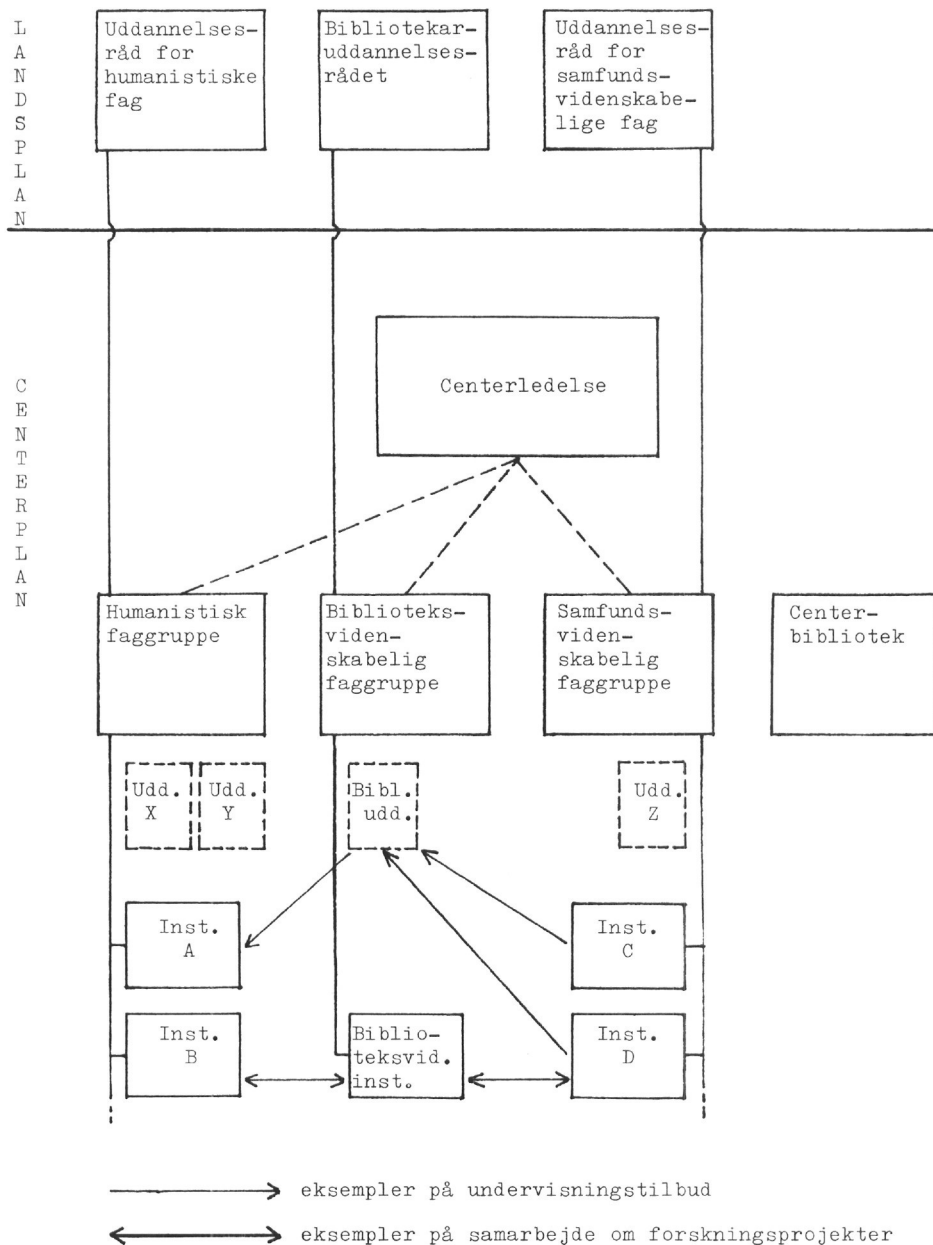
Undervisningsministeriet, den 30. august 1971.

Helge Larsen.

/ Ernst Goldschmidt.

Bilag 16

Skitse til integration af de bibliotekariske uddannelser i et universitetscenter

Danmarks Biblioteksskole
Administrationen

Sammenfattende bemærkninger og notater om de økonomiske konsekvenser ved gennemførelse af de i betænkningen indeholdte uddannelsesforslag

Der er foretaget en beregning af lærertimetallet, antal faste lærere og driftsudgifter ved gennemførelse af de af udvalget foreslåede nye studieordninger ud fra den forudsætning, at der bliver tale om følgende opdeling af undervisningsvirksomheden:

- A. Den bibliotekariske grunduddannelse (4 års teoretiske studier).
Beregningsgrundlag: 9 ugentlige katedertimer + 5 konsultationstimer pr. lærer, jfr. omstående notat I med oversigt.
- B. Den videregående biblioteksfaglige uddannelse i form af årskurser, det 2-årige videregående biblioteksfaglige studium, korte kurser for bibliotekarer og forskningsbibliotekaruddannelsen.
Beregningsgrundlag: 7 ugentlige katedertimer + konsultationstimer pr. lærer, jfr. omstående notat II.
- C. Den øvrige kursusvirksomhed.
Beregningsgrundlag: 14 ugentlige katedertimer, jfr. omstående oversigt III.

Der kan gives følgende sammenfattende bemærkninger om notaterne, beregningerne og udgifterne:

Oversigterne udviser det samlede antal lærertimer, det samlede antal lærere og de samlede udgifter ved den fuldstændige gennemførelse af uddannelserne og den udbyggede kursusvirksomhed, det vil sige ca. 4 år efter igangsætningen af den nye studieordning. Med lovens forventede ikrafttræden pr. 1. september 1974 er der tale om de samlede tal og udgifter i undervisningsåret 1977/78.

For notat I vedrørende den bibliotekariske grunduddannelse kan der gives følgende summariske oversigt over udgiftsstigningerne ved anvendelse af den i rubrik 2 opførte studieordning (med 14 elevtimer pr. uge) og lærerforpligtelse set i forhold til den nugældende studieordning med 400 studerende pr. årgang (300 på sektion I og 100 på sektion II), således som den nu forventes gennemført fra 1. september 1973 med en afdeling i Ålborg for 100 studerende på sektion I pr. årgang:

Mill. kr.	1973/74	1974/75	1975/76	1976/77	1977/78
Nugældende studieordning (incl. praktik)	11,7	12,4	13,2	14,3	14,3
Ny studieordning (rubrik 2)		16,3	18,3	20,3	21,8
Anslået merudgift	-	3,9	5,1	6,0	7,5
Merudgift i forhold til foregående finansår	-	4,6	2,0	2,0	1,5

Merudgiften i forhold til den nugældende studieordning bliver således 7,5 mill. kr. i 1977/78 eller ca. 52%.

Såfremt der foretages en beregning af lærertimerne på grundlag af 10 elevtimer pr. uge i stedet for som i skemaet ovenfor ca. 14 elevtimer pr. uge, vil antallet af faste lærere falde fra 110 til 90 og udgifterne med omkring 3 mill. kr. til i alt 18,8 mill. kr. ved fuld udbygning i 1977/78. Merudgiften i forhold til den nugældende studieordning bliver da 4,5 mill. kr. i 1977/78 eller knap 31%, jfr. rubrik 3 i notat I.

Som nævnt i notat I er disse to udgiftsskøn et forsøg på at opstille de grænser, inden for hvilke driftsudgifterne vil kunne bevæge sig, afhængigt af studieplannens endelige udformning.

Der er i oversigten kun regnet med studerende på den 4-årige biblioteksfaglige grunduddannelse, og der er regnet med 400 studerende pr. årgang.

Såfremt optagelsen af studerende til denne uddannelse skal nedsættes i takt med optagelsen af studerende med basisuddannelse til en 2-årig biblioteksfaglig uddannelse, der svarer til 2. del af den 4-årige biblioteks-faglige uddannelse, vil driftsudgifterne for de biblioteks-faglige uddannelser blive mindre end i den fremlagte oversigt.

Såfremt der optages et hold på 20 med basisuddannelse til en 2-årig uddannelse, og der samtidig optages 380 til den 4-årige biblioteksfaglige uddannelse, vil der under forudsætning af maksimalt 400 studerende pr. årgang af 2. dels studiet blive 40 studerende færre under uddannelse.

Såfremt et hold på 20 med basisuddannelse erstatter et hold til den 4-årige uddannelse, vil der groft sagt være en besparelse på 2½%. Ved optagelsen af 40 stude-

rende eller 2 hold med basisuddannelse vil besparelsen være ca. 5%, ved optagelsen af 100 studerende 12½% og ved optagelsen af 200 studerende 25%.

Ved optagelse af f.eks. 40 studerende med basisuddannelse vil besparelsen være på ca. 1,1 mill. kr. og ved optagelse af 100 studerende med basisuddannelse ca. 2,7 mill. kr.

På grundlag af omstående notat IV om økonomisk støtte fra Statens Uddannelsesstøtte (SU) til studerende ved bibliotekaruddannelserne kem det anføres, at den nye studieordning uden praktik i forhold til den nuværende studieordning vil betyde en merudgift for SU på ca. 630.000 kr. årligt. Samtidig ville der set i relation til uddannelsen være en besparelse ved bortfald af lønnet praktiktjeneste på sektion II på 2,5 mill. kr.

For notat II vedrørende de videregående uddannelser er der tale om følgende samlede udgiftsstigninger fra 1973/74 til 1977/78:

Mill. kr.	1973/74	1977/78	Merudgift
Årskurser + korte kurser	1,1	3,1	2,0
Forskningsbibliotekar-uddannelsen	0,2	0,5	0,3
Det 2-årige biblioteks-faglige studium	0	1,1	1,1
Driftsudgiftsstigning i alt	1,3	4,7	3,4
Vikarudgifter m.v.(kurser)	0,6	2,1	1,5
Udgiftsstigning for driftsudgifter:		3,4 mill. kr.	
Udgiftsstigning for vikarudgifter:		1,5 mill. kr.	

Merudgifterne vil formentlig i det væsentlige ligge i periodens sidste år, idet det 2-årige studium næppe vil kunne gennemføres før 1976/77 - 1977/78.

Merudgiften vil antagelig fordele sig således over perioden:

Mill. kr.	1974/75	1975/76	1976/77	1977/78
<u>Driftsudgifter</u>				
Stigning i forhold til foregående finansår	0,7	0,9	1,2	0,6
Stigning i forhold til 1973/74	0,7	1,6	2,8	3,4
<u>Vikarudgifter m.v.</u>				
Stigning i forhold til 1973/74	0,3	0,8	1,3	1,5

For oversigt III om den øvrige kursusvirksomhed vil stigningen fra 1973/74 til 1977/78 andrage ca. 0,3 mill. kr.

De samlede driftsudgifter ved forslagernes gennemførelse (1977/78) med 14 skematimer ugentligt for de studerende på grunduddannelsen (1) og med 10 skematimer ugentligt (2):

Mill. kr.	(1)	(2)
Bibliotekaruddannelsen	21,8	18,8
De videregående uddannelser	4,7	4,7
Øvrige kursusvirksomhed	1, 2	1, 2
Driftsudgifter i alt	27,7	24,7
Vikargodtgørelse m.v.	2,1	2,1
I alt	29,8	26,8

Den samlede merudgift (1977/78) i forhold til Danmarks Biblioteksskoles samlede udgifter ved gennemførelse af den vedtagne forøgelse af kapaciteten for de 2 nuværende bibliotekaruddannelser og uændret undervisningsprogram i øvrigt (i alt 16,5 mill. kr. excl. vikargodtgørelse) vil udgøre følgende beløb:

Mill. kr.	(1)	(2)
Bibliotekaruddannelsen	7,5	4,5
De videregående uddannelser	3,4	3,4
Øvrige kursusvirksomhed	0, 3	0, 3
Driftsudgiftsstigning i alt	11,2	8,2
Merudgift til vikargodtgørelse m.v.	1,5	1,5

Merudgiften til driften fordeler sig anslået således over årene 1974/75 - 1977/78:

Mill. kr.	(1)
1974/75:	4,6
1975/76:	7,0
1976/77:	9,1
1977/78:	11,2

Notat I

Notat om antal lærertimer, faste lærere, lønudgifter og øvrige driftsudgifter ved den nuværende bibliotekaruddannelse og ved en 4-årig fælles bibliotekaruddannelse efter den foreslåede nye studieordning

Ifølge betænkningens afsnit 4.2. om forslag til en studieplan for et fælles 4-årigt bibliotekarstudium vil de studerende som norm skulle regne med 10-15 skematimer om ugen med disciplinorienteret arbejde foruden 15-20 ugentlige arbejdstimer i forbindelse med studieopgaver. En detaljeret studieplan har endnu ikke kunnet fastlægges.

Det har derfor været nødvendigt at beregne driftsudgifterne ud fra forskellige forudsætninger om det ugentlige antal skematimer for de studerende (elevtimer) og lærernes undervisningsforpligtelser.

Nedenstående oversigtstabel omfatter en på grundlag af biblioteksskolens nuværende budget udarbejdet beregning ved gennemførelse af den vedtagne uddannelse af 400 studerende pr. årgang fra 1. september 1973 efter den nugældende studieordning med praktiktjeneste sammen med 3 alternative beregninger ved gennemførelse af en 4-årig teoretisk bibliotekaruddannelse.

Driftsudgifterne er i alle tilfælde baseret på en årgangsstørrelse på 400 studerende, svarende til en samlet bestand af studerende på ca. 1600 ved fuld gennemførelse af de nye studieordninger i 1977/78.

I rubrik 1 er anført de beregnede driftsudgifter ved de nugældende studieordninger med 1 års praktik (sektion I) og 2 års praktik (sektion II). Beregningsgrundlaget er den nugældende lærerforpligtelse, hvilket vil sige, at de faste lærere bruger ca. 70% af den ugentlige arbejdstid på ca. 42 timer til undervisning. Med én forberedelsestime pr. katedertime får man et ugentligt katedertimetaltal pr. lærer på 14. Der er desuden regnet med en gennemsnitlig timelærerudgift pr. time på 100 kr. og en gennemsnitlig lønudgift pr. år pr. fast lærer på 80.000 kr.

På grund af usikkerheden om omfanget af skematimer pr. uge for de studerende efter den foreslåede nye studieordning er der foretaget beregninger af det nødvendige antal lærertimer ved henholdsvis 14 og 10 skematimer om ugen for de studerende.

I rubrik 2 og rubrik 3 er anført et skøn over driftsudgifterne ved den i betænkningen foreslåede nye studieordning med studieopgaver. Tallene i rubrik 2 er baseret på 10 ugentlige skematimer pr. studerende, i rubrik 3 på 14 ugentlige skematimer pr. studerende.

Baggrunden for opstillingen af to udgiftsskøn for den nye bibliotekaruddannelse er, at uddannelsesforslaget

vil indebære meget store valgmuligheder for de studerende. Lærertimeforbruget vil afhænge af, i hvor høj grad de studerende vil udnytte disse valgmuligheder med heraf følgende konsekvenser for antallet af hold, disse holds størrelse og dermed for antallet af lærere. Generelt kan det siges, at lavere ugentligt skematimal for de studerende også vil muliggøre et mindre lærertal. Modsat virker det, at hold i de forskellige kursusfag skal oprettes med sandsynlig virkning i retning af lavere gennemsnitlige holdstørrelser, således at lærertimeforbruget ikke vil falde proportionalt med nedgangen i skematimetallet. Hertil kommer, at studieopgavernes omfang må antages at have sammenhæng med de studerendes skematimal.

De anførte skøn skal derfor betragtes som et forsøg på at opstille de grænser, inden for hvilke driftsudgifterne vil kunne bevæge sig under den nye studieordning. Det skal understreges, at skønnene er behæftet med en usikkerhed, hvis størrelse er afhængig af, hvordan den nye studieordning endeligt udformes.

Det højere lærertimeforbrug i forhold til de nugældende studieordninger skyldes dels bortfald af praktiktiden og dels konsultationstimer i forbindelse med de studerendes studieopgaver.

I rubrik 2 og 3 er udgangspunktet den nuværende lærerforpligtelse, men i denne er inkluderet 5 ugentlige konsultationstimer. Med én forberedelsestime pr. katedertime og pr. konsultationstime får man et ugentligt katedertimal pr. lærer på 9. Udgiften pr. time og pr. fast lærer er som i rubrik 1.

I rubrik 4 er udgangspunktet 14 skematimer om ugen for de studerende og en fordeling af lærernes arbejdstid efter universitetsnormen, det vil sige 45% til undervisning, 45% til forskning og 10% til administration. Udgiften pr. timelærertime er sat uændret til 100 kr., medens den gennemsnitlige årsløn pr. fast lærer skønsmæssigt er ansat til 85.000 kr.

Udgifterne er opdelt i følgende hovedposter: Lærerløn m.v. omfatter ud over lærerløn også udgifter til forelæsninger, censorhonorarer m.m. Udgiften til administration og bibliotek er beregnet på grundlag af nugældende erfaringer. Der er i beregningerne taget hensyn til, at det administrative personale gennemsnitligt er væsentligt billigere end lærere. Øvrige udgifter er beregnet under den antagelse, at det nugældende forhold mellem lærerlønsudgifter og øvrige udgifter også under den nye studieordning vil være uændret. Udgifterne til kantine og husleje betragtes som værende stort set uændrede.

Der er i de 3 alternativer (rubrik 2, 3 og 4) regnet med, at 25% af undervisningen varetages af timelærere og 75% af faste lærere. I rubrik 1 varetages godt 10% af undervisningen af timelærere.

I tabellen er desuden angivet det ugentlige lærertimetotal og det nødvendige antal faste lærere. Der er i alle tilfælde regnet med 34 undervisningsuger pr. år.

Pris- og lønniveau svarer til forholdene i april 1972 og dermed til finanslovforslaget for 1973/74.

Oversigt over de samlede udgiftstal m.v. ved fuld gennemførelse af studieordningerne (1977/78)

Driftsudgifter, ugentlig antal lærertimer og antal faste lærere under nugældende studieordning og ved gennemførelse af en 4-årig fællesuddannelse efter de foreslåede nye studieordninger uden praktiktid. Årgangsstørrelse 400 studerende.

	Nugældende studieordning med 1 års praktik (sekt.I) og 2 års praktik (sekt.II)	4-årig fællesuddannelse efter den nye studieordning med studieopgaver			Med universitetslærerforpligtelse (incl. 5 ugtl. konsultationstimer)
		Med nugældende lærerforpligtelse	Med nugældende lærerforpligtelse (incl. 5 ugentlige konsultationstimer)	Med 10 ugtl. elevtimer	
Mill. kr.			Med 14 ugtl. elevtimer	Med 10 ugtl. elevtimer	Med 14 ugentlige elevtimer
Lærerløn m.v.	1		2	3	4
Lærerløn m.v.	6,5		10,9	8,9	14,5
Administration og bibliotek	2,1		3,0	2,7	3,8
Kantine og rengøring	0,8		1,0	1,0	1,0
Lønudgifter i alt	9,4		14,9	12,6	19,3
Husleje	2,6		2,9	2,9	2,9
Øvrige driftsudgifter	2,3		4,0	3,3	5,3
Driftsudgifter i alt	14,3		21,8	18,8	27,5
Antal ugtl. lærertm. (katedertimer)	956		1.324	1.080	1.324
Heraf ugtl. time-lærertimer	100		331	270	331
Antal faste lærere	64		110	90	142

Notat II

Notat om antal lærertimer, faste lærere, lønudgifter og øvrige driftsudgifter ved gennemførelse af årskurser m.v. for bibliotekarer, forskningsbibliotekaruddannelsen og et videregående biblioteksfagligt studium på 2 år efter de foreslåede nye studieplaner

For de faste lærere er der regnet med den for universitetslærere gældende fordeling af arbejdstiden: 45% til undervisning, 45% til forskning og 10% til administration. Der er regnet med 7 katedertimer ugentligt pr. lærer samt konsultativ virksomhed over for de studerende.

Der er regnet med, at 25% af undervisningen varetages af timelærere og 75% af faste lærere.

Der er regnet med 40 undervisningsuger pr. år for kursusvirksomheden og 34 undervisningsuger pr. år for forskningsbibliotekaruddannelsen og det videregående biblioteksfaglige studium.

A. Årskursus + kursus for bibliotekarer

Oversigten bygger på et kursusprogram i 1977/78 af følgende omfang:

2 årskurser á	3 mdr.	=	6 årskursusmdr.
1 årskursus -	4 -	=	4 -
1 årskursus -	5 -	=	5 -
1 årskursus -	10 -	=	10 -

5 årskurser svarende til 25 årskursusmdr.

Lærertimetallet ved årskurser er anslået til 3000 årligt. Hertil kommer korte kurser for bibliotekarer og forskningsbibliotekarer på i alt 3000 lærertimer årligt.

Vikargodtgørelsen er beregnet til 20 portioner månedligt á 4000 kr. pr. kursusmåned, hvilket svarer til den vikargodtgørelse, der regnes med på finanslovsforslaget for 1973/74.

B. Forskningsbibliotekaruddannelsen

Det samlede antal lærertimer pr. undervisningsår ved gennemførelse af hold på ca. 20-30 er anslået til 1000 timer under hensyntagen til de indførte valgfri moduler under studiets afsluttende del.

C. Det 2-årige videregående biblioteksfaglige studium

Oversigten bygger på, at den studerende over en 2-årig periode følger kurser svarende til 500 skematimer eller i gennemsnit 125 timer pr. semester, hvilket svarer til ca. 7 skematimer pr. uge.

Det er forudsat:

at antallet af studerende pr. årgang er 20, altså i alt 40 studerende,

at kursusundervisningen er jævnt fordelt over de 4 semestre,

at der på hver af de 4 hovedlinier i hvert semester gennemføres et eller flere på hinanden følgende kurser á i alt 125 skematimer. Af praktiske grunde antages der at være 5 studerende på hvert af de således oprettede hold.

Det samlede antal lærertimer er beregnet til 2000 pr. undervisningsår eller et lærertimeforbrug pr. uge på 58.

Anslåede samlede udgifts- tal m.v. i 1977/78	Årskursus + kursus for bibliotekarere	Forskningsbiblio- tekaruddannelsen	Videregående biblio- teksfagligt studium (2 år)	I alt
Antal ugentlige lærer- timer (katedertimer)	150	29	58	237
Heraf ugentlige time- lærertimer	38	8	16	62
Antal faste lærere	16	3	6	25
Lærerløn m.v.	1.510.000 kr.	280.000 kr.	560.000 kr.	2.350.000 kr.
Andre lønudgifter	500.000 -	93.000 -	186.000 -	779.000 -
Lønudgifter i alt	2.010.000 kr.	373.000 kr.	746.000 kr.	3.129.000 kr.
Husleje	450.000 -	75.000 -	150.000 -	675.000 -
Andre driftsudgifter	600.000 -	110.000 -	220.000 -	930.000 -
Driftsudgifter i alt	3.060.000 kr.	558.000 kr.	1.116.000 kr.	4.734.000 kr.
Vikargodtgørelse m.v.	2.100.000 kr.	-	-	2.100.000 kr.

Oversigt III

Oversigt over den øvrige kursusvirksomhed i 1973/74 og 1977/78:

Budgetteret kursusvirksomhed 1973/74		Anslået kursusvirksomhed 1977/78	
Lærertimer	Godtgørelse af opholds- og rejseudg.	Lærertimer	Godtgørelse af opholds- og rejseudg.
Biblioteksassistenter og deltidsbibliotekarere ved folkebibliotekerne	1200	1500	60.000 kr.
Kontorpersonale ved forskningsbibliotekerne	1000	1000	
Arkivmedarbejdere	500	1000	
I alt	2700	3500	
I alt lærerudgifter m.v.		600.000 kr.	
Andre lønudgifter (adm., bibliotek m.v.)		200.000 -	
Husleje		200.000 -	
Andre driftsudgifter		250.000 -	
I alt kursusudgifter	900.000 kr.	1.250.000 kr.	60.000 kr.

Notat IV

Notat om økonomisk støtte til studerende ved bibliotekaruddannelserne
(legater + lån fra Statens Uddannelsesstøtte og statsgaranterede lån)

I 1971/72 er der ydet følgende til de studerende ved Danmarks Biblioteks-
skole:

Legater og lån fra S.U.	2.800.000 kr.
<u>Statsgaranterede lån</u>	<u>2.000.000 -</u>
I alt	4.800.000 kr.

Der var indskrevet 760 studerende på sektion I, og der var 40 studeren-
de under teoretisk uddannelse på sektion II eller i alt 800 studerende.

Den samlede støtte pr. studerende:

Legater og lån fra S.U.	ca. 3.500 kr.
<u>Statsgaranterede lån</u>	<u>- 2.500 -</u>
I alt	ca. 6.000 kr.

Anslåede udgifter til økonomisk støtte til studerende:

A. Ved optagelse af 300 studerende pr. årgang på sektion I og 100 stude-
rende pr. årgang på sektion II efter nugældende studieordning.

Studerende på sektion I er berettiget til støtte under hele den
4-årige uddannelse.

Studerende på sektion II er berettiget til støtte under de 2 studie-
år, men ikke under de 2 års praktik, hvor de har et vederlag på 35%
af begyndelseslønnen for en bibliotekar.

B. Ved optagelse af 400 studerende pr. årgang efter den nye studieord-
ning, det vil sige en fælles bibliotekaruddannelse uden praktik.

Alle studerende er således berettiget til støtte under hele det
4-årige studium.

Anslået antal studerende	Samlet støtte	Fra S.U.	Statsgar. lån
ad A:			
Sektion I 1100 stud.	6.600.000 kr.	3.850.000 kr.	2.750.000 kr.
Sektion II 180 stud. +)	1.080.000 -	630.000 -	450.000 -
I alt	7.680.000 kr.	4.480.000 kr.	3.200.000 kr.
Ad B:			
Fælles bibliotekarudd.			
1460 studerende	8.760.000 kr.	5.110.000 kr.	3.650.000 kr.

+) Hertil kommer på sektion II udgiften til 180 praktikanter:
2.500.000 kr.

Litteraturfortegnelse

Som grundlag for arbejdet i udvalget har følgende materiale stået til rådighed:

Basisuddannelser. Forslag til humanistisk, naturvidenskabelig, samfundsvidenskabelig basisuddannelse ved Roskilde Universitetscenter. Roskilde Universitetscenter, 1971. 64 sider.

Betænkning fra udvalget for videreuddannelse af kontoruddannet personale ved forskningsbibliotekerne. København, Danmarks Biblioteksskole, 1972. 18 sider. (Duplikeret).

Betænkning om biblioteksassistenternes uddannelses- og ansættelsesforhold. Afgivet af det af Ministeriet for kulturelle anliggender den 10. november 1966 nedsatte udvalg. København, 1967. 20 sider. (Betænkning, 462).

Betænkning om den humanistiske basisuddannelse [udarbejdet af interimstudienævnet for det humanistiske hovedområde ved] Roskilde Universitetscenter. Roskilde, 1972. 89 sider. (Duplikeret).

Betænkning om landsdelskonservatorierne i Esbjerg, Odense og Ålborg. [Afgivet af et udvalg nedsat af Ministeriet for kulturelle anliggender]. København, 1971. 13 sider. (Betænkning, 627).

Betænkning om naturvidenskabelig basisuddannelse [udarbejdet af interimstudienævnet for det naturvidenskabelige hovedområde ved] Roskilde Universitetscenter. Roskilde, 1972. 20 sider + bilag. (Duplikeret).

Betænkning om revision af biblioteksloven. [Afgivet af det af Ministeriet for kulturelle anliggender nedsatte udvalg vedrørende revision af biblioteksloven]. København, 1971. 103 sider. (Betænkning, 607).

Betænkning om samfundsvidenskabelig basisuddannelse [udarbejdet af den samfundsvidenskabelige arbejdsgruppe ved] Roskilde Universitetscenter. Roskilde, 1972. 62 sider. (Duplikeret).

Betænkning om stillingsstrukturen ved universiteterne og de højere læreanstalter. Afgivet af det af undervisningsministeriet den 18. november 1969 nedsatte udvalg. København, 1970. 90 sider.

Betænkning vedrørende behovet for bibliotekarer 1970-1985. En prognose. [Udarbejdet af det af ministeriet for kulturelle anliggender den 11. december 1969 nedsatte udvalg]. København, 1971. 206 sider. (Betænkning, 614).

Betænkning vedrørende bibliotekaruddannelsen. Afgivet 7. juli 1964 af Danmarks Biblioteksskole til Ministeren for kulturelle anliggender. København, 1964. 55 sider + bilag. (Duplikeret).

Betænkning vedrørende organisation og administration af uddannelsescentre. [Udgivet af] Planlægningsrådet for de højere uddannelser. København, 1970. 180 sider.

De bibliotekariske uddannelser. 3 delbetænkninger. [Udarbejdet af arbejdsgrupper under Udvalget til revision af lov af 8. juni 1966 om Danmarks Biblioteksskole]. København, Danmarks Biblioteksskole, 1972. 131 sider.

Bibliotekaruddannelsen. Betænkning fra Bibliotekarerne fælles Uddannelsesudvalg. (Bibliotek 70, 1971, nr. 11, side 297-304).

Danmarks Biblioteksskole: Studiehåndbog. Uddannelserne til bibliotekar ved folkebibliotekerne og ved forskningsbibliotekerne. Årgang 1972-73. København, 1972. 211 sider.

Forslag til en kommende bibliotekaruddannelses målsætning og struktur. Betænkning afgivet af et udvalg, sammensat af 3 repræsentanter for de studerende og 3 lærerrepræsentanter, nedsat af Studienævnet for sektion I ved Danmarks Biblioteksskole. København, 1971. 8 sider. (Duplikeret).

Forslag til opbygning af Aalborg Universitetsbibliotek. [Udarbejdet af] Planlægningsgruppen for Aalborg Universitetscenter, Biblioteksgruppen. Lyngby, 1972. 68 sider + bilag.

Den fremtidige uddannelse af biblioteksassistenter ved folkebibliotekerne. Betænkning afgivet af det af Danmarks Biblioteksskole nedsatte udvalg til revision af uddannelsesplanerne for biblioteksassistenter ved folkebibliotekerne. København, Danmarks Biblioteksskole, 1972. 47 sider.

De højere uddannelsers indre struktur. Et debatoplæg. Rapport afgivet den 4. juli 1972 af en arbejdsgruppe under Planlægningsrådet for de højere uddannelser. København, Planlægningsrådet for de højere uddannelser, 1972. 180 sider.

Indstilling fra Udvalget vedrørende de videnskabelige bibliotekers generelle opgaver og målsætning. København, 1963. (Optryk 1971). (Duplikeret). 31 sider.

En kulturpolitisk redegørelse. Afgivet af Ministeriet for kulturelle anliggender. København, 1969. 363 sider. (Betænkning, 517).

En ny bibliotekaruddannelse. Udgivet af De Studerendes Råd ved Danmarks Biblioteksskole i samarbejde med Danske Studerendes Fællesråd. København, 1970. 29 sider.

Olsen, Erling: Roskilde Universitetscenter. (Nordisk Forum, vol. 6, no. 2, 1971, p. 111-121).

Perspektivplanlægning 1970-1985. Redegørelse fra den af regeringen i november 1968 nedsatte arbejdsgruppe. København, 1971. 146 + 270 sider. - Bilag. København, 1971. 244 sider.

Rapport [fra projektgruppe II] til Planlægningsgruppen for Aalborg Universitetscenter vedrørende samfundsvidenskabelige uddannelser. Aalborg, 1972. 211 sider.

Rapport til det humanistiske fakultetsråd [ved Odense Universitet] vedrørende eksperiment i humanistisk basisuddannelse. Odense, 1972. 118 sider.

Rapport vedrørende samfundsvidenskabelige basisuddannelser. [Udgivet af] Planlægningsrådet for de højere uddannelser. København, 1970. 64 sider.

Samfundsvidenskabelige uddannelser. Basisuddannelser. Overbygninger på basisuddannelser. Uddannelse i forvaltning. 2. rapport (marts 1971) og 3. rapport (juli 1972) fra arbejdsgruppen vedrørende samfundsvidenskabelige uddannelser. København, Planlægningsrådet for de højere uddannelser, 1972. 25 + 44 sider.

1. rapport med titlen: Rapport vedrørende samfundsvidenskabelige basisuddannelser.

Vejledning af studerende i praktisk biblioteksbenyttelse og fagbibliografi. Århus, 1971. 31 sider. (Sammenslutningen af Danmarks Forskningsbiblioteker. Publikation, 2).

De videregående uddannelsers udbygning 1971/72-1975/76. [Udgivet af] Planlægningsrådet for de højere uddannelser. København, 1971. 175 sider.